

1 § Information från regeringen om Europeiska rådets möte den 30 januari

*Information från
regeringen*

Anf. 1 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Herr talman! Europeiska rådet möttes den 30 januari för ett informellt halvdagsmöte under ledning av dess ordförande Herman van Rompuy. Mötet präglades återigen av den ekonomiska krisen och dess konsekvenser för tillväxt, sysselsättning och välfärd i Europa. Mötet inleddes med en tillväxtdiskussion för att lägga grunden för Europeiska rådets kommande möte den 1 mars. Detta tema kom att vara föremål för utförliga diskussioner och slutsatser. Därefter gjordes en genomgång av förslaget till den så kallade finanspakten, vilket ledde till att en överenskommelse kunde nås.

Herr talman! Det är mycket glädjande att toppmötet kunde enas om den så kallade finanspakten. Det är en pakt som innebär att euroländerna nu måste införa striktare budgetregler, liknande dem som infördes i Sverige på 90-talet. Den genomsnittliga skuldnivån i eurozonen låg under 2011 på över 88 procent av bnp och det genomsnittliga budgetunderskottet på mer än 4 procent. Det är en situation som är ohållbar i längden och som inte borde ha kunnat uppstå. Det är en situation som är följden av att länder har levt över sina tillgångar.

Som en konsekvens av misskött finanser har flera länder tvingats anta åtstramningspaket och genomföra smärtsamma nedskärningar i de offentliga utgifterna, bland annat vård, skola och omsorg; detta för att få bukt med de stora underskotten. Det är nedskärningar som har lett till svåra umbäranden för många människor i Europa. Tack vare våra starka offentliga finanser har vi i Sverige besparats sådana åtgärder, bland annat för att vi redan efter krisen på 90-talet införde finanspolitiska ramverk liknande dem som euroländerna kommer att införa via finanspakten. Förhoppningen är att den nya finanspakten med tydliga krav på nationell budgetlagstiftning för länderna i eurozonen ska minimera risken att Europa ännu en gång hamnar i ett svårt ekonomiskt läge.

Man kan ställa sig frågan varför Sverige ska delta i finanspakten om vi redan har infört liknande regler. Det finns åtminstone fyra viktiga anledningar till att det är bra att Sverige deltar.

För det första är Sverige starkt beroende av sin omvärld. 50 procent av vår bruttonationalprodukt kommer från export. Trots våra starka offentliga finanser kan vi inte upprätta brandväggar mot kriser i Europa. Vi

har ett starkt intresse av en europeisk återhämtning vilket vi menar att denna finanspakt kommer att bidra till.

För det andra har vi viktiga erfarenheter från vårt eget arbete med att införa ett budgetramverk på 90-talet. Vi tror att vi kan bidra med nyttig kunskap i diskussionerna om och uppföljningen av finanspakten.

För det tredje får vi, genom att ansluta oss till finanspakten, sitta med vid eurotoppmötena både när finanspakt och andra angivna frågor diskuteras. Vårt inflytande i frågor som har stor betydelse för Europas framtid garanteras därmed.

En fjärde mer övergripande anledning till att ett svenskt deltagande i finanspakten är att välkomna är att den svenska regeringen tror på Europasamarbetet. När det finns ett klart svenskt mervärde i ett gränsöverskridande samarbete inom EU vill vi inte stå vid sidan om.

Herr talman! Jag anser alltså att ett svenskt deltagande i finanspakten medför ett antal viktiga fördelar, men det är också viktigt att understryka vad finanspakten inte innebär. Finanspakten innebär inga som helst förpliktelser för icke euroländer som Sverige förrän vid ett eventuellt framtida euromedlemskap. Vi skulle dock, om vi ville, frivilligt kunna påta oss vissa delar av avtalet innan vi inför euron som valuta. Detta har dock aldrig varit aktuellt för svenskt vidkommande.

Det finns ingenting i finanspakten som påverkar Sveriges status när det gäller ett eventuellt eurointräde. Detta har varit och fortsätter att vara en fråga som helt och fullt avgörs av det svenska folket. Folkomröstningsresultatet från 2003 måste respekteras.

Herr talman! Inför måndagens toppmöte träffade regeringen och Socialdemokraterna en överenskommelse om de villkor som ska gälla för svensk anslutning. Med gårdagens överenskommelse anser jag att de är uppfyllda. Finanspakten medför inte några rättsliga förpliktelser för Sverige, inte heller om finanspakten blir en del av EU:s fördrag. Finanspakten säkrar, genom särskilda skrivningar som förts in på svenskt initiativ, respekten för arbetsmarknadens parter och de nationella systemen. Villkoret att det svenska inflytandet ska garanteras var redan säkerställt i artikel 12.6 inför toppmötet, men har ytterligare stärkts i den nya paragrafen 12.3. Förutom deltagande åtminstone en gång om året i möten om finanspakten kommer Sverige att kunna delta i diskussioner som rör konkurrenskraft och grundläggande strukturer för eurosamarbetet. Regeringen anser därmed att Sverige kan ansluta sig till finanspakten.

Herr talman! Som jag nämnde inledningsvis fördes också en annan diskussion vid toppmötet. Den handlade om vilka åtgärder Europa måste vidta för att på längre sikt öka sysselsättningen och höja tillväxten. Då krävs andra åtgärder än den kortsiktiga krishantering som nu genomförts. I fokus för denna diskussion stod tillväxtfrämjande åtgärder på tre områden. Det var åtgärder för att främja sysselsättningen, framför allt för ungdomar. Det var åtgärder för att fullfölja den inre marknaden, och det var åtgärder för att förbättra situationen för de små och medelstora företagen i unionen framför allt när det gäller tillgången till kapital.

Diskussionen inleddes med en utförlig presentation av kommissionens ordförande José Manuel Barroso om läget i unionen på dessa tre områden och om vilka åtgärder som vidtas i dag. Den kan rekommenderas till läsning för intresserade på kommissionens hemsida. Därefter följde en bra diskussion som återspeglade olika medlemsländers erfaren-

heter och syn på vilka åtgärder som bör vidtas på såväl nationell som europeisk nivå. Denna diskussion ledde fram till ett uttalande av Europeiska rådets medlemmar. Det är ett uttalande som inte har samma rättsliga status som de vanliga slutsatserna som Europeiska rådet antar utan ska ses som politisk vägledning. Mot bakgrund av Socialdemokraternas ställningstagande i EU-nämnden inför toppmötet ställde sig Sverige inte bakom detta uttalande.

Europeiska rådet kommer att vid vårtoppmötet den 1 mars återkomma i diskussionen om hur vi kan öka Europas tillväxt och sysselsättning.

Efter dessa ord är jag beredd att ta del av kammarens synpunkter och besvara dess frågor.

Anf. 2 MARIE GRANLUND (S):

Herr talman! Tack, statsministern, för redogörelsen!

Ordning och reda i ekonomin är fundamentalt för vårt välfärdssamhälle. Det vet inte minst vi som var med och sanerade statsfinanserna i Sverige på 90-talet. Vi har därför stor förståelse för att euroländerna måste ta tag i sina problem. Dessutom är vi beroende av vad som händer i eurozonen.

Man kan diskutera om pakten kommer att åtgärda problemen, om det är tillräckligt och om det är rätt åtgärder. Men att någonting måste göras är vi alldeles övertygade om. Bilden kompliceras av att Europa i dag domineras av högerregeringar som sätter åtstramningar, sänkta löner och andra kontraproduktiva åtgärder högst på dagordningen. Det kan inte Europeiska unionen råda bot på, men det är ett problem i sammanhanget.

Man kan diskutera om det finns någon anledning för Sverige som står utanför EMU att vara med i finanspakten. Det kan det finnas. Det finns skäl att vara med när andra länder diskuterar det som antagligen också kommer att beröra oss såsom inre marknad, konkurrenskraft och annat. Det finns skäl att vara med för att inte besluten redan ska vara fattade när frågorna kommer upp på de ordinarie mötena med Europeiska unionen.

Det måste klargöras tydligt att detta inte innebär någon överlåtande-rätt av vårt finanspolitiska ramverk. Det är Sveriges riksdag som beslutar om detta. Inflytandefrågorna måste garanteras och svenska kollektivavtal ska gälla i Sverige. Det är krav som vi har ställt på regeringen och regeringen har drivit dem. Nu ska vi analysera resultatet.

Anf. 3 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Herr talman! Finanspakten ska ses i ljuset av flera saker som Europeiska unionen har inrättat eller framarbetat på senare år, så kallad europeisk semester, stabilitets- och tillväxtpakt, Agenda 2020, euopluspakten. Det finns en lång rad namn på olika delar av EU-samarbetet som syftar till att stärka konkurrensförmåga, få bättre ordning i offentliga finanser, öka nyttjandegraden av EU:s fördelar när det gäller inre marknad och handel.

Det är klart att det finns en utspridd uppfattning att detta totalt sett ska leda till ett bättre fungerande samarbete och ett bättre fungerande Europa, ett Europa som ser sysselsättningen växa och tillväxten återkomma. Man kan nog aldrig bedöma bara en enskild åtgärd utan att se helheten.

Prot. 2011/12:65

1 februari

*Information från
regeringen*

Jag tror att det är mycket viktigt att inte darra på manschetten när det gäller alternativet till vad som är budgetdisciplin. Det är nämligen att leva över sina tillgångar. Om det var sant och riktigt att komma bort från det för Sverige i mitten av 90-talet kan det inte vara fel för andra länder att göra samma sak nu. Det blir ett mycket konstigt sätt att resonera.

Låt mig också inskräpa en sak som har varit viktig för mig i min roll när jag representerar Sverige på Europeiska rådet och som handlar om rollen mellan regering och riksdag. Det fungerar så att vi förankrar våra svenska ställningstaganden genom att gå till riksdagens EU-nämnd. Där uttrycker vi vad som är vår ambition och inriktning, och riksdagens partier kan utifrån det stödja eller säga att man inte stöder detta. Ordföranden sammanfattar genom att höra om det finns ett stöd för den linje som regeringen företräder.

Jag satt själv i EU-nämnden i opposition på 90-talet, och jag har på det viset varit med och utfärdat mandat för Göran Persson. Nu ser det på motsvarande sätt omvänt ut i vissa fall när jag ska representera Sverige.

Men det är viktigt att komma ihåg att när mandatet är formulerat är det detta som jag agerar på. Det är inte så att vi i efterhand bestämmer om vi vill ändra oss eller göra om. När 27 länder har kommit överens gäller inte längre mandatet. Det är oerhört viktigt för mig att vi är tydliga med hur relationen mellan Sveriges riksdag och det uppdrag som jag har här ser ut. Jag respekterar EU-nämnden. När EU-nämnden har gett mig mandatet är det detta som gäller.

Anf. 4 MARIE GRANLUND (S):

Herr talman! Jag skulle vilja återkoppla till det tillväxtpapper som statsministern nämnde och som Sverige valde att ställa sig utanför. Jag har två frågor.

Den första frågan är: Delar statsministern de slutsatser som fanns i detta papper om bland annat sociala avgifter, det vill säga att om man sänker dem minskar arbetslösheten och tillväxt skapas?

Den andra frågan är: Varför valde statsministern att helt ställa sig utanför? Det hade väl varit rimligt att säga att man inte hade mandat? Det hade varit helt riktigt på den första punkten. Däremot hade statsministern mandat på de andra punkterna. Därför skulle jag verkligen vilja höra hur statsministern tänkte och tänker framöver.

Anf. 5 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Herr talman! Det är precis detta som det handlar om. Hos EU-nämnden hämtar jag ett mandat för ett svenskt agerande. Det var därför som jag var noggrann med att säga att avsikten med finanspakten är att den ska få legal verkan, inte för Sverige men för eurozonens länder. Det står också skrivningar om att detta också ska flyttas in i de traktat som ligger till grund för EU-samarbetet. Det ska ses som något tyngre och något avvikande för denna grad av statement. Vi har nästan vid varje toppmöte statements som inte på samma sätt har legal verkan. Men det är klart att det ändå skrivs saker i dessa statements som vi vill kunna ställa oss bakom eller inte.

Marie Granlund frågar om regeringen tror på tekniken att rikta sig till grupper som står långt från arbetsmarknaden genom att göra särskilt riktade insatser, bland annat i form av att säkerställa att kostnaderna blir

lägre för att anställa. Ja, det är en kärna i arbetslinjen som vi driver här i Sverige.

Jag har respekt för att Socialdemokraterna inte tror på den. De har en annan inriktning på sin politik. Det är väl bekant. Men jag tror absolut att man genom att halvera arbetsgivaravgifterna för att anställa ungdomar under 26 år, genom att sänka arbetsgivaravgifterna för att anställa äldre och genom att sänka arbetsgivaravgifterna för dem som långvarigt har varit utanför arbetsmarknaden drar ned kostnaderna samtidigt som man garanterar avtalsenliga löner. På det sättet kan man få fler som annars har svårt att hävda sig i konkurrensen att komma i fråga för arbete.

Det är klart att jag i grunden tycker att det är bra när Europa pekar ut detta som en arbetsriktig metod och att hela Europa borde arbeta med detta för ögonen, det vill säga titta på och till och med genomföra det som vi har gjort i Sverige. Men jag måste hämta mitt mandat från EU-nämnden, och Socialdemokraterna sade i dessa delar att de inte ville ha dessa texter kvar.

Vi förde fram en del av dessa synpunkter, som vi gör i förberedande möten. Men då var synpunkten att om vi stryker allt detta finns det inte någon substans kvar i papperet. Vi delade denna uppfattning och konstaterade att vi inte har en parlamentarisk majoritet i den delen för att skriva in ett stöd för vad som i realiteten är en fin och bra beskrivning av den svenska arbetslinjen. Därför valde vi att inte ställa oss bakom papperet.

Anf. 6 GUSTAV BLIX (M):

Herr talman! Jag tackar statsministern för informationen.

Låt mig inledningsvis gratulera regeringen och inte minst alla skickliga medarbetare till en mycket väl genomförd förhandling. Det är oerhört glädjande och bra att villkor nu är på plats som gör att Sverige både kan ansluta sig till pakten och kan få ett inflytande vid bordet men ändå inte vara rättsligt bundet av detta utan fortfarande ha nationell frihet att agera som man själv vill eftersom Sverige är ett land som står utanför eurosamarbetet.

Sveriges ekonomi påverkas dock oerhört kraftigt av vad som händer i Europa. De utmaningar som finns går långt bortom vad vi har löst nu med finanspakten på plats, även om den kan vara ett viktigt steg på vägen. Den stora utmaningen är att det nu finns över 24 miljoner arbetslösa i Europeiska unionen. Det är den utmaningen som vi nu måste ta tag i.

Man kan titta på den svenska erfarenheten från 90-talskrisen. Som statsministern sade var budgetkonsolidering en del av det som vi gjorde. Det är avgörande för att få en trovärdighet på plats. Men vi genomförde också viktiga reformer för öppenhet där medlemskapet i Europeiska unionen var en av dessa viktiga reformer.

Nu ser vi hur länder som kanske har de största problemen också är de länder som har genomfört minst reformer, inte bara på nationell nivå, där det brister, utan också i fråga om att implementera det som vi har kommit överens om i Europa. Tittar vi på internationella jämförelser ser vi att länder som Sverige och Nederländerna som har klarat sig ganska bra i krisen ofta ligger på plats 15–20 på en rankning när man jämför till exempel öppenhet, medan länder som Italien och Grekland ligger på ungefär plats 100. Det är klart att det där finns otroligt mycket att göra. Det

Prot. 2011/12:65

1 februari

*Information från
regeringen*

skulle också innebära en verklig stimulans som ligger bortom att låna nya pengar och bygga upp nya skuldberg. Det tror jag är oerhört viktigt för att få fart på Europa igen.

Genom egna insatser men också gemensamma krafttag för en europeisk öppenhet och ökad konkurrenskraft tror vi att mycket kan göras. Statsministern har nu varit med i diskussionen här om tillväxtfrågorna och annat, och vi är på väg mot nästa toppmöte. Min fråga är: Hur bedömer statsministern läget i de fortsatta förhandlingarna med att få reformer på plats i Europa?

Anf. 7 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Herr talman! Som Gustav Blix beskriver – det kan också sägas ligga i vad Marie Granlund tidigare sade – handlar det inte bara om att inrätta en finanspakt. Sedan gäller det hur man använder den och hur man använder andra liknande åtgärder som finns i Europeiska unionen.

Det är en återkommande svensk synpunkt att om alla bara åkte hem och gjorde det som vi har sagt i alla förpliktelser, statements och överenskommelser skulle Europa se annorlunda ut och vara mer konkurrenskraftigt. Det brister oerhört mycket när det gäller genomförande.

Det utlovades fyra friheter på det sena 50-talet i Europa. De är fortfarande inte fullt ut på plats. Detta tynger naturligtvis en hel del av förutsättningarna för Europa att kunna klara konkurrensen mot de delar av världsekonomin där det växer mer än i Europa, som i Latinamerika och i Asien framför allt.

Samtidigt ska vi notera att det på senare tid har skett en del förändringar i Europa. Vi har ett skifte i Italien där man åtminstone talar om att gå tydligare fram med reformer. Vi har haft maktskifte i Spanien och Portugal. Båda länderna har ersatts med regeringar som nu presenterar reformprogram som är mer ambitiösa. Jag tycker att det är viktigt att politiska ledare börjar säga till sina befolkningar att de har problem som de själva måste göra något åt. Tidigare har det ibland funnits en tendens att säga att man egentligen inte har några problem och att de som hävdar det beskriver landet felaktigt. Flera länder visar alltså förhöjt reformtempo. Irland kan också nämnas som ytterligare ett land.

Vår erfarenhet, och inte bara vår, är att ju mer av reformer som ökar öppenheten och ser till att utbildningssystem blir bättre och att konkurrenskraften förstärks, desto snabbare svarar ekonomin, det vill säga: Reformer lönar sig väldigt väl för de länder och befolkningar som har orken och kraften att genomföra dem. Det är ett exempel som Sverige gärna vill vara med och sätta och diskutera och som det också finns andra som bidrar till.

Anf. 8 PER BOLUND (MP):

Herr talman! I september 2003, för snart ett decennium sedan, röstade svenska folket med bred marginal igenom ett nej till euron för Sverige. När man nu ser vilka partier här i kammaren som ställer sig bakom europakten är det lätt att konstatera att de partier som då ansträngde sig för att Sverige skulle gå med i euron är de partier som nu ställer sig bakom och stöder europakten. Gillar man euron gillar man också europakten.

Sveriges krav i förhandlingarna har väldigt mycket framstått som att det är att vara med på euroländernas möten, att påverka hur europoprojekt utvecklas och att engagera sig mer i eurozonens arbete.

Europakten i stort går ut på att europoprojektet fördjupas och går in i en ännu större överstatlighet. I det läget ser vi i Miljöpartiet att det är viktigare än någonsin att Sverige respekterar svenska folkets nej och ser till att få ett formellt undantag från euron på samma sätt som vårt grannland Danmark och också Storbritannien har fått. Annars är det tydligt att Sverige är bundet av EU-fördraget som detta är skrivet, att vi ska gå med i euron mot folkets vilja.

Jag konstaterar att statsministern i sitt anförande uttryckte: innan Sverige går med i euron. För mig låter det som att statsministern också ställer sig bakom att det är en tidsfråga snarare än någonting annat när Sverige ska vara ett euroland.

Som vi ser det innebär Sveriges ja utan ett sådant här formellt undantag att vi närmar oss eurosamarbetet – ett närmande som jag inte tror har stöd hos svenska folket.

Min fråga till statsministern är därför: När ska svenska folkets ställningstagande i folkomröstningen i praktiken genomföras genom att Sverige får ett formellt undantag från eurosamarbetet?

Anf. 9 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Herr talman! Vi kallar det för finanspakt därför att det handlar om budgetdisciplin. Det kan också finnas ett skäl till att en del andra kallar det för europakt, men sådan är politiken; vi använder de ord som passar de egna syftena.

Denna finanspakt syftar till att vi ska få en bättre budgethållning i eurozonens länder – det har rättslig verkan bara där, inte någon annanstans. Sverige kommer inte att påverkas i den delen av detta.

Ånå är det så att skrivningarna beskriver att Sverige är ett land som inte har euron som valuta. Det hänvisas också till de artiklar som dateras till 1990-talet och där Sverige konstaterades vara ett land med på det sättet ett undantag. Vi har själva efter folkomröstningsbeslutet deklarerat att vi inte avser att ha euron som valuta.

Det konstateras ännu en gång att Sverige på det sättet tillhör länder med ett undantag. Det är vi själva som styr om vi vill ändra på det. Därmed har vi det i våra egna händer i framtiden. Det är det jag menar. Jag nämnde detta i min inledning. Alla mina ord betyder på det sättet någonting. Jag var rätt tydlig med att vi visar respekt för folkomröstningsresultatet, att inget ändras med mindre än att svenska folket ändrar sig. Det menar jag snarare har tydliggjorts via de diskussioner vi fört här.

Varför då inte ett formellt undantag som det Storbritannien och Danmark har? Ja, vi menar att vi uppnår den respekt vi vill ha för folkomröstningsresultatet redan som det nu står skrivet. Det har sin speciella förhistoria att nämnda länder har de här undantagen. Dessa är dessutom fördragsbundna, det vill säga ratificerade som undantag i 27 medlemsländer.

Det skulle också krävas om Sverige skulle ha ett liknande undantag. Det är en mycket komplicerad process, och det tar mycket lång tid och framkallar också andra typer av fördragsförändringsförslag för att, menar jag, i realiteten inte åstadkomma någonting, det vill säga: Respekten för

den svenska folkomröstningen finns redan. Det syns redan i dokumenten och förstärks ännu en gång med de texter som nu ligger på riksdagens bord.

Anf. 10 PER BOLUND (MP):

Herr talman! Det här är inte en fråga om budgetdisciplin. Sverige har tydligt visat att vi även utanför euron och utan europakten kunnat visa på en stor budgetdisciplin och kunnat hålla sunda statsfinanser. Det finanspolitiska ramverket är grunden för det. Det ställer sig Miljöpartiet bakom, och det tycker vi ska värnas.

Däremot är det tydligt för oss att Sveriges ställning utanför euron varit väldigt gynnsam. Vi har tjänat på att svenska folket gjorde ett klokt val och sade nej till euron. Det är mycket viktigt för oss att man fortsätter att värna det ställningstagandet och att vi inte smygvägen förs in i euron.

Mig veterligt är Sverige det enda landet utanför euron som haft en folkomröstning där det tydligt har tagits ställning för att vi inte ska röra oss in mot eurosamarbetet. Det särskiljer Sverige från andra länder som står utanför euron men som långsamt är på väg in. Jag tycker att det är viktigt att vi manifesterar detta genom att gentemot euroländerna vara tydliga om att vi faktiskt behöver ha ett formellt undantag på villkor liknande Danmarks och Storbritanniens.

Utan det kan vi konstatera att de fördrag som finns binder Sverige vid ett eurosamarbete. Min följdfråga är därför varför det inte är en god idé att precis som Danmark och Storbritannien ha ett formellt undantag för Sverige och respektera folkomröstningen.

Anf. 11 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Herr talman! Det enkla svaret är att det inte behövs eftersom det ställningstagande Sverige har ändå respekteras. Det syns också i ställningstagandena här.

Får jag också påpeka att Danmark här har en intressant ställning. Man har så att säga ett fördragsbundet utanförskap i förhållande till euron. Men den danska statsministern som sitter i en regering som är rödgrön meddelade sin avsikt att frivilligt ta på sig en del av de budgetåtaganden som nu skrivs in i det här traktatet. Hon tänker alltså föra Danmark längre in i samarbetet trots sitt fördragsbundna utanförskap av det slag som Miljöpartiet nu talar för. Jag vill bara understryka hur den svenska balansen här ser ut. Vi avser inte att göra det.

Jag är glad över Miljöpartiets stöd för det finanspolitiska ramverket. Men man bör komma ihåg att det är det som är kärnan i det som nu 17 euroländer ska leva efter.

Vi har ett ramverk som säger att vi ska ha balans eller till och med 1 procents överskott över en konjunkturcykel. Här talas nu om en likartad konstruktion med balans eller åtminstone krav på att det inte får vara ett mer djupgående strukturellt underskott än ½ procent av bnp över en konjunkturcykel, det vill säga precis samma typ av tänkande och konstruktion.

Det är vad kärnan här handlar om, och det är det som kommer att få en styrande och legal verkan – allt för att få en bättre ordning i statsfinanserna i de 17 länderna i eurozonen, möjligen också i Danmark om Danmark underkastar sig åtminstone delar av detta regelverk.

Svaret, Per Bolund, är att vi ska kräva svenskt inflytande eller förändringar när vi menar att någonting viktigt verkligen står på spel som vi inte redan har garanterat. Jag menar att vi redan har säkerställt att en respekt finns för det svenska folkomröstningsresultatet. Vi – svenska folket – bestämmer själva över huruvida vi i framtiden ska gå in i euron eller inte.

Prot. 2011/12:65
1 februari

*Information från
regeringen*

Anf. 12 CARL B HAMILTON (FP):

Herr talman! Jag och Folkpartiet välkomnar finanspakten och att Sverige är med där. Men jag tycker att det är viktigt att poängtera att det här är bra framför allt för de länder i Europeiska unionen som har problem med stora skulder och stora underskott – i det korta perspektivet.

Man ska lägga märke till att när länder som har dessa egenskaper går med binder de sig självklart för åtgärder som ska minska skulder och underskott, vilket i sin tur har en expansiv effekt – det är inte bara fråga om åtstramningar – genom att räntorna då hålls nere. Det är naturligtvis ett av skälen till att den danska rödgröna regeringen har gjort de åtaganden som statsministern nyss nämnt.

Som ordförande i EU-nämnden tycker jag att det är alldeles klart att det resultat vi har från det här toppmötet helt ligger inom mandatet. Det är kristallklart, och det behövs ingen längre analys.

Toppmötet var upplagt så att man hade åtgärder som siktades in på underskott och skulder. Men man vill ju också ha ett mer positivt budskap om hur Europa ska sättas i arbete, hur vi ska få tillväxt och vilka positiva krafter som ska finnas. Då fanns det här uttalandet. Jag tycker att det är väldigt tråkigt att Sverige inte kunde ansluta sig till det och att Socialdemokraterna gick emot. Det handlar trots allt om ökad sysselsättning, fler jobb, högre tillväxt och högre inkomster. Det blev en obalans i det svenska agerandet här, men det var inte regeringens fel.

Avtalet är mellanstatligt och ska beslutas i Sveriges riksdag. Jag skulle gärna från statsministern vilja höra lite närmare om den fortsatta processen i Sverige.

Anf. 13 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Herr talman! Det är korrekt. Jag hade mandat från EU-nämnden i december att välja en fördragsmässig förändringsväg för att åstadkomma en finanspakt. Det blev därefter inte möjligt eftersom Storbritannien vete-
rade mot det under våra förhandlingar i december.

Det vi nu alltså diskuterar är ett mellanstatligt avtal som det i skrivande stund, som man brukar säga, ser ut som att 25 länder kommer att gå in i. Det är de 17 eurozonsländerna och 8 av de länder som inte har euro som valuta. Storbritannien står fortsatt utanför, och det finns en likartad reservation från Tjeckien. Man hänvisar till ett behov av att diskutera ratificeringsproblem och ratificeringsturer i Tjeckien innan man slutgiltigt kan fälla dom.

Det är nu tänkt att detta ska kunna skrivas under vid kommande toppmöte. Därefter måste det för att kunna träda i funktion tas beslut i riksdagar, alltså ratificeras, runt om i Europa. Regeringen räknar med att till hösten lägga en proposition på riksdagens bord för att på det sättet söka stöd för detta. Det finns också skrivningar – där kommer Sverige

inte att påverka – om att tolv länder också måste ratificera inom eurozonen innan reglerna i sig själva träder i kraft.

Finanspakten kommer alltså inte att träda i funktion med mindre än att tolv länder med euron som valuta ställer sig bakom detta i nationella parlament. Vi får dock förutse att det kommer att gå. Till hösten kommer alltså detta på riksdagens bord.

Anf. 14 CARL B HAMILTON (FP):

Herr talman! Det finns en del punkter i denna pakt som i texten fortfarande behöver vidareutvecklas. Ser statsministern att det kommer att vara fortsatta förhandlingar om precisering och definition av innebörden? Jag tänker till exempel på sådant som begreppet ”strukturellt budgetunderskott”, som ju spelar en central roll här. Det är lätt att säga i det nationalekonomiska seminarierummet, men när man kommer ut på ett finansdepartement eller andra ställen i verkligheten har det visat sig vara ett ganska knepigt begrepp.

Hur ser statsministern på det fortsatta arbetet med att fylla denna text med ett konkret operativt innehåll?

Anf. 15 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Herr talman! Ordningen är den att reglerna ska gälla för 17 länder samt den som därutöver möjligen frivilligt underkastar sig dem. Den diskussion Carl B Hamilton nu kommer in på berör alltså inte Sverige, eftersom detta inte kommer att få en rättslig verkan för oss.

Det är ändå en intressant fråga. Jag har nämligen sett att flera har refererat till att det finns regler för hur stort budgetunderskottet får bli, och så hänvisas det till den halva procenten. Det som står är dock, som sagt, ”strukturellt budgetunderskott”. Skillnaden är ju att man därmed försöker ta bort konjunkturer. Man kan alltså i realiteten ha ett större budgetunderskott kortvarigt, om det anses kopplat till konjunkturen. Det man dock inte får ha är mer långvariga underskott som så att säga finns där även när tiderna är bättre eller när ekonomin borde vara i balans.

Jag delar helt uppfattningen att man kan diskutera vad som är konjunkturer och vad som är strukturellt väldigt länge. Det tror jag inte att man kommer att reda ut i behandlingen av dessa texter. Det var faktiskt inte heller föremål för långa diskussioner vid detta toppmöte. Jag tror att texterna i den delen kommer att stå som de ser ut. I tillämpningsdiskussionerna, när länder sedan kommer att underkastas kritik för att de har haft stora underskott, kommer däremot precis denna diskussion att komma. Då kommer länderna att hävda att det är mer konjunkturer kopplat än bara strukturellt. Det kommer vi att få höra mer om framöver.

Anf. 16 FREDRICK FEDERLEY (C):

Herr talman! Tack för redogörelsen, statsministern!

I ett inlägg här från golvet tidigare under sammanträdet sades att det bara är europositiva partier som har ställt sig bakom det som kallas europapakten. Vi i Centerpartiet vill dock kalla den budgetpakten eftersom vi fortsatt, herr talman, har vår kritiska hållning till euron som valuta. Vi tycker att vi har sett att mycket av det vi hade som farhågor inför folkomröstningen 2003 de facto har kommit att besannas. Det visar att det finns en hel del grundläggande ekonomiskt, strukturellt arbete i Europa som

behöver hanteras innan det över huvud taget är aktuellt för Sverige och Centerpartiet att ställa sig bakom ett fullvärdigt euromedlemskap.

Det finns dock också för Centerpartiet en naturlig politisk linje i att ställa sig bakom denna budgetpakt. Vi ser stora likheter, precis som statsministern själv sade, mellan hur vi i Sverige hanterar vår budget och det samarbete vi hade med Socialdemokraterna på 90-talet där vi skapade det grundläggande ramverk som vi fortfarande arbetar efter. Det vore Centerpartiet väldigt främmande att ställa sig utanför ett förtroendeskapande arbete som gör att vi kan börja lita på varandra.

Om vi ska dra oss till minnes hur finanskrisen började: Det var i finanssektorn, med att banker var vidlyftiga och inte hade täckning för vad de sade att de hade. Det visade sig att bankerna sedermera inte kom att lita på varandra.

Samma utveckling har vi sedan kommit att se mellan stater i Europa i dag. Är det så att länder inte kan känna förtroende för att man har täckning för det man visar varandra leder det till en situation av stagnation i hela den europeiska utvecklingen. Därför ställer vi oss helhjärtat bakom detta. Vi kan också se att det framöver kan komma att behöva göras mer, eftersom vi ser att det regelverk vi har i Sverige är tydligare, kraftfullare och har tjänat Sverige väl.

Min fråga till statsministern blir: Hur kommer man från rådets sida framöver att arbeta med uppföljning av det som nu har diskuterats så att vi kan se till att vi får en ordentlig efterlevnad av de fina ord som finns på papper och som är ett bra första steg på vägen?

Anf. 17 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Herr talman! Det är därför jag också nämner hur Europa i ett ganska högt tempo inte minst på senare år har instiftat en lång rad samarbetsformer som har fått olika namn och som i realiteten syftar till ungefär samma sak – bättre budgetdisciplin, ökad konkurrenskraft och säkerställande av att olika saker som har utlovats också genomförs. Det finns en växande frustration över att länder som är problemtyngda helt enkelt saknar genomförandekraft i stora delar av det man har fått höra eller blivit tillskriven sedan länge.

Detta syns också i budgetpakter, finanspakter eller vad man ska kalla det – ”fiscal compact” har varit det engelska begreppet; sedan får man hitta sin översättning på detta. I grunden jobbar man med siffror vi känner igen från den så kallade stabilitets- och tillväxtpakten, som tillkom redan på 90-talet men som inte har realiserats eller efterlevts av vare sig små eller stora ekonomier när prövningens dagar har kommit.

Vi ser att man nu försöker säga att dessa regler ska gälla, fast det ska bli ännu striktare. Man ska föra in detta i nationell lagstiftning, och man ska till och med kunna föra varandra till domstol för att säkerställa att detta gjorts och att åtagandena följs. Det är naturligtvis ett sätt att säga att vi nu tänker gå hårdare fram mot länder som med dålig budgetdisciplin skapar finansiell oro för sina grannar. Det är nämligen det som är skälet till att detta spelar roll.

Kommer det att lyckas bättre den här gången? Ja, jag tror att beslutsamheten och allvarsamheten är mycket större nu. Det är ett skuldyngt och problemtyngt Europa som måste göra detta och mycket annat för att ta sig ur sina problem. Det leder också till diskussioner om att vi har ett

ökat tryck och att det blir reaktioner i länder som tycker att de blir alltmer påskrivna saker utifrån som de borde göra. Vi ska inte underskatta att det naturligtvis också skapar spänningar.

Jag är övertygad om att detta kommer att bli mer av styrande verkan när det används än vad vi har sett tidigare, och jag tror i grunden att det är bra. Jag tror att detta tillsammans med de konkurrensskapande åtgärderna – att öppna upp marknader och liknande – kommer att föra tillbaka Europa till en starkare ekonomisk ställning och ge bättre förutsättningar för välfärd och jobb.

Anf. 18 FREDRICK FEDERLEY (C):

Herr talman! Tack för svaret, statsministern! Det är samtidigt en svår situation vi befinner oss i, för ju mer krisartat det blir i en del länder desto större risk finns det för ett förhastat agerande. Det är därför jag tycker att budgetpakten bygger på bra grundläggande principer som innebär att vi alla ska arbeta efter samma regelverk.

Samtidigt gäller det att vi inte förhastar oss till att göra saker som Europeiska unionen inte ska arbeta med. Centerpartiet värnar samarbetet och tycker att regeringen har en mycket klok hållning när den säger att man ska befinna sig i hjärtat av det europeiska samarbetet. Det får dock inte övergå i en iver där Europeiska unionen påtar sig att i detalj reglera hur enskilda medlemsländer sköter sin ekonomi.

Det finns en del skrivningar eller uttalanden som går i den riktningen – som blir för detaljstyrda – och som Sverige nu inte ställer sig bakom, samtidigt som uttalandena innehåller en del andra saker som är klara och tydliga markeringar om gemensamma spelregler som grund. Det gäller alltså att hitta balansen. Jag har fullt förtroende för att statsministern och regeringen klarar denna hantering.

Anf. 19 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Herr talman! Detta är ett mycket levande perspektiv på i princip varje möte inom EU. Det handlar om att rätt ringa in dels vad som är problem, dels vad som är rätt nivå för att i politiken eller på annat sätt möta problemet. Väldigt ofta är det så att den som ivrigast hävdar sig se problemet också anser sig sitta med hela lösningen. Då blir ibland vår kritik: Ja, du ser möjligen problemet, men vi tycker inte att du är rätt person, instans eller institution att stå för svaret.

Detta är en diskussion vi kommer att återkomma till väldigt ofta. Hur gränsdragningarna ska se ut syns absolut i texterna här också. Vi markerar att vi tycker att det är ett stort värde att finans- och skattepolitiken förblir ett nationellt suveränitetsområde i ett Europa där det finns de som ropar på att det ska bli mer av EU-kontrollerat och styrt av gemensamt beslutsfattande, för att nämna ett exempel.

Jag håller med om att det fanns exempel på alltför detaljerade beskrivningar i uttalandet som Sverige inte står bakom, men ni kan också notera att en del av dem faktiskt togs bort. Det är också synpunkter som kommer från andra länder att det är för långtgående. Det fanns någon månadsgräns som var angiven till fyra. Så ser det inte ut nu i det slutgiltiga uttalandet. Det är alltså inte bara i Sverige som den diskussionen förs, och det är väl bra.

Anf. 20 LARS OHLY (V):

Herr talman! De skäl som statsministern angav för att Sverige bör vara med i europakten handlar om att vi är beroende av omvärlden, att vi har viktiga erfarenheter, att vi får sitta med vid något toppmöte ibland och att regeringen är positiv till EU-samarbetet. Inget av detta svarar egentligen på den viktigaste frågan: Är europakten bra eller dålig?

Den här pakten, som regeringen vill föra in oss i och som Socialdemokraterna och Miljöpartiet har öppnat för att vara med i, innebär ytterligare nedskärningar, risk för recession, minskad demokrati och ökad centralstyrning. Det är innebörden i europakten. Något annat går inte att läsa ut. Här ska man skära ned för att klara krisen. Här ska fattiga människor betala priset för en misslyckad ekonomisk politik.

Vi i Sverige brukar berömma oss för att vi har klarat oss bra, och det är sant. Men det är inte vare sig tidigare regeringars eller nuvarande regeringens förtjänster, utan det är framför allt det svenska folkets som röstade nej till euromedlemskap 2003.

Statsministern borde tacka detta svenska folk i stället för att nu strunta i folkomröstningen och gå i den riktning som svenska folket då sade nej till, för det är innebörden av europakten. Det är precis den diskussion som vi hade 2003 som nu följer igen. Det är precis samma argument som framförs: Vi ska påverka, vi är beroende av vår omvärld, vi har viktigare erfarenheter och vi får sitta med. Men den avgörande frågan är: Är detta rätt eller fel väg att gå?

Jag menar att regeringen har en argumentation som är mer negativ än positiv. Ni talar om vad vi inte kommer att behöva följa. Sverige kommer inte att vara förpliktat att följa regelverken. Det kommer inte att bli några försämringar av arbetsrätten.

Det här är en dålig argumentation. Och det tror jag att statsministern inser, därför att det egentligen inte finns några bra skäl att argumentera för ökad centralstyrning, minskad demokrati och ökade nedskärningar.

Anf. 21 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Herr talman! Jag vill understryka att jag varenda dag tackar svenska folket utan vars förtroende jag inte skulle ha något jobb, och det kan vara riktigt att påminna mig om att göra det oftare.

Det är väl alldeles riktigt att man kan föra en diskussion i kärnan av huruvida det är rätt att ha bra budgetdisciplin eller inte, som Lars Ohly gör. Här synliggörs hur gränserna ser ut i den svenska politiken. Det är därför jag understryker att det ramverk som man nu tänker sig att införa med styrande verkan för 17 eurozonsländer väldigt mycket liknar skrivningarna i det ramverk som Sverige har sedan 1990-talet, och nu påminns vi om vad Vänsterpartiet egentligen tycker om det.

Den typ av gramma som skapar långsiktigt uthålliga finanser, som gör att man inte lever över sina tillgångar, att man inte gör slut på mer pengar än vad man har finns det i grunden inte fullständigt stöd för i Sveriges riksdag. Vänsterpartiet vill kunna göra slut på mer skattepengar än vi har. Jag menar att det är fel svar. Detta är fel svar till Europas länder som på några få år har fördubblat sin statsskuld och lever med stora budgetunderskott: Fortsätt ni att leva över era tillgångar och öka på era skulder! Det gör ingenting. Skicka notan till framtida generationer! Skapa osäkerhet! Det är nämligen kärnan i vad Lars Ohly säger.

Prot. 2011/12:65

1 februari

*Information från
regeringen*

Är det rätt väg? Nej, det är fel väg. Man måste lära sig att leva inom de resurser och de ramar som man har, och man måste se till att man uthålligt kan stå för det. Inom de ramarna ska man sedan lägga en grund för att välfärdens kärna säkras, att utbildningssystemen är bra, att man skapar bra levnadsbetingelser för sin befolkning. Men det är inte en bra metod att göra det med lånade pengar. Och det, Lars Ohly, är vad som är kärnan i det som finanspakten handlar om.

Anf. 22 LARS OHLY (V):

Herr talman! I stället för att svara på frågan om varför europakten är bra väljer statsministern att gå till angrepp mot Vänsterpartiets ekonomiska politik. Det kan han gärna få göra.

Men vi har en del att lära er. Det var vi som var med och sanerade statens finanser efter en borgerlig regering 1991–1994. Det var ni som raserade de finanserna. Du satt själv med och var ansvarig för raset i ekonomin som ledde till det budgetunderskott som Sverige då erfor.

Vad jag diskuterar nu är frågan: Är europakten bra eller dålig? Är det bra med en stenhård nedskärningspolitik i stället för att låta bankerna betala, i stället för att låta dem som har tjänat på krisen vara med och betala? Är det bra att ta bort ansvar från folkvalda politiker och sätta in tjänstemän som inte kan väljas eller väljas bort? Är det bra med minskad demokrati och ökad centralstyrning? Om svenska folket hade tyckt det hade vi varit med i euron. Då hade vi fått ett ja i folkomröstningen 2003, men svenska folket var klokare än Fredrik Reinfeldt och röstade nej. Det är det som Fredrik Reinfeldt borde tacka för.

Anf. 23 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Herr talman! Det kloka svenska folket röstade också ja till att gå med i EU i mitten av 90-talet. Det tror jag var en viktig grund för att Sverige skulle närma sig de marknader med vilka vi handlar. Det innebar också ett inflytande på ett sätt som jag tror att modernt politiskt beslutsfattande måste se ut. Man kan inte stänga sina länder, man måste jobba gränsöverskridande och man måste definitivt hålla an på hur finansiella system fungerar.

Vi har praktiserat detta själva i Sverige. Vi har lagt avgifter på banker och finansiella institutioner för att säkerställa att de ska bära mer av eget risktagande och på det sättet säkerställa att notan inte hamnar hos skattebetalarna. Men vi gör det i respekt för att vi behöver välfungerande finansiella marknader för att våra företag ska kunna växa, för att jobben ska kunna bli fler.

Vi tror inte på centraldirigism eller bankövertagande, som det i Vänsterpartiets värld brukar handla om, utan vi tror att vi behöver de här finansiella systemen. Men vi kan inte låta dem agera på ett sätt som skickar notan för ett ansvarslost beteende till skattebetalarna. Sverige står som ett exempel på hur man kan hantera den balansen.

Det är inte det som den här finanspakten handlar om. Finanspakten handlar i den delen mer om budgetdisciplin för att säkerställa långsiktigt uthålliga finanser. Och Lars Ohly gör rätt som kritiserar det, för precis lika mycket som han är emot det i Sverige är han naturligtvis och fullt logiskt emot det i övriga Europa. Det är därför som jag säger att svaret på

de utmaningar som Europa har inte är att fortsätta att låna upp ännu mer pengar för att leva över sina tillgångar. Det är fel väg.

Prot. 2011/12:65
1 februari

Anf. 24 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Herr talman! Jag tackar statsministern för återrapporten.

Vi kristdemokrater tycker också att det är väldigt bra att regeringen nu har gått med och drivit frågan om europakten. Den syftar ju till att andra länder ska vara med och införa de strikta budgetregler som vi redan har i Sverige.

I går besökte EU-nämnden Köpenhamn och det danska parlamentet och fick just förstå att de inte har dessa strikta budgetregler i sin lagstiftning. Därför vill de också gå med i den delen. Vi ska ha respekt för att de ser att det här finns en positiv syn på att fler ansluter sig till de strikta budgetreglerna. Och alla inser att vi är en starkt exportdriven marknad. Det gäller både Danmark och Sverige.

Jag tycker att uttalandet, som statsministern säger att man inte kunde ställa sig bakom eftersom oppositionen inte har ställt upp på det, helt klart har vissa frågetecken när det gäller skatteregler och annat som gör att vi inte kan ställa upp på det. Men det är också viktigt nu att se europakten i ett sammanhang – ansvar för offentliga finanser och jobbskapande åtgärder.

Det är bra att det trots allt står i uttalandet, och det tror jag att också statsministern ställer sig bakom, att den sociala sammanhållningen ska bevaras i Europa. Det är viktigt att hålla fram det. Men det står även om hållbar tillväxt, att den gröna tillväxten har en potential och måste utnyttjas till fullo. Vidare står det att den hållbara tillväxten också handlar om stabila ekonomier i EU.

Då har jag en fråga om frågan kring pensionsreformerna finns med, för det har ju varit en diskussion som kommit och gått lite grann. Just för att få hållbara offentliga finanser i flera av EU-länderna behövs pensionsreformer och att man ser över pensionsåldern. Vad händer efter att europakten nu är beslutad? Vad kommer nu, och vad är det som behöver göras nu? Kan statsministern ge någon reflexion över detta efter mötet?

Anf. 25 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Herr talman! Detta hur man inrättar pensionssystem spelar väldigt stor roll för den långsiktiga uthålligheten i offentliga finanser. Detta har länder löst på lite olika sätt. Oftast ligger det inte inom den budget för direkt styrning som riksdagar runt om i Europa fattar beslut om, utan det är oftast mer fristående pensionslösningar.

Det som är den stora diskussionen är huruvida en hel del av de pensionssystem som finns har inbyggda skulduppbyggnadsproblem, i realiteten lovar ut pensioner till snabbt växande grupper av äldre i befolkningen som det egentligen inte finns ekonomisk täckning för.

Sverige var på väg mot detta problem och ändrade därför sitt pensionssystem i mitten av 90-talet. Det var en del av de reformer med vilka vi löste upp våra problem på 90-talet. Nu har vi ett pensionssystem som bättre hänger ihop med hur ekonomin utvecklas och mer påverkas av eget arbete. Det ställer inte ut sköna löften utan täckning.

Flera länder har kvar att reformera sina pensionssystem i den riktning som Sverige har gjort. Det gäller för övrigt inte bara i Europa, utan det

*Information från
regeringen*

här är en diskussion som förs i stora delar av världen. Gör man inte detta kommer man att skapa stora problem med att klara av att bära sina pensioner i framtiden.

Detta syns inte så mycket i finanspolitiska ramverk, men det är en viktig del när man diskuterar utveckling av offentliga finanser. När man diskuterar skuldtungda länder är det ofta vad som är reell pensionsålder, hur länge man arbetar och hur det korresponderar med hur man har byggt upp pensionssystemet som man tyngst går igenom när man börjar reformera länder. Det är alltså en viktig del av att få bättre ordning på offentliga finanser för framtiden.

Anf. 26 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Herr talman! Jag tackar statsministern för svaret. Jag förstår att denna fråga kommer att återkomma inom EU-gruppen.

En del säger att det är bra att stå utanför euron, för då går ekonomin bra. Tittar vi på Storbritannien är det inte riktigt fallet, och det finns oroande tecken på hur deras ekonomi inte går åt rätt håll.

Kan statsministern kommentera hur det kommer att gå? Det är två länder, Tjeckien och Storbritannien, som kommer att stå utanför europakten. Hur ser man på relationerna med Storbritannien och hur ska man fortsätta hålla ihop inom EU-27?

Vad ser statsministern som Sveriges bidrag i europakten? Det blir kanske ett möte per år som vi deltar i, vilket ger oss en möjlighet att vara med vid det bord där vi inte fått vara med förut. Vi har alltså fått mer möjligheter än krav. Har statsministern någon kommentar till detta?

Anf. 27 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Herr talman! Det är 17 länder i EU som har euron som valuta. De har sedan tidigare särskilda möten i en eurozonsgrupp som huvudsakligen har befolkats av dessa länders finansministrar. Framför allt på initiativ av Frankrike har viljan varit att ibland också träffas i kretsen av stats- och regeringschefer.

Det har från oss som representerar länder som inte har euron som valuta lett till en diskussion om huruvida det kan riskera att leda till en delning av EU i olika grupper på ett sätt som vi tycker vore olyckligt eftersom vi menar att mycket av den ekonomiska politiken inte begränsar sig till vilken valuta vi har, utan det handlar om inre marknad, hantering av banker och konkurrenskraftsproblem.

Det har landat i en del av de lösningar som vi har för handen. I realiteten kommer vi att ibland få så kallade eurozonstoppmöten för sig med bara de 17 euroländerna. Minst en gång per år och möjligen vid ytterligare tillfällen och specificerat också med vilka ämnen ska de länder vars riksdagar för in dem i denna finanspakt också få sitta med, och det ser ut att bli 25 länder inklusive Sverige. Ibland kommer vi att vara 27, det vill säga då kommer också Tjeckien och Storbritannien att vara med.

Storbritannien har säkerställt att det ska respekteras att frågor om inre marknaden, som givetvis är viktig för britterna, bara kan diskuteras med alla 27 länder närvarande.

Jag ska inte framställa det som att det nu blir enklare att beskriva hur EU fungerar, för sanningen är att så är det inte. Det här är komplicerat. Vi har en lång rad samarbeten där vi har olika antal länder i olika delar

av samarbetet. Det är inte helt lyckligt, men det följer i grunden av demokratiska spelregler. Det är nationella stater som har gjort olika typer av avvägningar, och vi har försökt att med det som utgångspunkt ändå hantera situationen. Det kommer alltså att bli olika typer av möten med olika närvaro vid olika tillfällen.

Prot. 2011/12:65
1 februari

*Information från
regeringen*

Anf. 28 JOHNNY SKALIN (SD):

Herr talman! Strikta budgetregler är bra, framför allt för de länder som inte vill överföra en överkonsumtion i dag på morgondagens generationer. Här i Sveriges riksdag har vi en stark majoritet för detta förhållningssätt.

I varje tidning läser man hur glad regeringen är över att ha gått med i en valutapakt. Jag undrar vad man är glad för. Vad är meningen med att gå med i den pakt som svenska folket redan har sagt nej till? Regeringens svar på denna fråga är att man tror på Europa. Vem tror då på svenska folket som röstade nej till EMU? Nu är vi snart med i den europakt som svenska folket sade nej till.

Ser statsministern några utmaningar i det faktum att EMU-länderna saknar en egen penningpolitik med utgångspunkt i att statsministern anser att dessa länder i Europa har levt över sina tillgångar? Finns det någon koppling mellan detta och de problem som vi ser i Europa?

Anf. 29 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Herr talman! Baserat på de beslut som svenska folket har fattat har den svenska regeringen att representera Sverige som medlem av Europeiska unionen med respekt för att vi inte ska ha euron som valuta. Det är övergången till euron som svensk valuta som svenska folket har sagt nej till. Vi är de facto en del av den ekonomiska monetära unionen även om vi inte har gått in i den gemensamma valutan. Där finns också inskrivet behovet av ansträngningar för att hålla ordning i offentliga finanser. Det är ett kärnvärde för oss i Sverige, och det är viktigt att det kommer på plats också för övriga Europa.

Det är en balansgång att företräda svenska intressen baserat på vårt medlemskap och samtidigt säkerställa respekten för folkomröstningsresultatet 2003. I den delen representerar vi som folkvald regering som vunnit mandat i två allmänna val inget annat än de beslut som svenska folket har tagit.

Att som Johnny Skalin dra slutsatsen av det att ingen lyssnar på folket blir ett konstigt sätt att beskriva hur en demokrati fungerar. Man kan fråga sig vad syftet med den typen av beskrivningar är.

Jag tycker att vi gör det vi ska på bästa möjliga sätt givet att det handlar om den balansgång som jag har beskrivit.

Låt mig påpeka att de 17 eurozonsländerna visst har en penningpolitik, men de har den gemensamt. De har nämligen en valuta gemensamt som heter euro, och i detta valutaområde förs en penningpolitik som är gemensam för 17 länder.

Vi har valt att ha kvar den svenska kronan och har därför kvar vår nationella penningpolitik.

Jag tycker att man ska vara försiktig med orden. Man kan göra det gränsöverskridande, och man kan som i Sverige enligt svenska folkets beslut välja att fortsätta göra det nationellt.

Anf. 30 PATRIK BJÖRCK (S):

Herr talman! Min fråga till statsministern gäller uttalandet som togs på toppmötet. Det har tidigare framgått att Socialdemokraterna och regeringen har skilda meningar när det gäller huruvida ungdomslöner är en lösning på ungdomsarbetslösheten.

Jag vill att statsministern klargör regeringens ståndpunkt när det gäller huruvida sänkta arbetsmiljökrav för småföretag kan vara en väg ur krisen. Vi socialdemokrater tror att den typen av politik är direkt kontraproduktiv. Vi tror att bra arbetsmiljö är ett sätt att stärka en hållbar tillväxt. Det är ett sätt att stärka ekonomin.

Det finns förslag inom ramen för tillväxtpapperen som skrämmer oss och som vi tror är farliga. Vi vill därför att statsministern tydligt klargör var regeringen står när det gäller arbetsmiljön för små företag i dessa sammanhang.

Anf. 31 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Herr talman! Man kan givetvis inte ställa krav på annan och sämre arbetsmiljö för dem som jobbar i små företag än för dem som jobbar i stora. Det Patrik Björck hänvisar till är ett kommissionsförslag som det finns anledning att analysera med utgångspunkt i att vi tycker att det är viktigt att arbetsmiljön är bra. Det gäller oavsett om det är små eller stora företag.

Det ska dock inte uppfattas som att det därmed är färdigt uttolkat exakt hur man ska se vad kommissionen har föreslagit och vad som blir dess slutsatser. Så har vi i alla fall inte tyckt. Vi går igenom detta. Det är ett kommissionsförslag. Det är inte något som vinnns via detta uttalande.

Återigen, angående den legala strukturen i EU vill jag understryka att det här som sagt är ett uttalande. Det får inte en bindande verkan, och i det hänseendet spelar det ingen roll om Sverige är med eller inte. Det kommer att återkomma senare diskussioner om vad man mer innehållsmässigt menar, och då kommer jag att göra klart den svenska synen att arbetsmiljön ska vara bra på alla arbetsplatser.

Anf. 32 Andre vice talman ULF HOLM (MP):

Herr talman! Tack så mycket, statsministern, för återrapporten! Jag tänkte också ställa en fråga om tillväxtpapperet och det här uttalandet. Det finns en fotnot som säger att Sveriges statsminister av parlamentära skäl inte kunde ansluta sig till detta uttalande. Det vill säga att det är oppositionen som har stoppat det. Om regeringen hade haft egen majoritet, skulle man då ha hållit med om det som står här om framsteg i strukturell diskussion om samordning i skattepolitiska frågor? Är det regeringens uppfattning att skattepolitik ska samordnas på EU-nivå? Är det regeringens politik att åtgärder för att skära ned på lönebikostnader kan ha betydande inverkan på efterfrågan på lågkvalificerad arbetskraft och ungdomar? Är detta någonting som ska genomföras enligt regeringen?

Är det inte så att regeringen själv ansåg att det borde föras en diskussion om grön, smart eller hållbar tillväxt – vilket ord man nu väljer – för att få kläm på framtidens jobbutmaningar och samtidigt också möta och lösa klimatproblematiken?

Jag har fått för mig att regeringen gärna skulle vilja detta, men det syns det ingenting av i det här uttalandet. Frågan är: Om regeringen hade haft egen majoritet, hade detta då varit regeringens ståndpunkt, till exempel gällande en samordning av skattepolitik på EU-nivå?

Prot. 2011/12:65
1 februari

*Information från
regeringen*

Anf. 33 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Herr talman! Det är en mycket intressant fråga. Problemet är att den som räcker upp handen och säger att man vill göra klart att man inte är med på vad som formuleras i papperet därefter har väldigt begränsat inflytande när det gäller att ändra innehållet.

Hade jag fått vara med och skriva det här papperet hade jag också bidragit till att förändra det. Ulf Holm tar upp en del av de synpunkterna. Det fanns i det första utkastet en rätt tydlig skrivning om EU-gemensam samordnad skattepolitik. Jag tror i och för sig att det i den sista versionen hänvisas till europluspakten som ju Sverige inte är en del av och där en del av det här koordineringsarbetet finns. Jag vill i all vänlighet bolla tillbaka att den som påpekar det kan undra om den svenska oppositionen är helt enig om att man då till exempel inte ska införa en finansiell transaktionsskatt som kanske är själva flaggskeppet när det gäller hur man har tänkt sig att utforma den gemensamma framväxande skattepolitiken. Vi kommer att ha många intressanta inrikespolitiska diskussioner om vad som i så fall är en gemensam skattepolitik och vad som inte är det.

Jag hade absolut velat se även andra förändringar av papperet. Det är så det fungerar, och det är därför vi vill vara med. Vårt inflytande spelar roll. Vi påverkar skrivningar i papper, men inte när vi räcker upp handen och säger att vi inte vill vara med, för då lyssnar inte de andra på oss.

Anf. 34 EVA-LENA JANSSON (S):

Herr talman! Jag har också en fråga angående tillväxtpapperet. Jag hade hoppats att statsministern skulle svara på Ulf Holms fråga, men jag får väl ställa en egen fråga.

I EU-nämnden framförde Socialdemokraterna stark kritik mot det här tillväxtpapperet eftersom det innebar starka ingrepp på kollektivavtalsmodellen med försämrade ungdomslöner. Vi framförde också kritik mot att det fanns en avsaknad av jämställdhetspolitik, jämställdhetsperspektiv på tillväxt och också en avsaknad av en offensiv miljö- och klimatpolitik. Regeringens syn på tillväxtpapperet verkade ändå vid sammanträdet ganska positiv.

Som företrädare för ett feministiskt socialdemokratiskt parti tycker jag att det är viktigt att man lyfter fram jämställdhetsfrågor. Statsministern som inte är feminist blir då svaret skyldig. Vilken linje framfördes egentligen vid det här mötet? Var det bara att vi kan inte vara med och vi har inga synpunkter på papperet, eller drev statsministern någon fråga kring de här frågorna som Ulf Holm har ställt och som jag nu ställer om jämställdhet och en offensiv klimatpolitik?

Anf. 35 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Herr talman! Jag tror att vi får bestämma oss. Antingen kommer jag med ett EU-nämndsmandat som innebär att Sverige inte vill vara med, och då kan vi inte rimligen sedan berätta för alla andra vad de borde besluta men som vi inte vill medverka till, eller också vill Sverige vara

med. Jag ska gärna bidra till att förhandla utifrån hur vi i så fall ska förändra papper och olika utgångspunkter.

Sedan vill jag återigen inskräpa att det inte är så att det alltid bara finns ett papper i Europa och inga andra. Allt annat finns samtidigt, det vill säga Agenda 2020-skrivningarna finns, där vi efter svenskt förhandlande fick in skrivningar om att det inte bara handlar om att se till mäns sysselsättning utan att också utöka kvinnlig sysselsättning. Det är en av de fem huvudpunkterna i Agenda 2020, och vi ska årligen presentera åtgärder för att utöka förutsättningarna för kvinnlig sysselsättning. Det är en kärnpunkt i hur vi förstärker jämställdheten. Sverige har varit med förut. Vi har påverkat i mer jämställdhetsriktig riktning.

Det har också gällt en del av synpunkterna bland annat på detta med ungdomssidan. Det vi tycker är riktigt är att kunna ta ned lönebikostnaderna, bland annat genom att halvera arbetsgivaravgiften. Vi har inte gjort anspråk på att det måste ske med lägre löner, men man kan få lägre kostnader för att anställa unga genom att ta ned en del av beskattningen. Men det är svenska socialdemokrater väldigt mycket emot eftersom svenska socialdemokrater vill ha dubbel arbetsgivaravgift jämfört med vad som gäller. Ni föreslår 31 procent i arbetsgivaravgift på att anställa någon under 26 år. I Sverige har vi 15 procent. Ert förslag är en fördubbling. Det är klart att om man tycker att det ska vara så gillar man inte idén med att dra ned kostnaderna för att anställa, men detta har ingen koppling till lönerna.

Anf. 36 KARL SIGFRID (M):

Herr talman! Statsministern! Finanspakten är den senaste i raden av krisåtgärder som syftar till att rädda euron som valuta. Före pakten har Merkel och Sarkozy på toppmöte efter toppmöte genomdrivit åtgärder för att komma till rätta med skuldkrisen, och varje gång har de misslyckats.

Det grundläggande problemet är att länder som Grekland lever över sina tillgångar. Nu när marknaden inte längre tillhandahåller lån till rimliga räntor vänder man sig till andra stater för att få subventionerade lån. Ett annat ord för subventionerade lån är bidrag, eftersom pengarna lånas ut till räntor långt under marknadsräntorna. Vissa skuldländer verkar ha en too big to fail-mentalitet. De kan agera oansvarigt och köra sin ekonomi i botten förvissade om att euroländer kommer att hålla dem över vattenytan. Statsministern kan nog dela den problembeskrivningen.

Jag undrar med anledning av frågor som statsministern har fått från socialdemokrater och vänsterpartister som vill satsa sig ur krisen: Hur ser statsministern på åsikten att vi ska lösa skuldkrisen genom ytterligare utgifter och därmed ytterligare underskott?

Anf. 37 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Herr talman! Jag tror att det har framgått av tidigare svar att jag inte tror på en sådan lösning, utan jag tror att man måste hitta en grund i ut hållliga finanser som håller över konjunkturer. Med ivrigt beaktande av budgetbalans kommer vi på det sättet om vi sköter oss ändå att kunna framverka reformutrymmen så som vi har sett i Sverige på senare år, och så får vi föra en inrikespolitisk diskussion om vad som är bäst och riktigtast att använda de resurserna till.

Jag vill understryka det som Karl Sigfrid påpekar här, nämligen att det är just detta som har skett efter finanskrisen som först skapade brister i förtroende och problem med likviditet banker emellan men som har gått över i en skuldkris där hela länder har svårt att refinansiera sin egen skuld. Vi noterar oerhört stora ränteskillnader i bedömningar av olika länder. Sverige är nere på historiskt låga räntenivåer. Vi ligger och drar i räntenivåer under de tyska medan andra har mycket höga räntenivåer som i realiteten leder till att de inte har råd att ta lån eller inte marknads- mässigt kan ta lån.

Det är en viktig utgångspunkt att komma ihåg det här, för man blir i realiteten beroende av andra som förser med lån till lägre ränta men med mycket tydliga villkor. Det har varit en grund för oss att hävda att IMF till exempel ska vara med. Internationella valutafonden har ju den bästa erfarenheten i vår värld av att vara med vid den här typen av skuldkriser för att förena lånefaciliteter med mycket tuffa krav på att komma ur problemen.

Kombinationen av det menar vi säkerställs bland annat via IMF. Därför har det också varit en svensk ståndpunkt. I IMF är Sverige fullt ut medlem och medfinansier, vilket inte är fallet när det gäller eurozonens egna krismekanismer EFSF och den kommande ESM. Där är Sverige inte med och deltar.

Anf. 38 CHRISTER WINBÄCK (FP):

Herr talman! Jag tackar statsministern för återrapporteringen. Finanspakten i all ära – det är naturligtvis mycket positivt att den kommit till stånd, och jag är glad över att de svenska synpunkterna tagits till vara – men när pengarna tryter kommer nedskärningar att behöva göras, vilket statsministern också nämnde inledningsvis.

Människor drabbas, och jag är mest bekymrad över det som jag brukar fråga statsministern om i kammaren, nämligen hur vi tar hand om dem som knackar på vår port som flyktingar till EU. Särskilt efter den arabiska våren vet vi att många kommit över Medelhavet. Vi vet också att många tyvärr drunknat på vägen. Många av de länder som nu har bristande resurser ligger i den södra delen av EU, där flyktingarna knackar på. Det är viktigt att vi inte på grund av detta får en hårdare flyktingpolitik som gör att de får svårare att komma in.

Det är viktigt att känna att vi förstår konsekvenserna av finanskrisen och diskuterar dem. Jag hoppas att vi nu när finanspakten är antagen kan blicka framåt och tänka på hur vi ska diskutera flyktingpolitiken och hur vi kan se till att dessa människor, om behov finns, kan komma till EU och få ett värdigt bemötande.

Anf. 39 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Herr talman! Det kan nog vara av intresse att följa vad de mycket skuldtyngha länderna i Europa, med stora budgetunderskott, nu gör, hur de gör med sina biståndsinsatser, vad som händer med försvarsutgifter, med resurser och med synen på asyl- och migrationspolitiken. Det kan lite grann ses i ljuset av hur vi för debatten i Sverige. Den rapportering jag får är att det är ganska stora neddragningar och en ganska tuff diskussion – som det blir när man måste rätta till att man själv har kört ned i diket och levt över sina tillgångar.

Vid detta toppmöte diskuterades inte de annars ofta förekommande asyl- och migrationspolitiska frågorna. Christer Winbäck har frågat mig om detta tidigare. Vi har en svensk kommissionär som är ansvarig för de frågorna. Vi har ett Stockholmprogram som i grunden ska föra EU in i ett system med en gemensam, fungerande asylpolitik. Men det bygger på att det finns administrativ kapacitet och rättsliga system som reagerar på samma sätt. Av praktisk erfarenhet vet vi att vi inte är där ännu.

Det är ansträngningarna att ta oss dit som i grunden baseras, tycker vi, på ett Stockholmprogram som upprätthåller många av de värden vi håller högt i Sverige. Det tyckte jag var förtjänsten med det programmet, sett framför allt i ljuset av de strömningar som finns runt om i Europa vad gäller synen på dessa frågor.

Sverige håller fast vid sin syn på öppenhet, sin solidaritet med utsatta människor, men också, skulle jag vilja säga, vid en positiv syn på att möjliggöra en bra grund för arbetskraftsrörelser, alltså en kombination av allt det som blir migration. Jag tycker att det är viktigt att vi gör det även framgent, trots att det finns politiska utmaningar där man ser det på ett annat sätt.

Överläggningen var härmed avslutad.

2 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 26 januari.

3 § Meddelande om ändring i kammarens sammanträdesplan

Talmannen meddelade att *fredagen den 3 februari* skulle interpellationssvar utgå. Aktuell debatt skulle äga rum enligt tidigare avisering.

4 § Anmälan om inkommen faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen

Talmannen anmälde att följande faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen inkommit och överlämnats till utskott: 2011/12:FPM104 Programmet Ett Europa för medborgarna KOM(2011)884 till konstitutionsutskottet

5 § Anmälan om fördröjt svar på interpellation

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelse:

Interpellation 2011/12:206

Till riksdagen

Interpellation 2011/12:206 Sluten kontanthantering i detaljhandeln

av Raimo Pärssinen (S)

Interpellationen kommer att besvaras den 21 februari 2012.

Skälet till dröjsmålet är inbokade engagemang som inte kan ändras.

Stockholm den 30 januari 2012

Arbetsmarknadsdepartementet

Hillevi Engström (M)

Enligt uppdrag

Monica Rodrigo

Expeditions- och rättschef

Prot. 2011/12:65

1 februari

6 § Subsidiaritetsprövning av kommissionens förslag om revisorer och revision

Föredrogs

civilutskottets utlåtande 2011/12:CU21

Subsidiaritetsprövning av kommissionens förslag om revisorer och revision (KOM(2011)778 och KOM(2011)779).

Kammaren biföll utskottets förslag att ärendet fick avgöras efter endast *en* bordläggning.

Talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.

(Beslut fattades under 16 §.)

*Rätt till namn som
förvärvats i en annan
stat inom EES*

7 § Rätt till namn som förvärvats i en annan stat inom EES

Föredrogs

civilutskottets betänkande 2011/12:CU7

Rätt till namn som förvärvats i en annan stat inom EES (prop. 2011/12:12).

Anf. 40 JONAS GUNNARSSON (S):

Herr talman! Jag ska hålla mig kort i denna lilla men på sitt vis viktiga fråga. Vi ska tala om rätten till våra namn och hur den rätten ska kunna garanteras.

Vårt namn är någonting mycket personligt, något vi använder för att identifiera oss med. Ens namn är på sätt och vis den man är. Rätten till namn erkänns som en mänsklig rättighet i till exempel FN:s barnkonvention. I artikel 7 i konventionen kan man läsa att barnet ska registreras omedelbart vid födseln och från födseln ha rätt till ett namn samt att konventionsstaterna ska säkerställa genomförandet av dessa rättigheter i enlighet med sin nationella lagstiftning och sina åtaganden enligt tillämpliga internationella instrument. Våra namn är så viktiga att de alltså erkänns som en mänsklig rättighet som stater har skyldighet att säkerställa genom lag och internationella överenskommelser.

EU-domstolen har kommit fram till att enskilda staters namnskick i vissa fall är diskriminerande och hindrar den fria rörligheten. Det är därför vi har detta ärende på vårt bord. I det mesta är vi överens med

regeringen om de förslag som kammaren ska besluta om i dag. På en punkt är vi dock oeniga, nämligen den om begränsningen, att de föreslagna reglerna bara ska omfatta EES och Schweiz.

Vi anser att det saknas anledning att begränsa tillämpningen på det viset som man valt att göra. Propositionens förslag bör i stället tillämpas för alla stater. Det är ologiskt och inkonsekvent, samt skapar onödiga hinder, att tillämpa reglerna olika för människor från skilda delar av världen. Dessutom tvingar vi våra myndigheter att arbeta med två olika regelverk. Tilläggas ska att vad som i ett sådant här ärende borde vara en tung remissinstans, nämligen Skatteverket, föreslagit samma sak som det vi föreslår.

Vi har alltså ett läge där vi, om regeringens linje går igenom, får bra regler till stånd för att upprätthålla den mänskliga rättigheten till namn men bara om det är ett namn man fått i ett land vi känner väl. Visst, regeringen säger att man kommer att komma tillbaka i frågan om rätt till namn från andra stater än EES och Schweiz, vilket är en liten tröst, men faktum kvarstår att regeringen låter en administrativ indelning av världen ligga till grund för att kränka den mänskliga rättigheten till namn.

Regeringen bör därför ta initiativ till ytterligare ändringar i lagen som innebär att den som genom födelse, ändrat civilstånd eller något annat familjerättsligt förhållande har förvärvat ett namn i ett annat land ska få förvärva det namnet också i Sverige.

Med detta, herr talman, vill jag yrka bifall till reservation 1 i betänkandet.

Anf. 41 JAN LINDHOLM (MP):

Herr talman! I civilutskottets betänkande 7, om rätten till namn som förvärvats i en annan stat inom EES-området eller i Schweiz, behandlar vi, förutom regeringens proposition i frågan, även två följdmotioner.

Miljöpartiet anser att det är en självklarhet att man ska respektera en persons namn, oavsett från vilken del av världen personen kommer och oavsett i vilket land personen fått namnet. Vi beklagar därför att regeringen, när förändringen nu genomförs, inte tagit tillfället i akt att vidga rätten för den som kommer från någon annan del av världen att få behålla det namn som person har.

Vi kan inte se att det finns några rimliga motiv till att behandla människor på olika sätt när det gäller deras namn. Varför skulle exempelvis egennamnet Bill på en person från USA, Vitryssland eller Japan värderas på ett annat sätt än om Bill skulle råka komma från Holland eller Irland?

Om man ska begränsa rätten att behålla det namn man har växt upp med, identifierat sig med och är en del av – namnet är ju en del av personligheten – borde det rimligen motiveras till exempel av att namnet kan ge personen stora svårigheter i vårt land och i vår kultur. Det är så vi försöker att delvis skydda dem som föds i vårt land från att bli drabbade av uppspelta föräldrars nycker.

Men samtidigt ger vi föräldrarna väldigt stor frihet att själva välja namn. Det borde rimligen resultera i att vi skulle ha ändå större tolerans för namn som människor redan har vuxit samman med. Att tvingas byta namn är delvis också att tvingas byta identitet. Ett frivilligt namnbyte när någon vill anpassa sig till en ny kultur och flytta från ett land till ett annat är en helt annan sak.

Det finns i betänkandet en motion från Socialdemokraterna där det föreslås att man ska ha rätt att behandlas lika när det gäller namnfrågan oavsett ursprungsland. Det enda motiv som jag hittar i betänkandet till att utskottsmajoriteten inte säger ja till förslaget är att det skulle bli krångligt. Jag tycker nog att ett namn är värt lite mer än lite krångel. Rimligtvis borde det vara precis tvärtom; att särbehandla beroende på varifrån människor kommer borde vara krångligare.

Därför, herr talman, yrkar jag bifall till reservation 1 i betänkandet.

Anf. 42 CARINA HERRSTEDT (SD):

Herr talman! Jag ska hålla mig väldigt kort. Jag vill börja med att yrka bifall till reservation 2.

Egentligen tror jag att vi alla är eniga om att förslaget i propositionen är bra – därmed inte sagt att det inte kan bli bättre. För mig personligen får folk heta i princip vad de vill. Att ha ett namn är som många sagt en rättighet. Däremot ser jag det som nödvändigt att utifrån ett barnperspektiv skydda barn från namn som väcker anstöt. Det är bra att detta skydd till viss del finns, men jag menar att det saknas i detta lagförslag. Den föreslagna ändringen i namnlagen är som sagt bra, och jag har inte något annat att anföra i övrigt, förutom att det verkar finnas en lucka i lagen just vad gäller barn.

Om en familj administrativt byter efternamn inom EES eller Schweiz provas detta efternamn av Patent- och registreringsverket vid flytt till Sverige. Är namnet inte förenligt med våra namnprinciper avslås det. Däremot ärver ett barn ett efternamn på rent familjerättsliga grunder. Barnets namn, som då egentligen strider emot våra namnprinciper, provas inte enligt detta lagförslag. Detta borde naturligtvis ses som en lucka i lagförslaget. Namnet kan sedan leva vidare till kommande generationer.

Men som sagt är lagförslaget i det stora hela bra. Därför har jag inga större invändningar och väljer att inte föra en längre debatt.

Anf. 43 MARIANNE BERG (V):

Herr talman! Vi har en gemensam reservation tillsammans med Socialdemokraterna och Miljöpartiet. Efter de anföranden som har hållits tycker jag inte att jag har något att tillägga. Jag yrkar bifall till reservation 1.

Anf. 44 ANTI AVSAN (M):

Herr talman! Jag ska till att börja med säga någonting om själva ärendet och varför vi har att besluta om detta. Ärendet gäller familjerättsliga förvärv av namn i annat EES-land eller i Schweiz om den aktuella personen vid förvärvet var medborgare i den andra staten eller hade särskild anknytning dit. Om man har förvärvat ett namn i den andra staten kan man genom en enkel avgiftsfri anmälan till Skatteverket också få det namnet i Sverige.

Namn-rätten är nationell. Det är klart att alla stater ska tillgodose de krav som ställts i FN-deklarationer, men det är en lite annan fråga än det som avses i det här ärendet.

Det finns också vissa regler till skydd för barn. Anledningen till att vi nu ska besluta i detta ärende är att den svenska namnlagen vid dubbelt

medborgarskap inte har tagit tillräcklig hänsyn till namnskicket i det andra landet.

Det finns även ett överträdelseärende som har inletts mot Sverige av kommissionen och som gör gällande att den svenska namnlagen inte i alla delar är förenlig med EU-rätten. Man menar att medborgares och familjemedlemmars rätt att röra sig fritt och uppehålla sig i medlemsstaterna hindras med nuvarande regler.

Det finns inga särskilda EU-rättsliga regler som gäller namn, men EU-rätten har trots detta inflytande i namnrättsliga frågor. EU-domstolen har slagit fast att nationella regler i vissa fall har stridit mot förbudet mot diskriminering och rätten till fri rörlighet för unionsmedborgare.

När det gäller reservationerna ska jag börja med den reservation som ursprungligen är socialdemokratisk. Jag vill påpeka att regeringen anser att det egentligen inte finns några hinder mot att utvidga detta till att avse andra länder än länder inom EES och Schweiz. Men det behövs ytterligare utredning. Namnfrågor är ganska komplexa, och det finns en hel del problem. Det kan man möjligen berätta en hel del om ifall man som jag sitter i Namnlagsutredningen. Där finns det en bred acceptans för utländska namnskick, kan jag säga. Men det finns något som heter ”fort och dunt”. Att i det här lagstiftningsärendet utan vidare utredning införa samma regler för alla länder i världen är olämpligt av flera olika skäl.

Det behövs mer utredning. Men eftersom det finns ett överträdelseärende mot Sverige som gäller EU-rätten är det angeläget att vi kommer fram med just det här ärendet. Man kan ännu inte överblicka konsekvenserna av om man skulle införa detta för alla länder.

När det gäller Sverigedemokraternas reservation vill jag bara säga att det finns ganska stora historiska skillnader mellan de namntyper som vi har i svensk rätt, för närvarande förnamn, mellannamn och efternamn. Efternamn har en annan funktion än förnamn. Förnamn ska identifiera personen, medan efternamn mer talar om vilken familjerättslig anknytning man har till olika personer och kanske till en tidigare släkt. I den delen finns också skäl att peka på ett antal avgöranden från EU-domstolen där man har sagt att det inte är tillåtet att begränsa medborgares rätt att använda namn som de har förvärvat i annan stat. Det är i detta avseende inte lämpligt att ha den typ av regler som Sverigedemokraterna föreslår.

Herr talman! Jag yrkar bifall till förslaget i utskottets betänkande och avslag på reservationerna.

Anf. 45 JAN ERTSBORN (FP):

Herr talman! Den 21 december 2009 tillsatte regeringen en parlamentarisk kommitté för att göra en mycket stor översyn av namnlagen. Syftet var att namnlagen skulle bli tidsenlig och kunna hålla för lång tid framöver. Man fick en lång utredningstid, fram till den 1 mars 2013. Vi vet alla att det inte är färdigt när utredningen är färdig; sedan kommer remissbehandling, beredning i Regeringskansliet och så vidare. Det kommer alltså att ta lång tid innan vi får nya regler när det gäller namnlagen.

Jag tycker att man ska se dagens förslag mot den bakgrunden. Här har man identifierat en situation där man vill göra det väldigt enkelt för personer som flyttar tillbaka till Sverige att få ta med sig sitt namn genom

att göra en enkel anmälan till Skatteverket i stället för den något krångligare vägen via Patent- och registreringsverket.

Det är vad förslaget handlar om. Jag tycker att det är högst naturligt att man har begränsat sig till EES-området och Schweiz och låter frågan om dem som återflyttar från andra länder och har förvärvat namn där komma i nästa steg när hela namnlagen ses över.

Jag ansluter mig i övrigt till vad min kollega Anti Avsan har nämnt här och yrkar bifall till utskottets förslag till riksdagsbeslut och avslag på reservationerna.

Anf. 46 OLA JOHANSSON (C):

Herr talman! Rätten till sitt eget namn är en okränkbar rättighet. Därför tycker jag att frågan som diskuteras här om huruvida ett namn kan väcka anstöt känns lite otidsenlig och irrelevant.

Vi har olika sätt att uttrycka oss om saker och ting i olika länder. Vi behöver inte förflytta oss längre bort än till Danmark för att finna ord och uttryck som vi kanske finner lite förvånande att höra. Om vi till exempel ska diskutera någonting här hemma i Sverige säger vi att vi ska bolla någonting. Det kan man inte säga i Danmark, för då tolkas man helt annorlunda.

Centerpartiet är för en förändring av namnlagen. Vi har drivit på för detta. Vi ser med stor tillfredsställelse fram emot vad utredningen kommer att komma fram till och kommer att stödja det så länge det går ett steg vidare mot ett friare sätt och en rättighet att få bära det namn som ens föräldrar har gett en eller ett namn som man har valt att ta.

Det är en okränkbar rätt att få bära sitt eget namn. Men saker och ting ska göras i god ordning. Det ger mig anledning att yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet. Det innebär att vi tar ett första steg till att anpassa oss vad kommissionen begär av oss att vi ska göra.

Anf. 47 OTTO VON ARNOLD (KD):

Herr talman! Vi har fått en grundlig genomgång om rätten till namn. Jag vill som mina kolleger understryka vikten av att bära sitt namn och inte bara förnamn utan också efternamn. Det är en internationell rättighet som vi ska vara väldigt försiktiga att ändra i, och vi ska se till att det görs på rätt sätt.

Kommer man till Sverige utifrån får man heta vad som helst. Vad vi talar om är egentligen svenska medborgare som är födda utomlands eller som har dubbelt medborgarskap. Det är där problematiken uppstår.

Vi måste inse att frågan måste få ta sin tid. Det är precis som Anti Avsan sade att det är en komplicerad fråga. Därför har också utredningen fått så pass god tid på sig. Det är lite förvånande att se att Socialdemokraterna hastar på så här. Men har man inte mycket att tala om får man väl ta någonting.

När det gäller Sverigedemokraternas reservation måste man titta lite grann på vad de egentligen menar. Det innebär egentligen att ett barn skulle kunna fråntas sina föräldrars efternamn. Det låter inte speciellt trevligt. Samtidigt är det kanske till viss del i linje med vad Sverigedemokraterna tycker och tänker i andra frågor.

Prot. 2011/12:65
1 februari

*Rätt till namn som
förvärvats i en annan
stat inom EES*

Jag yrkar avslag på motionerna och på godkännande av utskottets förslag i betänkandet.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 16 §).

*Enklare
avbetalningsköp m.m.*

8 § Enklare avbetalningsköp m.m.

Föredrogs
civilutskottets betänkande 2011/12:CU8
Enklare avbetalningsköp m.m. (prop. 2011/12:28).

Anf. 48 CARINA HERRSTEDT (SD):

Herr talman! Jag kommer även här att fatta mig väldigt kort, dock ej så kort som Marianne Bergs tio sekunder. Det måste vara något av ett rekord.

Jag vill börja med att yrka bifall till reservationen. Även här menar jag att det i grunden är ett väldigt bra förslag som jag i det stora hela inte har någonting att invända mot. Därför anför jag heller inte i motionen något mot att riksdagen antar regeringens lagförslag eftersom jag menar att det är ett bra förslag. Jag hade naturligtvis gärna sett att tillägget enligt min motion fanns med.

I min motion anser jag att det är viktigt att det vid handräckning för att återta en vara säkerställs att det görs en professionell bedömning av varans värde. Enligt min mening bör därför sakkunniga alltid anlitas vid en värdering av varor som förmodas överstiga ett värde av 10 000 kronor.

Utskottet skriver i sitt ställningstagande att motionsförslaget skulle innebära att handräckningsförfarandet skulle bli mer kostsamt och ta längre tid. Det må så vara, men jag anser att det skulle bli mer rättssäkert.

Även om jag är fullt medveten om att ett beslut om handräckning kan överklagas hos tingsrätten menar jag att det med förslaget i motionen skulle bli mer rättssäkert redan från början.

Med anledning av att jag anser att förslaget i det stora hela är bra yrkar jag bifall till min motion utan att uppta vidare tid i debatten.

Anf. 49 MAGDALENA ANDERSSON (M):

Herr talman! Alla som gör en affärssuppgörelse ska göra rätt för sig. Det är naturligt. Det är lite konstigt att man egentligen ska behöva skriva eller tala om det. Men så är det nu i livet, allt går inte på räls, och alla överenskommelser man gör parter emellan håller inte alltid. Det kan finnas skäl till det, ibland för att man inte förmår själv, ibland för att det händer något i ens omvärld som man inte kan påverka och ibland för att man helt enkelt inte gör rätt för sig. Det är därför vi behöver lagar som reglerar vad som ska ske när en överenskommelse inte håller.

Köp på avbetalning kan vara ett alternativ som köpare och säljare kommer överens om. Ett sådant avtal regleras rätt noga. Eftersom betalningen ska ske successivt finns det ju en risk för säljaren att köparen inte följer överenskommelsen och fullgör sin skyldighet att betala. Därför

brukar säljaren i de fallen förbehålla sig rätten att återta varan om köparen inte betalar. Den som sålt en båt, en bil eller en soffa ska kunna ta tillbaka den också med hjälp av handräckning av kronofogden om så behövs.

I konsumentkreditlagen finns bestämmelser om avbetalningsköp, och där reglerar man också hur ett handräckningsförfarande för återtagande av en vara ska gå till. Det gör att det ändå är rätt så säkert för säljaren att sälja på avbetalning. Man har lagstöd för möjligheten att ta tillbaka varor man inte fått betalt för.

Vid ett avbetalningsköp upprättar parterna ett dokument om köpet som också ger säljaren möjlighet att om inte köparen betalar återta den vara det handlar om. I dag ska detta dokumenteras i ett dokument som ska vara i pappersform och skrivas under av båda parterna, både köpare och säljare. Det säger sig självt att det med en sådan regel förstås är lättare att göra ett avbetalningsköp om köpare och säljare finns på samma plats och kan skriva under dokumenten samtidigt som köpet görs.

Regeringens förslag är att reglerna om uppgifter om avbetalningsköp ska ändras så att man ska kunna dokumentera detta också elektroniskt med en avancerad elektronisk signatur. De nuvarande reglerna för att man ska kunna begära handräckning hos kronofogden för att återta en vara leder i praktiken till att det inte finns samma möjlighet att göra avbetalningsköp på distans. Eftersom man ska skriva under en handling med penna på papper har det hittills uteslutit att dokument upprättas elektroniskt och naturligt nog begränsat köp på distans.

Herr talman! Alla partier i civilutskottet är eniga om detta och delar regeringens uppfattning. Men Sverigedemokraterna vill av någon anledning ha en förändring vad gäller handräckning. De tycker att det ska lagstiftas att kronofogden alltid ska anlita sakkunniga vid värdering av varor som man antar överstiger ett värde av 10 000 kronor.

Detta är att slå in öppna dörrar. I lagen om avbetalningsköp mellan näringsidkare med flera framgår det att kronofogden ska värdera varan. Om det behövs får en eller fler sakkunniga anlitas. Samma sak gäller när det handlar om utsökning hos någon. Det finns således ingen som helst anledning att krångla till frågan på det sätt som Sverigedemokraterna har föreslagit.

Jag tycker, herr talman, att man kan fråga sig vad det är som är bättre med krångligare regler än enklare. Vad är det som gör att det är bättre att lagstifta om en summa än att göra det möjligt att när det behövs, oavsett summa, använda en sakkunnig? Vad är det som är bättre med att beskriva en värderare som professionell, som Sverigedemokraterna gör i sin motion, än som sakkunnig, som det nu står i lagtexten? Jag finner inget bra svar på dessa frågor.

Därför, herr talman, instämmer jag förstås i utskottets förslag och yrkar bifall till detta samt avslag på reservationen.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 16 §.)

Prot. 2011/12:65
1 februari

*Enklare
avbetalningsköp m.m.*

9 § Subsidiaritetsprövning av kommissionens förslag till förordning om program för företagens konkurrenskraft och små och medelstora företag

Föredrogs
näringsutskottets utlåtande 2011/12:NU17
Subsidiaritetsprövning av kommissionens förslag till förordning om program för företagens konkurrenskraft och små och medelstora företag (KOM(2011)834).

Kammaren biföll utskottets förslag att ärendet fick avgöras efter endast *en* bordläggning.

Talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 16 §.)

*Subsidiaritetsprövning
av EU-förslag*

10 § Subsidiaritetsprövning av förslag till direktiv om ändring av direktiv 2003/98/EG om vidareutnyttjande av information från den offentliga sektorn

Föredrogs
finansutskottets utlåtande 2011/12:FiU36
Subsidiaritetsprövning av förslag till direktiv om ändring av direktiv 2003/98/EG om vidareutnyttjande av information från den offentliga sektorn (KOM(2011)877).

Kammaren biföll utskottets förslag att ärendet fick avgöras efter endast *en* bordläggning.

Anf. 50 ANN-CHARLOTTE HAMMAR JOHNSON (M):

Herr talman! Finansutskottets utlåtande 36 gäller, precis vi nyss hörde, en subsidiaritetsprövning av ett förslag till direktiv om vidareutnyttjande av information från den offentliga sektorn. Det kallas PSI-direktivet. PSI-direktivet har till syfte att skapa förutsättningar för en europeisk informationsmarknad.

Kommissionen konstaterar att det kvarstår åtgärder i arbetet, och detta instämmer utskottet i. Kommissionen säger också att den ska arbeta vidare med att underlätta vidareutnyttjande av offentlig information. Detta arbete välkomnar vi i utskottet.

Men, herr talman, det finns ett stort men: Vi anser att förslaget till direktiv strider mot subsidiaritetsprövningen. Det gör vi utifrån att det i direktivet finns förslag på att styra hur enskilda länder ska organisera sina myndigheter. Det skrivs om en övergripande oberoende kontrollmyndighet med särskilda rättsliga befogenheter för utvärdering. Detta strider mot subsidiaritetsprincipen, anser utskottet.

Även förslaget om att myndigheten ska godkänna undantag från de föreslagna avgiftsreglerna samt överprövning anser vi inkräktar på den egna nationens ansvar då det kolliderar med medlemslandets konstitutionella förutsättning. Vi anser att dessa frågor hör hemma hos den enskilda nationen, och därför har ett enigt utskott skrivit ett motiverat ytt-

rande från Sveriges riksdag om att detta strider mot subsidiaritetsprincipen.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 16 §.)

Prot. 2011/12:65
1 februari

11 § Myndigheternas hantering av ekonomisk kompensation på grund av brott

*Myndigheternas
hantering av
ekonomisk
kompensation på
grund av brott*

Föredrogs
justitieutskottets betänkande 2011/12:JuU7
Myndigheternas hantering av ekonomisk kompensation på grund av brott
(skr. 2011/12:32).

Anf. 51 ANNA WALLÉN (S):

Herr talman! Nu ska vi diskutera skadestånd till brottsoffer. Jag börjar med att yrka bifall till reservation 1.

Riksrevisionen har granskat hur ansvariga myndigheter hanterar ekonomisk kompensation till personer som har utsatts för brott. Riksrevisionen har också granskat hur regeringen styr dessa verksamheter. Vi socialdemokrater har skrivit en motion där vi vill att det ska vara enklare för brottsoffret att utkräva skadestånd. I dag finns det flera problem. Framför allt är informationen till dem som har utsatts för brott bristfällig. Det tar lång tid att få sitt skadestånd. Huvudproblemet är att det största ansvaret ligger på brottsoffret när det gäller att utkräva skadeståndet.

För att visa hur det fungerar i verkligheten vill jag ta upp ett exempel som finns med i Riksrevisionens granskning när de har intervjuat ett brottsoffer. Anna, som är brottsoffret, jobbade på en bank och blev utsatt för ett rån under pistolhot. Efter det akuta förhöret på plats fick Anna ingen som helst information om att hon hade rätt till skadestånd. Anna fick sedan via en bekant kännedom om att hon kan få skadestånd.

Två månader efter rånet greps tre män. De blev senare dömda för rånet och förpliktades att betala skadestånd till Anna. Anna fick då via sitt målsägandebiträdet veta att det nu var upp till henne att kräva att få skadeståndet utbetalt. Anna vände sig då till Kronofogdemyndigheten, där ärendet låg väldigt länge. Det visade sig att gärningsmännen inte hade några tillgångar. Mer information från Kronofogdemyndigheten än så fick inte Anna.

Via en bekant igen, och av en slump, fick hon veta att hon då kunde gå vidare till Brottsoffermyndigheten för att ansöka om brottsskadeersättning. När processen väl hamnade där gick det ganska snabbt för Anna att få ut sitt skadestånd. Men då fick hon också veta att hon själv måste kontakta Kronofogdemyndigheten för att uppge att hon har fått sitt skadestånd och inte längre har en fordring på gärningsmännen. Detta sker alltså inte automatiskt, vilket Riksrevisionen påvisar att det bör göra.

Detta visar hur komplicerad processen är. Anna, som är brottsoffer, berättar att mitt i det trauma som hon har blivit utsatt för ska hon också ligga på för att kräva ut det skadestånd som hon har rätt till. Hon känner att processen med att fylla i olika blanketter var komplicerad. Allt som

allt tog det nästan två år från det att brottet begicks till dess att hon fick sitt skadestånd.

Riksrevisionen riktar på flera punkter stark kritik mot regeringen och hanteringen av skadestånd till brottsoffer. Bland annat visar Riksrevisionens granskning att de brottsutsatta inte får tillräcklig information om sina rättigheter. Brottsutsatta får olika behandling på grund av olika rutiner hos poliser och åklagare. Regeringen saknar en överblick av hur systemet för brottskadestånd fungerar i praktiken. Regeringen har inte styrt myndigheterna tillräckligt. En annan anmärkning är att ansvariga myndigheter brister i samverkan.

Regeringen har svarat på kritiken från Riksrevisionen. Svaret innehåller inte så många konkreta åtgärder. Man säger att man har satsat mer pengar på rättsväsendet och på fler poliser. Men man berör inte de problem som torde vara ganska enkla – att informera brottsutsatta om deras rättigheter. Regeringen har inget förslag till hur man kan förbättra detta.

Vi socialdemokrater tycker att det är dags att det sker en förändring. Stödet och informationen till de brottsutsatta måste bli mycket bättre. Framför allt måste det bli lättare för brottsoffer att utkräva skadestånd.

Anf. 52 AGNETA BÖRJESSON (MP):

Herr talman! I detta betänkande behandlas regeringens skrivelse som är ett svar på Riksrevisionens rapport *Brottsutsatt – myndigheternas hantering av ekonomisk kompensation på grund av brott*.

Även jag vill, precis som föregående talare, yrka bifall till vår gemensamma reservation nr 1.

Precis som Anna Wallén tidigare har refererat har Riksrevisionen gett mycket kritik till regeringen, och det med all rätt. Att bli utsatt för brott är fruktansvärt och både fysiskt och psykiskt påfrestande för den som utsätts. Ofta tvingas den utsatte berätta och återberätta vad som skett för försäkringsbolag, polis, domstol och andra. Lidandet och kränkningen upprepas, för många till synes i det oändliga.

För många som har utsatts för brott leder polisanmälan aldrig till åtal eller till att gärningsmannen döms. För många leder det till kontakt med försäkringsbolag och arbetsgivare, och sedan får de en viss ersättning för lidande och men. Oftast stannar det där.

Herr talman! Det händer att de som utsatts för brott möts av ett effektivt rättsväsen som klarar av att utreda brottet och att såväl åtala som döma brottslingen. De får då även en dom om rätt till ekonomisk kompensation på grund av det brott som de utsatts för. De får skadestånd.

Skadeståndet är en del av kompensationen till dem som utsatts för brott. De ska dels få se att gärningsmannen eller -kvinnan döms, dels få sin personliga kompensation genom skadeståndet.

Den enskilde bär i dag ett mycket stort ansvar för att få ut det skadestånd han eller hon har rätt till. Det är ofta en mycket komplex process med försäkringsbolag, kronofogde, domstolar och ibland Brottsoffermyndigheten inblandade. Ibland utdöms ett skadestånd från domstolen som sedan sätts ned av Brottsoffermyndigheten. Sammantaget kan detta ge den utsatta och personer i dennas närhet en bild av att samhällets olika aktörer inte vet vad de håller på med. Det riskerar att ytterligare spåda på kränkningen och lidandet den enskilde utsatts för och i slutändan skapa en bild av ett rättsosäkert samhälle.

Jag och Miljöpartiet anser därför att Riksrevisionens kritik i stora delar måste tas på större allvar. Det gäller särskilt vikten av samordning och att göra det enklare för enskilda att få ut sitt skadestånd. Om detta har vi en gemensam rödgrön reservation.

Regeringen tiger still och anser i sin skrivelse att den gör vad som behöver göras. Möjligen kan lite mer uppföljning behövas. Men är det verkligen så, ni som är företrädare för Alliansen? Är det verkligen så att myndigheternas arbete med enskilda skadestånd fungerar bra och inte behöver förbättras? Jag tycker inte det.

Jag tror att det kan finnas många sätt att göra det här enklare. Ett sätt kan vara att inom regeringens, från Justitiedepartementet styrda, arbete med rättsväsendets informationssystem ordna en gemensam portal med en gemensam ingång för enskilda inom brottsprocessen. Inom portalen kan enskilda kommunicera med olika myndigheter om sitt brottmål, sin process och sitt skadestånd.

Ett annat sätt kan vara att Kronofogdemyndigheten får i uppdrag att tillsammans med Brottsoffermyndigheten utveckla en motsvarande funktion för målsäganden som tillerkänts skadestånd. Redan i dag skickas ju domar om skadestånd automatiskt över till Kronofogdemyndigheten från domstolarna. Det borde inte vara så svårt att hantera detta, särskilt som Kronofogdemyndigheten hanterar detta inom ramen för ett digitaliserat ärendehanteringssystem.

Man undrar verkligen vad ni i Alliansen vill. Är allt frid och fröjd? Man får nästan intrycket av det. Jag hoppas få lite fler svar framöver.

Anf. 53 KENT EKEROTH (SD):

Herr talman! Till dem som tittar på det här vill jag säga att det handlar om myndigheternas hantering av ekonomisk kompensation på grund av brott. I det här betänkandet har vi två reservationer, nr 2 och nr 4. Jag yrkar bifall till båda dem.

Den första handlar om en statlig garanti för skadestånd till brottsoffer. I dag ligger det ett mycket stort ansvar på ett brottsoffer som genom dom får rätt till skadestånd att se till att man får det här skadeståndet, vilket tidigare talare också har varit inne på. I den här reservationen vill vi i stället se ett system där staten tar ansvar i hela rättskedjan, det vill säga även efter dom har fallit, och betalar ut skadeståndet till brottsoffret och därefter kräver in pengarna från gärningsmannen. Det är det konkreta yrkandet i reservation nr 2.

Reservation nr 4 handlar om att det inte finns någon statistik över i vilken omfattning de här skadestånden betalas ut. Vi vill göra en undersökning så att det finns tillgänglig statistik för ändamålet. Det handlar om att ta reda på hur mycket skadestånd som betalas ut och i vilka fall det sker. Det handlar den andra reservationen om.

Den gemensamma reservationen från S, V och MP behandlar samma sak, men om man tittar på texten är den lite luddigare skriven än det som står i våra motioner. De föreslår att en översyn görs i syfte att överväga en annan ansvarsfördelning. Jag är ganska övertygad om att alliansföreträdarna kommer att säga att en sådan översyn redan pågår. Det hör man ofta, och i det här fallet är jag benägen att hålla med eftersom man i reservation nr 1 föreslår just en sådan översyn. Vi föreslår inte en översyn i det fallet, utan vi vill se en förändring där staten tar ansvar i hela rätts-

kedjan. Därför reserverar vi oss till förmån för våra egna motioner i det här fallet.

Anf. 54 JAN R ANDERSSON (M):

Herr talman! Riksrevisionen har i en serie rapporter granskat effektiviteten inom rättsväsendet. Den senaste i raden av dessa handlar om ekonomisk kompensation på grund av brott.

Vi i utskottet vill vara tydliga och säga att vi välkomnar de här granskningarna, både för att de ger oss kunskap och möjligheter att se den förbättringspotential som finns i rättskedjan och för att de ger en möjlighet att diskutera hur vi gemensamt kan komma framåt i de här frågorna. De här diskussionerna bör givetvis också ske i ljuset av de stora resurstillskott som har skett till rättsväsendets alla delar och den förväntan som finns hos befolkningen på att få ett bättre resultat, vilket vi också har kunnat se.

Låt mig inledningsvis understryka vikten av att rättskedjans alla delar fungerar väl. Om en del inte fungerar som den ska upplevs ofta hela rättskedjan fungera dåligt. Det är givetvis inte acceptabelt. Det finns en stor förväntan på att rättssystemet ska fungera, och därför är inte minst bemötandet viktigt. När det gäller ersättning till personer som utsatts för brott är bemötandet en huvudsaklig fråga. Om man har utsatts för ett brott är kompensationen ett sätt för staten och samhället att visa att vi tar ansvar för den person som har blivit utsatt och att vi ger upprättelse till den person som har lidit skada, även om det givetvis inte går att kompensera för allt som en brottsutsatt blir utsatt för.

Alliansen är tydlig med att rättsväsen och myndigheter ska ha ett tydligt brottsofferperspektiv. Det framgår inte minst i budgetpropositionen och i andra handlingar som har debatterats i den här kammaren. När det gäller brottsofferarbetet lade de fyra allianspartierna redan på 90-talet fram ett förslag som bland annat innebar att Brottsofferfonden kunde inrättas 1994 och att Brottsoffermyndigheten bildades samma år. Brottsofferfonden delar årligen ut 30–35 miljoner kronor för att förbättra situationen för brottsoffer. Det ska man inte glömma i den här diskussionen.

Herr talman! I Riksrevisionens skrivelse riktas två rekommendationer till regeringen. I den första rekommendationen uttalas att styrningen, uppföljningen och hanteringen av brottsskadestånd bör utvecklas. Utskottet delar uppfattningen att det finns problem i det nuvarande systemet. I dag nyttjar alltför få rätten att få skadestånd eller brottsskadeersättning. Det kan finnas flera anledningar till detta, och det vill vi givetvis titta vidare på. Det kan, som andra talare har nämnt, bero på att processen många gånger är långdragen och onödigt byråkratisk. Även om handläggningstiderna förkortas avsevärt på Brottsoffermyndigheten är detta bara en del av kedjan som har många delar.

En annan del kan vara att domstolarna har brustit i att informera om hur skadestånd och brottsskadeersättning kan erhållas. Där ser vi också att förbättringar förmodligen kommer att ske. Vi kommer givetvis att följa upp detta också.

Det finns också något som man skulle kunna kalla inbyggda problem i systemet, exempelvis att den brottsutsatta själv måste ta kontakt med förövaren. Det är en försvårande omständighet i en sådan situation. Detta är dock inte något som alliansregeringen har låtit gå förbi. Redan innan

Riksrevisionen inledde granskningen tillsattes en utredning för att titta på hur de här frågorna ska kunna hanteras. Att Riksrevisionen har uppmärksammat de här problemen innebär inte att de har varit okända. Redan tidigare såg vi problem som vi vill åtgärda. Om ett par månader kommer den här utredningen att presenteras.

Vid sidan om den utredning som har tagit sikte direkt på brottsskadeersättning och skadestånd i samband med brott finns det också tre andra utredningar som parallellt är under utredning eller beredning.

Den andra rekommendationen från Riksrevisionen handlar om att Brottsoffermyndigheten ska underrätta Kronofogdemyndigheten om att brottsskadeersättning utbetalats så att indrivningsbelopp kan justeras. Denna punkt är i princip redan verkställd.

När det gäller utskottets hantering av Riksrevisionens rapport *Myndigheternas hantering av ekonomisk kompensation på grund av brott* ställer sig ett enigt utskott bakom regeringens skrivelse. Det finns dock ett antal motioner. Dessa motioner har inkommit under den allmänna motions tiden och berör frågor som för närvarande bereds eller utreds. Vi hoppas därför att vi inom kort kan återkomma till kammaren eller i andra sammanhang för att fortsätta diskussionen om hur vi kan förbättra brottsskadeersättning och skadestånd vid brott eftersom det här är en fråga som står högt upp på Alliansens agenda.

Fru talman! Med detta vill jag yrka bifall till förslaget i utskottets betänkande.

Anf. 55 ROGER HADDAD (FP):

Fru talman! I alliansregeringens handlingsplan mot mäns våld mot kvinnor slår vi fast att våldsbrott mot människor ska få samhällets stöd att leva ett normalt liv i frihet. Myndigheternas insatser ska syfta till att hindra våldsbrott från att begås och därmed hota andra människors trygghet. Låt oss också slå fast att frihetsinskränkningar måste riktas mot den som utövar våld, medan den våldsbrottsskades frihet ska värnas.

Fru talman! Brottsoffer ska bemötas på ett professionellt sätt. Kommunerna har enligt lagen ett ansvar för att brottsoffer ska kunna få den hjälp och det stöd som de behöver. Socialtjänstlagen har under alliansregeringens tid skärpts för att tydliggöra kommunernas ansvar för brottsoffer.

Jag vill också påminna om att i det betänkande som justitieutskottet har berett har inga följdmotioner väckts med anledning av den skrivelse som regeringen har presenterat med anledning av Riksrevisionens rapport. Jag är dock inte förvånad över att den rödgröna oppositionen försöker använda rapporten i denna debatt.

Fru talman! Regeringen har avsatt mer resurser till rättsväsendet, och fler förövare ställs till svars för sina handlingar. Det finns i dag ett antal möjligheter att utkräva ekonomisk kompensation. En väg är att gå via Kronofogdemyndigheten för att få ut ersättning frivilligt eller genom en så kallad tvångsutredning. Det kan även gå försäkringsvägen, och som en sista utväg kan brottsoffret vända sig till Brottsoffermyndigheten och ansöka om brottsskadeersättning. Utifrån detta kan man tycka att vi har ett generöst system i Sverige, där staten kan träda in ekonomiskt för att stötta enskilda brottsoffer. Det är något som vi ska slå vakt om.

Prot. 2011/12:65
1 februari

*Myndigheternas
hantering av
ekonomisk
kompensation på
grund av brott*

Att domstolarna dömer någon att betala skadestånd innebär dock inte per automatik att pengarna betalas ut till brottsoffret. Tyvärr är det alldeles för vanligt att gärningsmannen inte betalar skadeståndet frivilligt.

Fru talman! I den delen instämmer vi i Riksrevisionens skrivelse att uppföljningen kan förbättras när det gäller stödet till dem som utsatts för brott men inte får ut sitt skadestånd. Brottsoffer är fortsatt en prioriterad fråga för regeringen, och därför pågår också ett antal utredningar, vilket tidigare kolleger har nämnt.

Det är också bra att de äldre lagarna – jag tror att den äldsta var från 1978 – ses över. Det är viktigt, och jag vill också påminna om att det är Folkpartiet och alliansregeringen som har tagit dessa initiativ. Därför finns det ingen anledning att i dag fatta andra beslut än att invänta utredningen som presenteras om några månader.

Utgångspunkten i utredningen har varit väldigt tydlig: Man ska fortsätta stärka brottsoffrets ställning och stöd samt hur samhället, exempelvis genom staten, kan ta ett ännu större ansvar för att utkräva skadeståndet.

Fru talman! Det finns också ett större fokus i dag när det gäller brott i nära relationer och sexuella övergrepp. Regeringens tidigare presenterade handlingsplaner för att bekämpa mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld, förtryck och våld i samkönade relationer samt människohandel för sexuella ändamål är ytterligare exempel på hur regeringen de senaste åren lyft upp frågan på agendan.

Vi har också genomfört ett antal fortbildningsinsatser på det här området. Tjejjourerna och brottsofferjourerna har fått förstärkta resurser. Även polismyndigheterna har fått särskilda uppdrag att jobba med den här frågan, och lagen om stalkning har nyligen trätt i kraft.

Det Socialdemokraterna efterfrågar, fru talman, är egentligen inga nyheter. Rikspolisstyrelsen har sedan 2007 ett särskilt uppdrag att säkerställa att det hos varje polismyndighet ska finnas tillgång till kvalificerad kompetens där man kan ge brottsoffer relevant information om de insatser som finns tillgängliga för brottsoffer i samhället. Detta ska årligen följas upp. Utifrån de beslut som togs från 2007–2008 och framåt finns det uppenbarligen ett behov av att följa upp handlingsplanens uppdrag och beslut ännu tydligare. Det håller jag med om.

Brottsoffer måste få mer stöd. Det måste bli lättare att få ut sitt skadestånd, men låt oss ändå avvakta den utredning som lämnas i slutet av april till regeringen.

Anf. 56 JOHAN LINANDER (C):

Fru talman! En dag som denna, när vi ska debattera brottsoffers situation och kompensation till brottsoffer, måste man i första hand tänka på de brottsoffer som finns i Malmö. Det får inte finnas någon tvekan om att samhället står på brottsoffrets sida och att massiva insatser sätts in för att bekämpa den brottslighet och de kriminella som tror sig kunna göra vad som helst i Malmö.

Detta är dock inte riktigt dagens debattämne, utan det handlar om ekonomisk kompensation på grund av brott, det vill säga skadestånd.

När man lyssnar på några av de tidigare debattörerna har det delvis, speciellt när Kent Ekeröth var uppe i talarstolen, låtit som att samhället skulle ha ett ansvar för att ersätta skadelidande. Så kan bli fallet, det vill säga att samhället får ta över ett ansvar, men man måste alltid vara tydlig

med att den som i första hand ska kompensera en skadelidande är den som har vållat skadan. Den som har begått ett brott mot en person och blir dömd till att utbetala skadestånd har huvudansvaret för att betala detta skadestånd. I andra hand kan det komma in försäkringar i bilden, och i tredje hand ska samhället ställa upp och hjälpa brottsoffret. Men det är inte samhället som blir skadeståndsskyldigt till den som lidit skada, utan det är faktiskt den som har begått brottet. Det måste man komma ihåg.

Detta i sin tur betyder inte att samhället ska överlåta hela processen till den som har lidit skadan. Som det är i dag kan det vara mycket besvärligt att få ut sitt skadestånd. Vem som helst kan förstå att det för den som exempelvis har blivit våldtagen och ska kräva ut skadeståndet från våldtäktsmannen inte är lätt att ta kontakten för att försöka få ut skadeståndet. Man kan dock få hjälp; det ska också sägas.

Så fungerar det i dag. Det är klart att många av oss, inklusive jag och Centerpartiet, tycker att det vore bra med en ordning där samhället kan ta en större del i att hjälpa den brottsutsatta att få ut sitt rättmätiga skadestånd från den person som har ansvar för att betala skadeståndet, alltså den som har begått brottet.

Just därför har vi tillsatt den utredning som heter Brottsskadelagsutredningen. När jag lyssnar på Agneta Börjesson som i ett ganska högt tonläge frågade vad Alliansen vill göra och om vi tycker att allting är bra så är svaret att vi redan har agerat. Miljöpartiet tillsammans med Vänsterpartiet och Socialdemokraterna skriver i sin reservation, och jag citerar: ”Vi föreslår därför att en översyn görs i syfte att överväga en annan ansvarsfördelning vid utkrävande av skadestånd.” En översyn – det vill säga en utredning.

Men vad är det som pågår just nu då? I september 2010, för mer än ett år sedan, tillsatte ju regeringen Brottsskadelagsutredningen som har precis detta uppdrag. Man måste därför ställa sig frågan om Miljöpartiet, Vänsterpartiet och Socialdemokraterna vill ha en utredning till. Är det egentligen det ni yrkar på? Eller vill ni ha något tilläggsdirektiv? Det skulle vara rätt bra att få veta vad ni egentligen vill.

När det gäller Sverigedemokraterna är de tydligare. Det får man ge dem. De säger att det ska vara på ett visst sätt. Jag får säga att vi från Alliansens sida kanske är lite mer seriösa och tycker att det är bra att man har sett konsekvenser av och kostnader för ett förslag innan man lovar att det ska bli så. Men det kan mycket väl vara så att Brottsskadelagsutredningen kommer fram till att vi ska ha ett sådant system. Det vill jag inte alls utesluta på något sätt.

Med det, fru talman, yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.

Anf. 57 CAROLINE SZYBER (KD):

Fru talman! Att komma sist i debatten gör att det ibland känns som om allting har blivit sagt, men det jag vill säga är att jag tycker att det finns vissa saker som det behöver tryckas lite mer på. Det verkar ha varit så att alla inte riktigt har läst utskottsbetänkandet.

Först och främst vill jag trycka på att jag tycker att det är bra att Riksdrevisionen gör sådana här genomlysningar. Det är för oss väldigt viktigt

att vi får ett rättssystem som fungerar på ett bra sätt och att vi kan ta vår uppgift på allvar och försöka förbättra det.

Det finns en stor uppslutning kring att systemet inte funkar på ett optimalt sätt. Det står också tydligt i vårt utskottsbetänkande att både utskottet och regeringen instämmer i att det finns problem i nuvarande ordning och att mycket kan förbättras. Därför blir jag lite förvånad när oppositionen sedan kommer till slutsatsen att det inte görs någonting, för regeringen har agerat på olika sätt.

Bland annat har det tillsatts en utredning 2008 vars utlåtande hette *Lätt att göra rätt* och som handlade just om förmedling av brottsskadestånd. Den bereds för närvarande.

I september 2010 tillsatte regeringen en brottsskadeutredning. Den har mina allianskolleger varit inne på. Den kommer i april i år. Den ser jag fram emot väldigt mycket.

Vi har också tillsatt en utredning som heter Målsägandebiträdet – ett aktivt stöd i rättsprocessen.

Avslutningsvis tillsattes i juli 2010 Straffprocessutredningen, vars syfte är att skapa ett mer ändamålsenligt brottmålsförfarande.

Allt det här bereds, allt det här pågår. Då undrar jag lite, precis som min kollega Johan Linander var inne på: Vad mer behövs i så fall?

Jag håller med om att många upplever att reglerna för skadestånd och brottsskadeersättning är svåra att förstå. Därför har vi kristdemokrater länge velat utreda brottsskadelagstiftningen. Det är inte meningen att man ska vara tvungen att vänta i flera år på att få den ersättning man har rätt till och inte heller att man ska vara tvungen att ta personlig kontakt med förövaren.

Det finns otroligt mycket mer att göra och vi kristdemokrater har även varit inne på att det kanske är dags att höja den symboliska summan på 500 kronor som man betalar in till Brottsofferfonden för att brottsut-satta i större utsträckning ska få hjälp och stöd.

Det finns mycket att göra, men jag känner mig säker på att de utredningar och processer som är i gång också kommer att behandlas väl. Är oppositionen osäker får ni gärna konkretisera vad det är ni är osäkra på. (Applåder)

I detta anförande instämde Roland Utbult (KD).

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 16 §.)

12 § Rätt information vid rätt tillfälle inom vård och omsorg

Föredrogs
socialutskottets betänkande 2011/12:SoU7
Rätt information vid rätt tillfälle inom vård och omsorg (skr. 2011/12:34).

Anf. 58 TERES LINDBERG (S):

Fru talman! Det finns stora möjligheter att förbättra och utveckla vården med hjälp av informations- och kommunikationstekniken. Dagens

system är inte alltigenom bra. Det visar också den rapport som riksrevisorn låtit göra, *Rätt information vid rätt tillfälle inom vård och omsorg – samverkan utan verkan?* Det är bra att den här granskningen görs. Vi kommer nog samt att följa de åtgärder som regeringen avser att vidta.

Riksrevisorns granskning visar på ett antal problem när det gäller tillämpningen av den nationella strategin för e-hälsa. Till exempel finns i dag lagliga möjligheter för vårdpersonal att få elektronisk direktåtkomst till patientinformation hos andra vårdgivare, men vägledningen för att tillämpa lagen är otillräcklig. Socialstyrelsens och Datainspektionens tillsyn av patientens integritet är motsägelsefull.

Det är fortfarande inte möjligt att utbyta information med den kommunala omsorgen, vilket är en klar brist. Först 2011 påbörjades arbetet med att se över utbytet av information mellan hälso- och sjukvården och den kommunala omsorgen. Det är i och för sig bra att man påbörjade arbetet, men det borde ha gjorts långt tidigare och borde ha gått betydligt fortare.

Socialstyrelsen har utvecklat en nationell informationsstruktur och ett nationellt fackspråk för vård och omsorg. Men det finns inte någon klar ansvarsfördelning när det gäller hur förvaltningen av densamma ska ske. Det är heller inte klarlagt hur kunskaperna om detta ska spridas till vård och omsorg.

Vårdens organisering är avgörande för att informationsflödena och informationsutbytet ska fungera. Det är klart att vi skulle kunna ha en särskild diskussion kring effekterna av den ökade andelen privata aktörer, men det är inte det vi är här för att debattera i dag. Vad som dock är klart är att med en regering som har ambitionen att öka andelen privata aktörer inom vård och omsorg blir det allt viktigare att säkerställa ett effektivt utbyte över organisationsgränserna.

Det är inte så att regeringen inte har några ambitioner. Det har den visst, och det tycker vi är bra, också inom de områden som riksrevisorn lyfter fram. Men, fru talman, regeringens ambition räcker inte till. Vi anser att det finns stora möjligheter att utveckla vården för patienterna med hjälp av informations- och kommunikationsteknik. En välutvecklad it-infrastruktur leder till att vårdpersonalen kan ägna mer tid åt patienterna, att vården anpassas till varje patients behov och att de samlade vårdresurserna kan användas på ett mer effektivt sätt.

Vi anser inte att regeringen tillräckligt har prioriterat arbetet med den nationella strategin för e-hälsa, utan den måste vidareutvecklas och förtydligas med bland annat uppföljning och mål som är utvärderbara.

I dag förekommer en överkonsumtion av såväl läkemedel som intag av olämpliga kombinationer av läkemedel. Ibland är den medveten, ibland omedveten. Vi menar att dessa problem skulle kunna minska med ett samordnat datasystem för förskrivning av läkemedel hos samtliga vårdgivare och apotek.

Även journalhanteringen behöver utvecklas på motsvarande sätt. All information om en patient bör finnas på ett och samma ställe. Patienten borde själv ha tillgång till sin egen journal och ta ansvar för att dela med sig av den till olika vårdgivare. Patienten skulle på så sätt kunna avhända sig ansvaret att hålla reda på vilken medicin som ska tas tillsammans med en annan och så vidare.

Prot. 2011/12:65

1 februari

*Rätt information
vid rätt tillfälle
inom vård och omsorg*

Vi förespråkar ett system som per automatik kommer att minska risken för felmedicinering och överkonsumtion. Tid kommer att sparas och patientsäkerheten att öka. Det skulle också öka friheten för människor vid byte av vårdgivare och inte minst underlätta för att hålla ordning på informationen som har med den egna hälsan att göra. Rent praktiskt skulle frågan kunna lösas på liknande sätt som ett bankkonto på internet eller varför inte samlat på ett chip på ID-kortet. De tekniska möjligheterna finns och de har funnits länge.

Flera socialdemokrater har motionerat kring just lösningarna för att effektivisera vården genom utvecklad informationsteknik. Tyvärr, och jag menar verkligen tyvärr, saknas den politiska viljan att gå vidare till smartare lösningar för framtiden.

Fru talman! Jag yrkar bifall till vår reservation under punkt 1.

Anf. 59 BARBRO WESTERHOLM (FP):

Fru talman! Nu behandlar vi regeringens skrivelse om rätt information vid rätt tillfälle inom vård och omsorg. Det är ju regeringens svar på Riksrevisionens rapport om vad som behöver göras. Ingen motion har väckts, utan det vi diskuterar är motioner som kom under allmänna motionstiden och som jag menar besvaras i regeringens skrivelse.

Läget då? Oppositionen visar otålighet över att det går långsamt att skapa den här it-strategin och vad därtill hör. Vi visar också otålighet inför att få de olika delarna i mål, där strategin Nationell e-hälsa utgör det största enskilda initiativet. Men jag tror att det är viktigt att vi också tittar lite i backspegeln på vad det är som kan ha bidragit till att det här måste få ta sin tid.

I mitten av 1980-talet höll vi på att få slopa vårt missbildningsregister som används för att tidigt upptäcka risker för det väntade barnet. Läke-medelsbiverkningsregistret var också i fara. Då fanns det en Orwelldebatt i samhället. Det rådde en debatt om ett stort register – Metropolit. Det var en FRA-liknande reaktion mot centrala register i hälso- och sjukvården. Det fanns en reaktion mot att socialtjänsten och hälso- och sjukvården skulle kunna utbyta information, absolut inte via datanätet. Inom psykiatrin kunde man inte skicka journaler från Karolinska sjukhuset till Huddinge sjukhus. Undersökningar gjordes om.

Allt detta berodde på en rädsla för att för mycket information skulle komma i för många händer. Det inrättades en datainspektion som hade ett vakande öga på att informationsflödet inte skulle bli för utbrett och integrationskänsligt.

Detta ligger i botten för de processer som nu finns för att få ett bra och enhetligt journalsystem där man enkelt kan skicka information mellan olika vårdgivare, mellan socialtjänsten och hälso- och sjukvården, och samtidigt se till att det inte blir ett informationsflöde som den enskilde – huvudpersonen – inte kan acceptera.

Det hela måste också ske med ett språk som är begripligt för alla inblandade. När jag var chef för Socialstyrelsen upptäckte jag hur det svenska språket inom olika discipliner och specialiteter användes på olika sätt. I it-branschen betyder ordet digitalisering en sak, inom medicinen betyder digitalisering en helt annan sak, nämligen att en person behandlas med läkemedlet Digitalis. Det finns rader av exempel på hur

vår användning av språket måste utformas så i hälso- och sjukvården och socialtjänsten att inga missuppfattningar kan ske.

Alla dessa delar, integriteten, sekretessen, språket och användarvänligheten i datorsystemen, måste klaras ut. Det tar tid. Det måste man ha förståelse för. Oppositionen och regeringssidan har här samma mål, men en rad frågetecken måste rätas ut.

Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet och avslag på reservationen.

Anf. 60 RICKARD NORDIN (C):

Fru talman! Jag skulle vilja börja med att instämma i föregående talares yrkanden i fråga om bifall till förslaget i betänkandet och avslag på motionerna.

En god vård förutsätter mycket mer än bara kompetenta läkare och duktig sjukvårdspersonal. Funktionerna runt sjukvården måste också fungera effektivt och underlätta en bra vård. Det är också centralt, som vi i Centerpartiet många gånger påpekat, att vi behöver en god förebyggande vård. En person behöver kanske inte uppsöka sjukvården, utan det räcker med att kontakta sjukvårdsupplysningen. Det skapar stora vinster inte bara för samhället utan också för individen som inte behöver bli sjuk och uppsöka sjukvården.

Av den anledningen är det glädjande att se de satsningar som regeringen har gjort på e-hälsa i form av sjukvårdsupplysningen på nätet, 1177.se, eller Ungdomsmottagningen, Umo.se. Förebyggande hälsovård behöver finnas där människor finns. Det behövs i form av arbetsplatser, friskvårdsanläggningar och på nätet där många människor rör sig.

Föregående talare tog upp historien under mitten av 80-talet. Det var då jag föddes, och den historien har jag inte riktigt med mig. Men jag har med mig historien om nätet. Jag har med mig historien om hur digitaliseringen av texter och information har skett. Jag spenderar betydligt mer tid på nätet, att läsa och skriva text där. Då är det också viktigt att jag har tillgång till dessa saker.

När en människa blir sjuk måste vårdkedja och vårdval fungera smärtfritt. Det är en självklarhet att om patienten ger sitt medgivande ska journalen vara tillgänglig både för den aktuella vårdgivaren och även för mig som patient. Här finns ett bra arbete som har påbörjats med webbportalen Mina vårdkontakter. Det hoppas vi givetvis ska utvecklas så att man så småningsom kan boka kontakter och läsa sin egen journal.

Det är glädjande att både majoritet och opposition är överens om att det finns en utvecklingspotential att ta till vara på området. It är en del av vardagen, och många skriver, läser och hanterar text på en datorskärm i betydligt större grad än i pappersform. Då är det också naturligt att information finns tillgänglig i den formen.

Regeringen delar också Riksrevisionens bedömning att det finns behov av att se över vissa delar av patientdatalagen och annan berörd lagstiftning för att säkerställa integritetsaspekter och utbyta information på ett kompetent sätt. Det är också glädjande att regeringen avser att tillsätta en utredare om integritetsaspekterna och har förordat utredare på flera andra områden som Riksrevisionen tar upp i sin kritik.

Prot. 2011/12:65

1 februari

*Rätt information
vid rätt tillfälle
inom vård och omsorg*

Samtidigt är det viktigt att komma ihåg att alla inte har den tekniska kompetensen eller de ekonomiska möjligheterna att ha en fast internet-uppkoppling. De får inte glömmas bort och knuffas undan. Deras rätt till information och integritet får inte bli lidande. Därför är det viktigt att internet inte får bli den enda vägen till patientinformationen. Det ska ses som en möjlighet och ett gott alternativ, inte den enda lösningen.

It har en fantastisk potential och kan underlätta, effektivisera och förbättra för både vården och patienterna. Vi behöver bygga stödjande, integritetssäkrade och enkla system. Där är Riksrevisionens rapport och regeringens åtgärder en god bit på vägen.

Anf. 61 ROLAND UTBULT (KD):

Fru talman! Regeringens skrivelse om Riksrevisionens rapport om rätt information vid rätt tillfälle inom vård och omsorg är mycket intressant läsning. Den visar oss vilket stort utvecklingsarbete inom det vi kallar e-hälsan som pågår inom vård och omsorg till nytta för individen, alltså patienten, för personalen och för beslutsfattare.

Den nationella it-strategin, som är grunden för den gällande strategin Nationell e-hälsa, var ett initiativ från den socialdemokratiska regeringen. Det ska de ha en eloge för. Sedan har strategin utvecklats och förbättrats. Vi ser i dag att den nya inriktning som strategin fick 2010, med det nya namnet Nationell e-hälsa, på ett tydligt sätt handlar om att rätt aktör inom hälso- och sjukvården och socialtjänsten ska ha tillgång till rätt information vid rätt tillfälle.

Strategiarbetet leds av regeringen, Socialstyrelsen, Sveriges Kommuner och Landsting, Famna och Vårdföretagarna tillsammans. Målet är säkrare insatser av högre kvalitet och konkret nytta. Exempel på nytta för individen, patienten, är den nationella sjukvårdsrådgivningen via internet och telefon med kortnumret 1177 och Ungdomsmottagningen på nätet, Umo.se, som vi också har hört nämnas tidigare.

Patienten ska äga sin journal, och en nationell patientöversikt, NPÖ, ska göra det möjligt att behörig vårdpersonal med patientens samtycke ska kunna ta del av journalinformation som har registrerats hos andra vårdgivare. Målet är att den nationella patientöversikten ska vara införd i alla landsting vid kommande årsskifte, 2012/13.

Ur ett individuellt perspektiv är det naturligtvis viktigt att kommunikationen mellan vården och socialtjänstens omsorg fungerar. Lika viktigt är det att integritetsaspekterna beaktas. Det här utreds för närvarande, och förslag kommer om en mer sammanhållen och ändamålsenlig hantering av information inom och mellan hälso- och sjukvård och socialtjänsten.

Fru talman! Jag ser en framtid där patientens makt har stärkts ytterligare. Patientsäkerheten förbättras och allt det som ingår i det vi kallar e-hälsa har bidragit till en ännu bättre vård och omsorg i vårt land. Därmed yrkar jag att skrivelsen läggs till handlingarna.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 16 §.)

Föredrogs

försvarsutskottets betänkande 2011/12:FöU2

Försvarsmaktens stöd till samhället vid kriser (skr. 2011/12:19).

*Försvarsmaktens stöd
till samhället vid kriser*

Anf. 62 MIKAEL JANSSON (SD):

Fru talman! Jag yrkar inledningsvis bifall till utskottets förslag under punkterna 1 och 2 samt bifall till reservationen under punkt 3.

Variationen av hot mot samhället ökar. Vad som är militära respektive civila hot är inte längre självklart. Försvarsmakten kan vid svåra kriser och påfrestningar bistå det civila samhället. Civil-militär samverkan är därför en viktig funktion.

Försvarsmaktens huvuduppgift är existensförsvaret av Sverige. Naturligtvis ska detta vara i huvudsak dimensionerande för investeringen i det militära försvaret. I någon mån bör civil krishantering kunna räknas in i dimensioneringen av försvaret. Detta utrymme bokförs i så fall inte på de militära anslagen. Eftersom militären regelbundet bidrar till det civila bör detta synas i uppdelningen av anslagen. Det skulle underlätta den ekonomiska styrningen. Att den befintliga militära förmåga vi bygger och vidmakthåller bistår det civila samhället innebär ett effektivare utnyttjande av skattepengarna.

Den mängd bistånd till det civila samhället som Försvarsmakten kan ge är beroende av hur vi planerar för civil-militär samverkan. Mängden militärt bistånd till det civila är också beroende av storleken på Försvarsmakten.

När vi hade allmän värnplikt och ett stort antal utbildningsplatser spridda över landet i våra landskapsregementen var Försvarsmaktens förmåga att bistå det civila samhället god. Vi hade en stående beredskap hos utbildningsomgångarna vid alla landskapsregementen och den tunga underliggande beredskapen från som mest 37 brigader.

I dag, när ett stort antal regementen har lagts ned och inriktningen på försvaret har övergått till att fokusera på internationella insatser, har försvaret fått en påtagligt försämrad förmåga att bidra till den civila beredskapen. Hur vi än planerar i dag kan vi inte matcha den beredskap vi då hade. Men vi lägger också mycket mindre skattepengar till försvaret än vi gjorde då.

Riksrevisionen konstaterar i sin rapport att Försvarsmaktens bistånd till det civila lokalt i dag är ad hoc-baserat och att det för närvarande vilar på lokala initiativ och gamla vanor sedan invasionsförsvarets tid.

För ett fördjupat civil-militärt samarbete krävs att samarbetsvägarna formaliseras. Försvarsmakten bör finnas fysiskt närvarande i planering av civil beredskap och bör kopplas in i krishanteringen enligt tydliga rutiner.

Fru talman! Reservationen handlar i de två första yrkandena om ett förslag till öppnande av ett gränssnitt av den civil-militära samverkan. Förslaget innebär att planering av civil beredskap bör beredas hos kommuner och länsstyrelser efter yttrande av Försvarsmakten. Med en sådan rutin skulle det militära bidraget till det civila samhället bli mindre ad hoc-baserat än det är nu.

Vid en jämförelse med andra länders krishanteringssystem framstår stora olikheter. Rysslands och USA:s system bygger på volym och stora

resurser. Stora aktörer får ofta särskilda resurser och projektansvar för att hantera stora kriser.

Sveriges modell är väsentligt annorlunda. Det är nästan komiskt hur konfunderade utländska iakttagare har varit när de besökt krishanteringsövningar i Sverige. Jag minns särskilt en amerikansk krishanterare på hög nivå som utbrast: Kan en brandsoldat verkligen ge order till er ÖB att agera? Han menade då den starka position som en räddningsledare har i Sverige när en kris hanteras.

Jag vill starkt lovorda den svenska modellen med principer om ansvar, likhet och närhet. Vi bör fortsätta med samma grundsystem. Det är mycket kostnadseffektivt.

Varje myndighet och organisation ansvarar för sitt eget verksamhetsområde. Kommunerna, länsstyrelserna och regeringen har geografiskt definierat ansvar. Den som har ansvar för en verksamhet under normala förhållanden ska ha det också under en krissituation.

Under en kris ska verksamheten fungera på liknande sätt som vid normala förhållanden – så långt det är möjligt.

Med närhetsprincipen menas att en kris ska hanteras där den inträffar och av dem som är närmast berörda och ansvariga.

Allt detta är principiellt mycket bra. Men stommen i krisberedskapen har varit bättre.

När Sverige hade militärbefälhavare som i sina militärområden samverkade med civilbefälhavare fanns en naturlig civil-militär samverkan. Det som nu krävs för att återta förlorad civil-militär samverkan är att man finner en ny struktur och tydliga regler för samverkan.

Försvarsmaktens chefer på tillämplig nivå bör därför få yttra sig i beredskapsärenden hos kommuner och länsstyrelser för att därigenom skapa en tydlig kontaktyta. Utöver detta bör fasta funktioner hos de nationella skyddsstyrkorna byggas upp för att hantera kommunikationen med civila myndigheter.

Våra militära internationella insatser, det militära biståndet, kan lära oss mycket om hur civil-militär samverkan kan byggas. Den kunskap som under insatserna ackumuleras hos militära och civila chefer bör tas till vara. I övrigt är det naturligtvis mycket av en resursfråga hur mycket civil beredskap vi har.

Vårt tredje yrkande berör ansvarsfördelningen.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSB, har en viktig roll som stödjande och samordnande funktion vid krishantering. MSB kan skärskåda myndigheter med ansvar för krisberedskap och förutslagslöst ställa frågor om den faktiska beredskapen. Därigenom kan MSB i skarpa lägen tidigt iakta en kris och kontrollera om ansvariga myndigheter börjat agera.

MSB har inte en övergripande roll annat än när andra myndigheter med aktuellt ansvar saknas. MSB ska verka stödjande och tvärfunktionellt. Det har dock visat sig vid olika övningar, till exempel kärnkraftsövningen Samö-KKÖ 2011, att MSB har ansett sig leda krishanteringen, vilket har lett till oklarheter om vem som egentligen leder krishanteringen i skarpt läge – den lokala länsstyrelsen eller MSB. MSB:s och länsstyrelsernas ansvar behöver därför tydliggöras.

Fru talman! Reservationen handlar i det sista yrkandet om ett förtydligande av MSB:s roll.

Det som ligger till grund för detta betänkande är Riksrevisionens rapport och ett par motioner från allmänna motionstiden.

Det vi önskar här är att det ska bli en förbättrad styrning och uppföljning av Försvarsmaktens stöd till samhället vid kriser. Vi vill ha förbättrade samverkansformer med de berörda aktörer som är inblandade, och med befintliga resurser – vi vill inte utöka dem.

Självklart är det, som vi hörde i det tidigare anförandet, de grundläggande principerna som styr. Den som har ansvar för en kris under normala förhållanden ska också ha ansvar för den när det brinner till. Det gäller också likhetsprincipen och närhetsprincipen, som vi hörde.

Helheten måste beaktas. När det händer någonting är det inte bara just när saken händer som man ska agera, utan vi vill att man också ska förebygga, förbereda, hantera och dessutom dra lärdom och utvärdera efteråt så att man agerar på rätt sätt. Det gäller alltså hela hotskalan.

Som vi också hörde i det tidigare anförandet är det räddningsledaren som kan bestämma genom lagen om skydd mot olyckor, som vi beslutade om för några år sedan. Räddningsledaren kan alltså ta hjälp från en statlig myndighet, från en kommun eller från Försvarsmakten när någon kris i samhället uppenbarar sig. Vi har lagen om Försvarsmaktens stöd till polisen vid terroristbekämpning, där det framgår att Rikspolisstyrelsen kan begära hjälp från Försvarsmakten. Vi har också en förordning om Försvarsmaktens stöd till civil verksamhet som säger att Försvarsmakten kan lämna stöd till statliga myndigheter, kommuner och lands-ting men också till enskilda.

Försvarsmakten har tagit ett nytt beslut. De har beslutat att inrätta fyra regionala staber som kommer att finnas placerade ute i landet. Jag sätter min förhoppning till att det kommer att bli ett bra verktyg, eftersom man kommer närmare den lokala verksamheten, som kan behöva hjälp.

MSB kommer att stödja och samordna de arbeten som ska utföras. De leder inte verksamheten.

I försvarsutskottet begär vi att Försvarsmakten ska återkomma med en redovisning av de rekommendationer som Riksrevisionen har gjort i sin skrift och hur man ska hantera dem för att det ska bli ännu bättre.

Jag skulle också vilja gå in på några saker som kan inträffa i samhället och hur viktigt det är med lokal förankring.

För något år sedan inträffade en skogsbrand uppe i mina trakter, i Hassela. Det var bara ett par mil från min svärmors hus som det började brinna. Inom en timme, sedan man hade satt ned foten och begärt hjälp från hemvärnet, stod hundra personer färdiga för att ställa upp och göra något.

Det fanns också en uthållighet i systemet. Med det hemvärnet hade tränat för tidigare kunde man klara av att finnas på plats under fyra fem dygn, under den tid som branden härjade. Man kunde också leverera fordon, vilket var absolut behövligt, eftersom det brann på många ställen.

Man kunde ha ledningen med sig, och det fanns en mobiltäckning i området som gjorde att man kunde prata med varandra. Sedan masterna hade brunnit upp var det inte så enkelt annars. Detta hade man alltså med sig, och dessutom hade man ett kokeri, för den händelse att det var långt till närmaste affär eller möjlighet att äta.

Vem annars skulle ha kunnat agera uppe i Hälsingeskogarna, om inte hemvärnet, Försvarsmakten, hade gjort det?

Jag vet också att man gör ett stort antal eftersök där man stöder samhället. Hemvärnet klarar av att ge sig ut i skog och mark. Man kan läsa kartor. Man kan agera i grupp. Man kan transportera och har möjlighet att ha hundar som gör eftersök. Man har också motorcyklar, så på de vägar där bilarna inte kan köra kan man åka med motorcyklar och ta sig fram.

Man har utbildning i krishantering och de svåra samtal som det kan bli vid ett eftersök. Man kan också ställa upp när räddningstjänsten ber om hjälp, till exempel vid utsläpp av kemikalier. Då kan det vara avspärningar inom ett visst område som man måste göra.

Jag kommer också ihåg när hela Bollnäs översvämmades av vatten, när jag inte var många år gammal. Det har vi också sett på andra ställen. I Ovanåker och även i Värmland har jag varit med om att se vattenmassor som kommer. Då kan Försvarsmakten stödja.

Det senaste som hände var när vi i Söderhamn fick vår jul- och nyårshelg förstörd av oljeutsläpp. Det var inte den vanliga oljan utan råttolja som läckte från en cistern. Då fanns det också en organisation runt omkring. Men då stämde inte lagarna riktigt, så att hemvärnet och de som verkligen kunde ha agerat kunde ställa upp. Det är ju bara när lagarna gäller som man kan begära hjälp från hemvärnet.

Vi måste fundera närmare på det i framtiden, hur vi kan förändra systemet så att den som också är beredd att betala kan få hjälp från hemvärnet, så att inte en kommun själv ska behöva ringa och be om stöd. Det finns utvecklingspotential här.

Men det som är viktigt att komma ihåg är att den lokala kännedomen är det som föder människors lust att vara med. När man känner sin mark, sin natur, sin stad, då vill man ställa upp och vara med. Försvarsmakten, med hjälp av hemvärnet, är de som kan agera.

Bifall till utskottets förslag!

Anf. 64 STEFAN CAPLAN (M):

Fru talman! Försvarsmaktens stöd till samhället vid kriser är oerhört viktigt. Om detta stöd inte fungerar tillfredsställande vid exempelvis stora översvämningar eller en orkan i vårt land märks detta tydligt.

Riksrevisionens rapport visar att Försvarsmakten är en viktig resurs för samhällets krisberedskap men att förutsättningarna för att Försvarsmakten ska komma samhället till nytta behöver förbättras, genom ett förtydligande av regeringens styrning av Försvarsmaktens planering för uppgiften och genom förbättrade samverkansformer mellan berörda aktörer. Ansvaret delas av Försvarsmakten och relevanta aktörer.

Fru talman! Jag är övertygad om att det som Riksrevisionen tar upp i rapporten kommer att förbättras. Jag vill här lyfta fram några punkter som stärker min tro omkring detta.

Med en ny insatsorganisation på plats ökar Försvarsmakten sin förmåga att bistå samhället vid en kris. Inrättandet av regionala staber ökar Försvarsmaktens samverkan med andra, såsom kommuner, länsstyrelser och andra myndigheter. Därtill kommer de regionala staberna att stärka ledningsförmågan av de hemvärnsförband som blir involverade vid en kris.

Närhetsprincipen är mycket viktig när det gäller snabb och effektiv insats av Försvarsmakten. Detta gäller informationsvägar men också vid övningar och insatser. Försvarsmaktens anskaffande av nya helikoptrar är också en viktig resurs att användas vid en krissituation i samhället.

Med detta som lite bakgrund yrkar jag bifall till förslaget i betänkan-

Prot. 2011/12:65

1 februari

*Försvarsmaktens stöd
till samhället vid kriser*

Anf. 65 PETER RÅDBERG (MP):

Fru talman! Sverige har stått och kommer också framledes att stå inför stora och små kriser. Då är det viktigt att samhället har en beredskap för att kunna hjälpa till om så skulle behövas.

I ljuset av detta är naturligtvis Försvarsmakten en viktig aktör. Därför är det mycket allvarligt när Riksrevisionen riktar skarp kritik mot Försvarsmakten och regeringen för att vara otydliga om försvarets roll vid kriser i det civila samhället.

Den här debatten handlar om Försvarsmaktens stöd till samhället vid kriser. Men vi får inte glömma att vi måste utnyttja hela samhällets resurser om en kris skulle uppstå. En väg till det målet är att se till att det finns lokala förankringar om kris skulle uppstå runt om i vårt land.

Tyvärr har regeringen skurit ned i fråga om en rad olika aktörer som bistår samhället vid kriser. Ett exempel är Civilförsvarsförbundet, som har gått miste om 10 av 14 miljoner kronor i organisationsstöd de senaste två åren. Detta har gjort att deras verksamhet har minskat radikalt och att de inte kan bistå samhället på samma sätt som de gjorde tidigare.

MSB kom dagarna före jul ut med en rapport om 24 riskområden för svensk krisberedskap. Det handlar om allt från naturolyckor till störningar i elförsörjningen och cyberattacker. Det visar att vi måste ha en hög beredskap om olyckan är framme.

Försvarsmakten har en viktig uppgift att stödja civila myndigheter för att se till att samhället och dess funktionalitet skyddas.

Regeringen har i sina styrande dokument inte angivit att Försvarsmakten ska ha någon särskild förmåga när det gäller uppgiften att bistå samhället. En återkommande formulering har varit att myndigheten ska kunna lämna stöd med befintlig förmåga och befintliga resurser.

Det kanske är dags att se över den formuleringen. Det är sannolikt så att det är ekonomiskt lönsamt för samhället om vi tillsätter medel för bistå samhället om olyckan skulle vara framme.

Så resonerar varje människa i dag när det gäller olika försäkrings-skydd. Man kostar gärna på sig en hemförsäkring om det värsta skulle inträffa. Jag tycker att regeringen och samhället i stort borde tänka på samma sätt.

Den säkerhetspolitiska synen har vidgats, och det kalla krigets invasionshot har ersatts med en breddad hotbild. Redan i försvarsbeslutet år 1996 sade regeringen att försvarets uppgifter skulle styras av ett vidgat säkerhetsbegrepp som inkluderade icke-militära hot och risker.

Det vi kan se i dag är att Försvarsmakten i Sverige generellt sett är mindre integrerad i de civila strukturerna än vad den är i Finland, Danmark och Norge. Koordineringen mellan civila och militära strukturer i Sverige är otydlig enligt Riksrevisionen, och det finns inte några klara samverkansstrukturer.

Det som har hänt de senaste åren är att Försvarsmakten har centraliserats samtidigt som tyngdpunkten i det övriga samhällets ansvar för krishantering har förskjutits mot de lokala nivåerna. Detta har lett till att etablerade nätverk, kontaktytor och samverkansformer tyvärr har minskat. De funktioner som nu samverkar med civila myndigheter har inte motsvarande ansvar och mandat som sina motparter.

Ett problem som både kommuner och även länsstyrelser har är att Försvarsmakten kräver att en formell begäran om stöd ska lämnas in till myndigheten för att Försvarsmakten över huvud taget ska vidta åtgärder. Då är problemet att Försvarsmakten aldrig egentligen kollar upp vilka resurser som behövs innan man formellt ställs inför ett reellt behov, och då kan det tyvärr vara för sent.

Försvarsmakten poängterar att det är kostnadsdrivande åtgärder som inte vidtas i förväg. Här ber jag att regeringen och Försvarsmakten ser över sina rutiner för att bli mer effektiva om olyckan är framme.

Kommuner och länsstyrelser har ingen tydlig bild av vilka behov som kan uppstå i samband med större kriser och påfrestningar, samtidigt som de uppger att Försvarsmaktens förstärkningsresurs är otydlig. De har också pekat på att samhället behöver utveckla sina risk- och sårbarhetsanalyser för att tydligare kunna beskriva vilka behov som kan komma att uppstå vid kriser.

Med de orden vill jag yrka bifall till förslaget i betänkandet, och jag tycker att det är trevligt att vi är så eniga i utskottet.

Anf. 66 ALLAN WIDMAN (FP):

Fru talman! Av just det skälet ska jag försöka att fatta mig så kort som möjligt.

Folkförankring är ett centralt begrepp i dagens försvars- och säkerhetspolitik. Folkförankring handlar om folkets vilja till försvar och motstånd. Det handlar om folkets vilja att vara delaktigt i försvaret, såväl det militära som det civila. Det handlar också ytterst om folkets vilja att bidra med de resurser som krävs för ett militärt och civilt försvar.

Folkförankringen måste bygga på ett antal olika klossar. Den kanske viktigaste av dessa är förmågan till nationellt försvar. Om förmågan till nationellt försvar går förlorad kommer folket i slutändan också att tappa viljan att försvara sig.

Den måste också bygga på solidaritet. Det handlar om solidaritet i vår globala värld med människor som är mindre lyckligt lottade och som befinner sig i andra hörn av världen.

Den måste också bygga på solidaritet med alla de män och kvinnor som sätter sin egen säkerhet på spel för andras – våra veteraner. Det är ingen lätt sak för ett land som inte har upplevt krig på över 200 år eller ett land där numera bara några enstaka procent av befolkningen är aktivt deltagande i försvaret att åstadkomma folkförankring. Av det skälet måste i ett sådant land det militära försvaret också bli nyttigt för det civila samhället.

Fru talman! Natten till den 28 september 1994 flög nio svenska militära helikoptrar mellan en sjunkande M/S Estonia och det svenska fastlandet. Den natten räddade modiga värnpliktiga ytbärgare livet på 50 människor. Vad den insatsen betyder i termer av folkförankring tror jag knappast kan överskattas.

Men stöd till samhället är inte bara folkförankring. Skattebetalarna förväntar sig ett optimalt resursutnyttjande. Därtill stärks också Försvarsmaktens förmåga i och med stödet till det civila samhället. En gång i tiden genomförde Försvarsmakten regelmässigt hämtningar av svårt sjuka människor på otillgängliga platser i skärgården och i fjällen. Det faktum att helikoptrarna och helikoptervapnet nödtvunget behövde fungera varje dag gjorde att systemet var mycket mer berett, tillgängligt och användbart.

Det är svårt att peka ut när stödet till det civila samhället började svikta. I 2004 års försvarsbeslut var det ett begrepp som återkom gång efter annan. Det handlade om att Försvarsmaktens kärnuppgift var den väpnade striden. Det där tog man nog inom Försvarsmakten till intäkt för att inte på samma sätt som tidigare tänka på vilket sätt man skulle nyttiggöra sig för samhället i övrigt.

Peter Rådberg pekar på att det har skett en centralisering av inte minst ledningsstrukturen inom vår militära myndighet. Jag vill då påminna Peter Rådberg om att beslutet om att lägga ned de regionala staberna eller de så kallade militärdistrikten togs år 2005 under en annan regering än den som nu sitter.

Det är sant att det i förordningstext finns en uppgift för Försvarsmakten att vara beredd att stödja civil verksamhet i samhället. Jag tror alltså att man inte heller där kan hitta förklaringen till att stödet efter hand har minskat.

Fru talman! Jag tycker att det är väldigt bra att Riksrevisionen uppmärksammar problemet att vi inte utnyttjar våra resurser optimalt. I likhet med det övriga utskottet tror jag också att Försvarsmaktens förmåga till stöd behöver få större uppmärksamhet. Jag tror att Försvarsmakten gärna vill delta och göra nytta, men jag ser att det från många andra myndigheter finns ett svagt eller litet intresse för sådan samverkan.

Det handlar inte bara om att resurserna ska ställas till förfogande. Det handlar också om att man ska ha uppdaterade planer och, inte minst, om att man regelbundet genomför övningsverksamhet för att det här ska bli meningsfullt.

Det är utmärkt att utskottet kräver tydligare styrning och uppföljning samt tydligare krav på samverkan när det gäller stödet till samhället. Därmed, fru talman, yrkar jag bifall till utskottets förslag.

Anf. 67 TORBJÖRN BJÖRLUND (V):

Fru talman! Under lång tid har det i vårt land varit ganska självklart att Försvarsmakten finns som stöd och hjälp när det inträffar katastrofer och kriser i det civila samhället. Det är bra, och det är något som vi absolut måste värna.

I detta betänkande tar vi upp den granskning som Riksrevisionen har gjort. I sin rapport har man beskrivit hur det här stödet fungerar och framför allt vad som kan göras bättre. Den kritik som framförs och de förbättringar som föreslås i rapporten får i det mesta medhåll både av regeringen och av utskottet. Vi lyfter fram de delar som man vill förbättra.

Utifrån det som har sagts tidigare är det egentligen inte några särskilt kontroversiella slutsatser som dras, utan man kan hitta förbättringar och alla är överens om att de ska genomföras.

Det handlar alltså om att förtydliga Försvarsmaktens uppgift att lämna stöd, att göra bättre uppföljningar och att säkerställa bra samverkan mellan de olika aktörerna. Det är i princip detta som förslagen till förbättringar innehåller. Det är något som vi naturligtvis kommer att följa, och jag ser fram emot regeringens kommande rapporter och uppföljningar i de här frågorna.

Det finns dock en sak som jag speciellt vill lyfta fram i detta, och det är hemvärnet. Hemvärnet är oerhört centralt när det gäller krishantering- en i det civila samhället. Det är inte bara en väsentlig del av försvaret, utan i dessa tider när vi inte har några krigshot och liknande är dess kanske viktigaste uppgift att stödja det civila samhället när kriser och katastrofer inträffar. Det har lyfts fram exempel på det förut.

Vi har gjort en stor förändring av vårt försvar när vi har gått från värnplikt till yrkesförsvar. Därför tycker jag kanske att just bevarandet, och i våra ögon kanske till och med utökandet, av hemvärnsstyrkorna är det som är det viktigaste just nu. Det gäller det militära försvaret men också krishantering och katastrofer i det civila samhället.

Då är det viktigt att lyfta fram både bemanning – fler i uniform, kvinnor och män – och materielförsörjning. Det handlar om att det finns materiel. Det är flera som har lyft fram det förut. Det handlar om fordon, radioapparater och sådana saker, så att man har kommunikation i krishanteringen.

Vi i Vänsterpartiet kommer att driva frågan om hemvärnet som en mycket viktig del av försvaret, inte minst ur krishanteringssynpunkt, också i framtiden.

I övrigt tycker jag att de ståndpunkter som även vi står för är bra redovisade i betänkandet. Jag avslutar med att yrka bifall till förslaget i betänkandet.

Anf. 68 STAFFAN DANIELSSON (C):

Fru talman! Riksrevisionen har under ledning av riksrevisor Jan Landahl lämnat en utmärkt rapport om Försvarsmaktens stöd till samhället vid allvarliga kriser som regeringen och nu också riksdagen ska förhålla sig till.

Det här betänkandet är inte voluminöst, men det är viktigt. Vi är brett överens i dag, vilket är väldigt positivt. Och mycket klokt har sagts i debatten av, tycker jag, samtliga talare.

Jag vill understryka vikten av att Försvarsmaktens resurser kan utnyttjas på allra bästa sätt när så erfordras, även vid civila kriser och katastrofer, och att planering sker i god samverkan mellan berörda myndigheter och Försvarsmakten.

Riksrevisionen har gjort bra iakttagelser och påtalar att Försvarsmakten är en viktig men lite otydlig stödresurs i samhällets krisberedskap. Man visar på att det starkare bör markeras att hemvärns- och förbandsresurser på lokal nivå bör ingå i myndighetens samverkan med det övriga samhället. Jag delar den uppfattningen liksom många av Riksrevisionens övriga slutsatser.

Försvarsmakten lämnar varje år stöd till samhället vid drygt 300 tillfällen. Det handlar främst om ammunitionsröjning, om hjälp med att hitta försvunna personer och om brandbekämpning. Försvarsmakten har också

gjort stora insatser vid till exempel stormen Gudrun och andra stora kris-händelser i samhället.

Allan Widman exemplifierade med betydelsen av nya helikopterresurser, av militära skäl. Men det finns också en viktig aspekt när det gäller att öka Försvarmaktens möjligheter till stöd vid civila kriser, och det är bra.

Utskottet understryker i sitt betänkande Riksrevisionens slutsatser, vilka också Miljöpartiet har väckt motion om. Jag yrkar bifall till förslaget i utskottets betänkande och avslag på reservationen.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 16 §.)

Prot. 2011/12:65
1 februari

*Försvarmaktens stöd
till samhället vid kriser*

14 § Folkbildningsfrågor

Folkbildningsfrågor

Föredrogs
kulturutskottets betänkande 2011/12:KrU2
Folkbildningsfrågor (skr. 2011/12:6).

Anf. 69 AGNETA GILLE (S):

Fru talman! Nu ska vi diskutera folkbildning. Minnen från min barndom kom upp när jag skulle förbereda mig inför den här debatten.

Jag minns när jag var liten, hur stolt jag var över min mamma och hur imponerad jag var av henne. Jag minns hur hon kom hem vissa kvällar och hade kursböcker med sig. Kursböckerna var på engelska. Hon läste i en cirkel på ABF.

Min mamma var lågutbildad, med 6-årig grundskola, och vårdbiträde. Hon lärde sig engelska vid ett av studieförbunden. Visst var hon lågutbildad, och hon är lågutbildad. Men hon är inte obildad, och det är mycket tack vare folkbildningen.

När jag i dag besöker mamma – det är ca 50 år senare – är det fortfarande folkbildning som gäller. Det är en aktiv 82-åring som gärna deltar med liv och lust i olika cirklar och andra folkbildande kulturaktiviteter. Se bara på it-frågan! Folkbildningen ger de äldre chansen att kunna följa det som händer på nätet.

Detta är bevis för vikten av folkbildning och vilken betydelse den har och har haft för vårt samhälle.

Men, fru talman, det finns en rädsla hos mig, och den delar jag med många. Vad har hänt de senaste åren, och vad händer med folkbildningen framöver? Jag blir mycket rädd när jag ser att nuvarande regering inte satsar tillräckligt och kanske inte ser de behov som finns när det gäller att alla människor ska ha samma möjlighet att stärka sig genom att kunna förkovra sig.

I över 100 års tid har människor i Sverige samlats för att på egna villkor studera, ta del av föreläsningar, vara med i studiecirklar eller delta i andra kulturaktiviteter.

Med hjälp av folkbildningen startade kampen för att man genom kunskap och bildning skulle göra det möjligt för fler människor att vara med och påverka i samhället. Men även i dag, år 2012, har folkbildningen med sin pedagogik och sitt sätt att möta människor en unik möjlighet att

få fler att bli delaktiga i vårt demokratiska samhälle. Folkbildningen är och har alltid varit en kraft för att motverka klassamhället. Det är därför som folkbildningen är en sådan hjärtefråga för oss socialdemokrater.

Vi anser att folkbildningen behövs oavsett vilken konjunktur Sverige befinner sig i. Det finns en stor risk att arbetslösa och andra resurssvaga grupper minskar sitt deltagande eller avstår helt från att delta i studie- verksamhet, studiecirklar och folkhögskolekurser om vi inte vågar satsa. Nu för regeringen en politik som gör att Sverige är på väg att gå mitt itu. Vi är på väg från mycket höga arbetslöshetstal mot en massarbetslöshet. Det är då vi socialdemokrater ser att vi måste våga satsa på jobb och utbildning, bland annat genom folkbildningens försorg.

Vi vill att folkhögskolorna ska användas på ett bättre sätt för att bistå dem som vill skaffa sig en ny utbildning och dem som behöver komplettera tidigare utbildning. Sverige har i dag en ungdomsarbetslöshet som är en av de högsta i hela Europa, och många av våra arbetslösa ungdomar skulle behöva läsa in en utbildning eller komplettera sina utbildningar just för att kunna få ett jobb. Nu är många av dem i stället inlåsta i fas 3-aktiviteter.

Vi vet att folkbildningens pedagogik passar många som inte tidigare har tyckt att skolan har varit kul och passat för dem. Här ser jag folkhögskolan som en av flera viktiga aktörer för att hjälpa människor tillbaka till arbetslivet och till en ny utbildning och inte minst tillbaka till tron på sig själva.

Folkhögskolans verksamhet bidrar till människors möjlighet till det livslånga lärandet samtidigt som de ges möjlighet till en personlig utveckling. För oss socialdemokrater är det en självklarhet att vi från statens sida ska se till att det finns tillräckliga resurser till folkbildningen.

Som vi skriver i vår reservation nr 1 tycker vi att det är bra att regeringen ser kraften i studieförbundens verksamhet och även värnar om deras självständighet. Men när det gäller utvärderingen, som regeringen föreslår, skriver vi i vår motion att vi vill poängtera vikten av att utvärderingen ska handla om syftena och motiven. Utformningen med de fyra syftena och de sju verksamhetsområdena innebär en krånglighet och en detaljstyrning som begränsar det fria och det frivilliga i folkbildningen.

Vi säger därför nej till de sju verksamhetsområdena och är av den uppfattningen att studieförbundens unika verksamhetsprofilering måste få möjlighet att utvecklas ytterligare. Därför anser vi att verksamhetsområdena bör tas bort. Vi hoppas att vi kan få stöd för det.

De tio studieförbunden har en gemensam grund, och de bedriver likartad verksamhet men de skiljer sig åt både vad gäller intern organisation och verksamhetsprofilering. Det är därför som studieförbunden själva bör ansvara för att göra risk- och väsentlighetsanalyser medan Folkbildningsrådet bör ansvara för hur detta följs upp.

Fru talman! Med hänvisning till det jag nu har sagt yrkar jag bifall till reservation nr 1.

En annan fråga som oroar mig är att man i en del kommuner och landsting drar ned på stödet till folkbildningen, vilket gör att många studieförbund och folkhögskolor har det tufft att driva sin verksamhet. Vi måste alla ta ett gemensamt ansvar för denna verksamhet – staten, kommunerna, landstingen och regionerna. Jag förstår att många av kommu-

nera befinner sig i en tuff situation. Kostnader för sjuka och arbetslösa har skjutits över från staten till kommunerna genom regeringens politik.

Vi socialdemokrater tar alltid upp det delade ekonomiska ansvaret för folkbildningen – det delade ansvaret mellan stat, kommun och landsting. I folkbildningspropositionen *Lära, växa och förändra* som lades fram 2006 betonades just att folkbildningen är en angelägenhet för hela samhället och att ansvaret för det ekonomiska stödet ska delas mellan stat, landsting och kommun. En enig riksdag beslutade då att regeringen skulle ta initiativ till överläggningar med Sveriges Kommuner och Landsting.

Jag skulle vilja att mina borgerliga kolleger i utskottet i dag informerar oss här i kammaren om vad som har hänt sedan dess. Har ansvarig minister initierat några överläggningar, och vad har man i så fall kommit fram till? Min övertygelse är att det inte har skett men att det är en mycket viktig fråga att driva mot Sveriges Kommuner och Landsting. Frågan kvarstår: Vad har hänt?

I dag ger 18 kommuner noll kronor till folkbildningen. Av dessa kommuner är 14 borgerligt styrda. Det är inte de fattigaste kommunerna som har problem, vilket man kanske skulle kunna tro. Det är till exempel Danderyd, Järfälla, Lidingö, Nacka, Nykvarn, Tyresö, Vaxholm och Vellinge, det vill säga solsidan av samhället. De kanske inte vill satsa på folkbildning för att de inte vill vara med och motverka klassamhället. Frågan är hur de siffrorna kommer att se ut kommande år om borgarna får fortsatt förtroende.

Vi vet att det med den tuffa ekonomiska situation som råder i kommuner och landsting finns en risk att flera kommuner kommer att nolla eller ytterligare minska sina anslag till folkbildningen. I Stockholm som är Moderaternas flaggskepp finns det elva kommuner som ger noll kronor till folkbildning. Kan jag få svar på varför det är så?

Mot bakgrund av det jag nu har sagt bör riksdagen ge regeringen till känna att det är angeläget att regeringen tar initiativ till en överläggning med Sveriges Kommuner och Landsting om bidragen till folkbildningen.

Fru talman! Jag yrkar bifall även till reservation nr 3.

Jag vill också nämna att det är skrämmande att läsa Sverigedemokraternas reservation och ta del av deras syn på folkbildning. I reservationen står det: "Mot bakgrund av detta bör allt statligt stöd till mångkulturalistiska verksamheter, även inom ramen för folkbildningen, dras in." Jag tycker att det är skrämmande.

Av mitt efternamn, Gille, som är mitt flicknamn, kan utläsas att jag är vallonättling. Min familj invandrade till Sverige när det behövdes duktiga smeder och duktig arbetskraft. En del av mitt kulturarv är bland annat Knutfirandet i januari med maskerad och firande i Österbybruk och Gimo. Det är en kvarleva från vallonerna. Med Sverigedemokraternas politik skulle det inte vara möjligt. Det är skrämmande att ta del av de åsikterna. Det finns mer att säga om demokratiavsnittet i detta betänkande, men jag ser att jag redan har överskridit min tid.

Det finns flera S-reservationer. Vi socialdemokrater står naturligtvis bakom dem, men vi yrkar bifall endast till reservationerna 1 och 3.

Prot. 2011/12:65
1 februari

Folkbildningsfrågor

Anf. 70 TINA EHN (MP):

Fru talman! I detta betänkande behandlas folkbildningsfrågor. Folkbildningens idégrund har många kännetecken. Den är icke-formell då den saknar nationellt fastställda läroplaner och betyg. Folkbildningen värderar både praktiska och teoretiska färdigheter, och den har förmågan att agera flexibelt med okonventionella metoder för att möta nya behov i samhället.

Miljöpartiet ser på folkbildningen historiskt och i nutid som en möjlighet för människor att mötas som jämlikar för att gemensamt höja kunskapsnivån och möta framtiden. Det är en grund i det svenska kunskaps-samhället.

Betänkandet handlar också om Riksrevisionens rapport om statens stöd till studieförbunden. Av vad som har framkommit i den skrivelsen ska Folkbildningsrådet utveckla risk- och väsentlighetsanalyser inom studieförbund och folkhögskola och utveckla riktlinjer för uppföljning med fokus på innehåll och kvalitet. Det ska vara ett tydligare krav på Folkbildningsrådets myndighetsutövning. Jag ska inte säga så mycket mer om den skrivelsen, men har förstått att man ska göra en utvärdering av det statliga stödet. Den utredare som är tillsatt ska redovisa sitt uppdrag senast den 31 oktober 2012.

I betänkandet behandlas motioner från den allmänna motionstiden. Vi i Miljöpartiet ser på utbildning inklusive folkbildning som någonting som alla har rätt till och ska ges möjlighet till under hela livet. Folkhögskolorna är därför en alldeles speciellt viktig del i vårt möjlighetsgörande-land. Vi i Miljöpartiet vill att människor ska få möjlighet om och om igen. Folkbildning är så mycket mer än utbildning om man jämför med andra skolsystem. Där den ordinarie skolan misslyckas lyckas folkhögskolan nå ut och skapa förutsättningar för stora elevgrupper. Sammanlagt läser 12 000 elever varje år in gymnasiekompetens på folkhögskola. Av utvärderingarna vet vi att de som går vidare från den allmänna linjen klarar sig bra. Men det finns för få utbildningsplatser.

Det är ett sätt att växa som människa och ta ansvar. Det är mer än bildandet och det är mer än ett ämne. Det utvecklar oss i hög grad. Folkbildning är att ta vara på våra andra förmågor, att ta ansvar, att se sammanhang och möta hela samhället med allt vad det innebär.

I en reservation gör vi i Miljöpartiet gemensam sak med Socialdemokraterna och Vänsterpartiet. Den handlar om det minskade stödet till folkbildningen från kommunerna, som Agneta Gille tidigare talade om. Enligt en rapport från 2010 har det generella stödet till studieförbunden minskat med 49 procent mellan 1991 och 2010.

En annan reservation från oss handlar om fler utbildningsplatser inom folkhögskolan. Vi ser möten mellan människor som en demokratisk kärna i kunskapssamhället. Vi ser ett större och bredare behov av att utveckla fler möjligheter till folkbildning och vi ser nya utmaningar.

Vi ser också att Arbetsförmedlingen genom folkhögskolornas regi kan genomföra utbildningssatsningar för unga arbetslösa ungdomar som saknar slutbetyg från grund- eller gymnasieskola.

Notera att det i betänkandet finns en motion från Kristdemokraterna där man bekymrar sig för precis samma sak och att man faktiskt gör detta. Kristdemokraterna lyfter i sin motion fram att detta kan påverka det fria bildningsarbetet. Det tycker jag är en mycket märklig inställning.

Men det intressanta när det gäller den diskussionen i betänkandet är att i svaret från Folkbildningsrådet är man inte främmande för att erbjuda 16-åringar en alternativ utbildningsform till gymnasiet. I dag är gränsen 18 år. Jag tycker att det är intressant eftersom det är precis det som Folkbildningsrådet är öppet för och som vi från Miljöpartiet föreslår i en annan reservation. Vi föreslår sänkt åldersgräns för allmän linje på folkhögskola.

Jag vill nämna den sista reservationen. Den handlar om de estetiska ämnena i utbildningsverksamheten. Det är en S-reservation som vi har ställt oss bakom. Den tar upp det ämne som har engagerat mig och som jag inte tycker är en bra politik, nämligen att ta bort de estetiska ämnena i utbildningsverksamheten.

Även om det finns en ganska stor del av estetisk verksamhet inom folkhögskolorna verkar det finnas en syn på estetisk verksamhet från den här regeringen med utbildningsministern i spetsen som gör att man slopar de estetiska ämnena på gymnasiet som obligatoriska ämnen. Det är en bortprioritering som jag och Miljöpartiet ser allvarligt på och som vi som kulturpolitiker borde uppröras av oavsett partitillhörighet.

Avslutningsvis ställer jag mig bakom samtliga reservationer från Miljöpartiet och yrkar härmed bifall till reservationerna 3 och 5.

Anf. 71 MATTIAS KARLSSON (SD):

Fru talman! Jag börjar med att yrka bifall till Sverigedemokraternas reservation 2.

Vi ska i dag behandla betänkandet KrU2 om folkbildningsfrågor. Sverigedemokraterna är i grunden mycket positiva till den svenska folkbildningen. Vi är också stolta över den roll som de nationalistiska och socialkonservativa idéerna spelade i samband med att folkbildningen etablerades i Norden under det förrförra seklet.

Under sina tidiga år hade folkbildningen en avgörande betydelse för de mindre bemedlades chanser att nå bildning och personlig utveckling, vilket i sin tur var en viktig grund för den fortsatta demokratiseringsprocessen och välfärdsstatens framväxt.

Som ett komplement till det offentliga utbildningsalternativ, en stöttepelare för det lokala kulturlivet, en väg till social gemenskap samt spridare av lusten att lära har folkbildningen även i dag en viktig funktion att fylla i vårt samhälle. Därför anser vi att det är fullt rimligt att stat och samhälle via skattemedel ger stöd till folkbildningen.

Det är samtidigt också fullt rimligt att folkbildningen i likhet med andra mottagare av statsbidrag uppfyller vissa minimikrav vad gäller kvalitet, insyn och samhällsnyttigt innehåll.

Mot bakgrund av det sistnämnda är det en ganska omfattande kritik som framkommer i Riksrevisionens granskningsrapport, och det är en kritik som förtjänar att tas på allvar.

Riksrevisionen påpekar bland annat att studieförbundens verksamhet i alltför stor utsträckning prioriterar kvantitet framför kvalitet. Man menar också att både regeringens och Folkbildningsrådets uppföljnings- och utvärderingsarbete är så bristfälligt att det blir svårt för riksdagen att avgöra i vilken utsträckning som statens syfte med statsbidraget tillgodoses samt att Folkbildningsrådet inte får tillräcklig information för att på

ett effektivt och systematiskt sätt kunna använda sig av möjligheten att återkalla statsbidrag.

Att både regeringen och Folkbildningsrådet har vidtagit vissa åtgärder i syfte att minska dessa problem är bra, men frågan är om det är tillräckligt.

Att riksdagen i dag saknar tillräcklig information för att kunna avgöra i vilken utsträckning studieförbundens verksamhet lever upp till statens syften om att bland annat stärka och utveckla demokratin är naturligtvis mycket allvarligt. Något som är ännu allvarligare är dock att en del av studieförbundens verksamhet direkt motverkar en demokratisk samhällsutveckling.

Fru talman! År 2005 arrangerade jag en middag för ett trettiotal partivänner i den småländska by där jag är född och uppväxt. Middagen var mycket trevlig ända fram till att min fru stängde av musiken och med panik i rösten skrek att vi blev attackerade. När jag tittade ut genom fönstret såg jag att hela byggnaden var omringad av personer i svarta uniformer med svarta rånarluvor för ansiktet, beväpnade med knivar, yxor och järnrör. Några sekunder senare slogs alla fönsterrutor i lokalen sönder, och det kastades in ett antal tårgasgranater. För att försöka undkomma tårgasen tog jag mig ut i foajén där jag genom fönstret såg hur en ung kille från vårt ungdomsförbund blev misshandlad ute på parkeringsplatsen. Jag bestämde mig då för att bege mig ut för att försöka hjälpa honom. Men min räddningsinsats fick ett minst sagt klen result. Jag hann knappt komma utanför dörren förrän jag blev attackerad med tårgassprej och järnrör, och denna omilda behandling gjorde att jag förlorade medvetandet.

Totalt 17 av mina partivänner skadades under denna attack. En ung tjej som led av svår astma drabbades av akut andnöd. Hon fick allvarliga kramper och gled in och ut ur medvetslöshet under nästan en timmes tid till dess att ambulansen kom.

Några dagar senare gick den vänsterextrema terrorgruppen Antifascistisk Aktion ut med ett pressmeddelande där man tog på sig dådet.

Attentatet 2005 var bara ett i en lång rad, och flera av mina partikamrater har råkat betydligt värre ut än vad jag gjorde. De vänsterextrema organisationerna och nätverken har bara under de senaste åren gjort sig skyldiga till hundratals politiskt motiverade brott, och vänsterextremismens mest militanta delar har av Säkerhetspolisen klassats som ett hot mot rikets inre säkerhet.

Det vänsterextrema våldet drabbar naturligtvis inte bara sverigedemokrater. Alla som säger eller gör någonting som misshagar extremvännern kan bli utsatta. Jag har träffat näringsidkare som har fått både sina liv och sina affärer fullständigt ödelagda efter årtal av våld och trakasserier från vänsterextrema grupper. Jag har talat med medlemmar ur Kristdemokraternas ungdomsförbund i Malmö som har berättat att många av deras medlemmar numera drar sig för att gå ut ensamma på stan på grund av hot och våld från vänsterextremister.

Många poliser har under de senaste åren drabbats av det vänsterextrema våldet i samband med sitt arbete. En bild som har etsat sig fast på min näthinna är bilden av den kvinnliga polis som fick näsan krossad av en sten i samband med en vänsterextrem demonstration i Malmö.

Nu antar jag att en och annan vän av ordning här i kammaren frågar sig vad detta har med folkbildning att göra. Det tragiska svaret på den frågan är att folkbildningen genom framför allt studieförbundet ABF under en lång tid har haft ett omfattande och nära samarbete med den vänsterextrema rörelsen. Genom att tillhandahålla billiga eller kostnadsfria lokaler underlättar man deras verksamhet. Genom att arrangera gemensamma aktiviteter och manifestationer med dem skänker man dem legitimitet, och genom att bjuda in dem som talare vid olika evenemang ger man dem självförtroende, auktoritet och värdefulla kontakter.

Genom bara några enkla Googlesökningar lyckades jag på bara några timmar hitta mer än ett hundratal exempel på ABF:s samarbete med vänsterextrema organisationer.

Frilansjournalisten Anders Rönmark undersökte för några år sedan ABF:s samarbete med den militanta vänstern och kommenterade resultatet på följande sätt: "Jag blev faktiskt förvånad över att så många extrema vänsterorganisationer rör sig inom ABF. Men jag blev nog nästan mer förvånad över att ABF:s högsta ledning tog så lätt på det."

I samband med EU-valet 2009 misshandlades en folktopartistisk valarbetare i Skärholmen i Stockholm av huliganer från Antifascistisk aktion. Detta gav upphov till en debatt kring ABF:s i Stockholm långvariga samarbete med den vänsterextrema organisationen Nätverket mot rasism där AFA ingår. Debatten resulterade i att ABF offentligt deklarerade att man skulle bryta samarbetet. Avståndstagandet tycks dock bara ha gällt ABF i Stockholm. På andra håll i landet, bland annat i Värmland, har samarbetet nämligen fortsatt.

Syndikalistiska ungdomsförbundet är en våldsam organisation med mycket nära band till terrorgrupper som AFA och Revolutionära Fronten. SUF har därför av Säkerhetspolisen klassats som ett hot mot demokratin. Trots detta har ABF ett nära samarbete även med denna organisation. I bland annat Kalmar och Malmö förser ABF de lokala SUF-avdelningarna med permanenta möteslokaler. Trots att polisen i Malmö för några år sedan gick ut och värdade om att stödet till bland annat SUF skulle upphöra har samarbetet fortsatt, och den vänsterextrema rörelsen i Malmö har årligen erhållit ett ekonomiskt stöd i miljonklassen. ABF och SUF arrangerar varje år ett stort antal manifestationer tillsammans, och företrädare för SUF bjuds regelbundet in för att tala vid olika ABF-evenemang. Som exempel på det sistnämnda kan nämnas att ABF Stockholm år 2010 bjöd in SUF för att tala på temat: Är det dags för den utomparlamentariska kampens vår? Jag kan även nämna att ABF i Uppsala under den rödsvarta dag som man arrangerade tillsammans med SAC Syndikalisterna så sent som i november 2011 bjöd in SUF för att tala på temat aktivism.

År 2009 upplät ABF i Stockholm sina lokaler åt en temadag arrangerad av en svensk stödgrupp till den blodsbesudlade peruanska maoistgerillan Sendero Luminoso. Ämnet för dagen var: Folkkriget som pågår i Peru är ett exempel som vi måste följa!

Folkkrig var för övrigt också ett av de teman som Revolutionär Kommunistisk Ungdom valt att tala om när ABF vid olika tillfällen bjudit in dem för att tala i diverse socialistiska frågor.

Trots att RKU gjort sig känt för sina indoktrineringsresor till Nordkorea och för sitt stöd till terroristorganisationer som Farc och Hamas har

flera lokala ABF-avdelningar valt att teckna lokala samarbetsavtal med organisationen.

Så sent som i september 2011 arrangerade ABF och RKU en gemensam revolutionsfestival i Uppsala. Deltagarna fick lära sig att de som startar upplopp i förorterna är hjältar och att det är rätt att använda våld mot polisen.

ABF:s stöd till antidemokratiska organisationer och verksamheter stannar tyvärr inte vid vänsterextremismen. Det finns också exempel på att man samarbetat med muslimska fundamentalister. I Malmö har man till exempel under lång tid givit stöd åt Islamiska Kulturföreningen som låg bakom ett av de allvarligare upploppen i Rosengård och som arrangerat föreläsningar till stöd för sharialagar och Usama bin Ladin.

Situationens allvar understryks inte bara av det faktum att ABF understöder antidemokratiska organisationer utan också av att antidemokratiska organisationer faktiskt är en del av ABF. Bland de medlemsorganisationer som listas på ABF:s hemsida hittar man till exempel Kommunistiska Partiet – ett revolutionärt parti som inte tar avstånd från våld som politisk metod och som ägnar en stor del av sin energi åt att förneka eller försöka förminska de kommunistiska diktaturens brott mot mänskligheten.

Ett studieförbund med demokratiskt tveksamma medlemsorganisationer och en oklar gränsdragning mot muslimsk fundamentalism är det relativt nybildade Ibn Rushd vars övergripande vision är att islam ska vara en självklar del av Sverige. Bland detta förbunds ledande medlemsorganisationer märks bland annat Sveriges muslimska förbund som blivit uteslutet ur paraplyorganisationen Sveriges muslimska råd och vars ordförande inför valet 2006 gick ut och krävde införandet av sharialagar i Sverige.

En annan medlemsorganisation är Sveriges unga muslimer som bland annat givit ut en tidskrift med starkt antisemitisk prägel och som gång på gång under de senaste åren bjudit in utländska föreläsare som hyllat talibanerna i Afghanistan och förespråkade allt från självmordsbombningar och hustrumisshandel till mord på homosexuella.

En tredje medlemsorganisation är Islamiska Förbundet i Sverige. Även denna organisation har kritiserats av bland annat Svenska kommittén mot antisemitism för att man bjudit in föreläsare som förespråkade hat mot judar och våld mot kvinnor. Organisationen har av bland annat SVT:s *Uppdrag granskning* och flera oberoende experter pekats ut som islamistisk och fundamentalistisk.

Före detta ordföranden Abdirizak Waberi – numera riksdagsledamot för Moderaterna – har i olika sammanhang uttalat sitt stöd för sharialagar och för en bokstavstolkning av koranen och givit sitt stöd till islamistiska påbud om att kvinnan ska vara underordnad mannen, att män inte ska ta kvinnor i hand och att dans och musik ska förbjudas.

Hela dagen skulle jag kunna stå här och rada upp belägg för de brister som finns inom folkbildningen på demokratiområdet. Exempelen kan som sagt räknas i åtminstone hundratal. Min talartid är dock inte obegränsad, men jag hoppas att detta räcker för att budskapet ska gå fram.

Det är naturligtvis helt oacceptabelt att svenska skattemedel som är avsedda att gå till arbete för att stärka demokratin i stället används till att understödja extremism och i vissa fall ren terrorism.

Sverigedemokraterna menar att det just nu inte finns någon viktigare eller mer akut folkbildningsfråga än frågan om att snarast möjligt etablera en nolltolerans mot antidemokratiska rörelser. Kontrollerna måste skärpas och förbättras så att dylika tendenser kan upptäckas och åtgärdas. De lokalavdelningar som vid upprepade tillfällen samarbetar med antidemokratiska organisationer bör få sitt skattefinansierade stöd indraget.

Om ett studieförbund skulle visa sig vara helt ovilligt eller helt oförmöget att ta tag i problemen bör man från riksdagens och regeringens sida, menar jag, allvarligt överväga att helt dra in det skattefinansierade stödet till detta förbund.

Anf. 72 TINA EHN (MP) replik:

Fru talman! När vi här i kammaren debatterade kulturbudgeten hade Mattias Karlsson och jag en replikomgång. Jag tog då upp att ni sverigedemokrater framhåller att folkbildningen på flera sätt fyller en viktig funktion i det svenska samhällslivet men är skeptiska till de inslag av mångkulturalism, politisk extremism och ensidig politisk påverkan som ni anser rymts inom verksamheten i dag – här hade jag plockat från er text.

Därför ställer jag frågan: Varifrån kommer detta?

Mattias har gjort läxan och här plockat fram otroligt många trådar som han knyter ihop till att det hela har med folkbildning att göra. Det vore ganska intressant om vi alla började leta efter trådar till väldigt uppseendeväckande händelser som man kan betrakta som extrema och koppla till extremistiskt våld och så vidare.

Jag förstår inte riktigt hur detta kan ha med ett gott folkbildningssamhälle och ett demokratiskt grundsamhälle att göra. Under den tid Sverigedemokraterna suttit med i riksdagen och debatterat har jag upptäckt att grunden till alla problem i samhället tydligen har med invandring att göra, så jag är inte alls förvånad över att man kopplar till mycket av extrema händelser och sådant.

Här nämner du, Mattias, det nya folkbildningsförbundet Ibn Rushd. Jag vet inte om du har läst utvärderingen av hur positivt det varit att man har bildat detta förbund – förmodligen inte. Jag kan rekommendera den läsningen.

Jag tycker också att det skulle vara lite smakligt om man tittade på den historia man själv i de här sammanhangen är kopplad till och på vad som då framkommer.

Anf. 73 MATTIAS KARLSSON (SD) replik:

Fru talman! Lika lite förvånad som Tina Ehn är över mitt anförande är jag över Tina Ehns replik.

Det är signifikant för Miljöpartiet och för de rödgröna partierna över huvud taget att hela tiden vända det blinda ögat till när det handlar om extremism som kommer från islam eller från de vänsterextrema organisationerna.

Tina Ehn säger att hon inte kan förstå vad det har med folkbildning eller med ett demokratiskt samhälle att göra att det studieförbund som erhåller den största andelen skattepengar upplåter sina lokaler åt organisationer som ägnar sig åt terrorism, bjuder in demokratimotståndare till att tala vid sina evenemang samt arrangerar gemensamma manifestation-

er och skriver under ideologiska plattformar tillsammans med direkt antidemokratiska rörelser. Att Tina Ehn inte kan förstå vad det har med demokrati och folkbildning att göra har jag väldigt svårt att förstå.

Här handlar det inte om enstaka exempel eller om lösa trådar. Det handlar om hundratals fall, om någonting som är så djupt rotat att ABF till och med har en antidemokratisk organisation bland sina medlemsorganisationer.

Visst förekommer det olika utslag av extremism i princip i alla rörelser. Vi har tagit ansvar för de problem vi haft i vår tidigare historia. Men jag tycker att om man som Tina Ehn har ett språkrör som fram till nyligen var aktiv syndikalist ska man kanske akta sig för att kasta sten i glas-hus.

Anf. 74 TINA EHN (MP) replik:

Fru talman! Det skulle vara trevligt om man från Sverigedemokraternas sida någon gång kunde bita sig fast vid de positiva delarna i samhället i stället för att bara peka ut någonting som man fastnat i.

Vi hör aldrig någonting från Mattias Karlsson om det positiva med folkbildningen, utan det är problem man letar efter. Man målar upp en bild som några kanske håller med om.

Jag skulle vilja läsa lite grann ur den tidning som vi får från folkhögskolorna. En journalist, Cecilia Uddén som vi alla känner till, gick på en folkhögskola och fick mycket stor inspiration från en lärare där.

Det står så här: "Han brukade koka te åt oss i sin ryska samovar i början av lektionen och sedan hämtade han högar av böcker från bakluckan från sin gamla bil och halva biblioteket därtill. Han kunde börja sina föreläsningar med att säga: 'Jo, förstår ni, hemma i Kabul så ...' Inte hade han varit i Kabul och inte heller i flertalet av de andra platser han berättade om men ändå framställde han platsen som hemma. Han lyckades att med sin mycket speciella undervisningsstil visa att man blev hemma överallt i världen om man läste om och engagerade sig i olika frågor och platser. Jo, det är klart att det var en och annan som inte begrep sig på hans stil men för mig är hans lektioner minnen för livet. Han hade ingen som helst struktur i sin undervisning men visade ändå att allt i världen kan vara intressant."

Anf. 75 MATTIAS KARLSSON (SD) replik:

Fru talman! Jo, Tina Ehn, som en del av oppositionen i riksdagen kan jag upplysa om att det är mitt jobb att peka på problem. Det gör du också, så klart. Det gör alla oppositionspartier. Det du invänder mot är att jag tar upp problem du inte tycker att man ska tala om. Det är där ditt problem ligger.

Du säger att jag inte säger någonting positivt om folkbildningen. Jag började dock med att säga positiva saker om folkbildningen, och jag kan upprepa det: Som ett komplement till det offentligas utbildningsalternativ, en stöttepelare för det lokala kulturlivet, en väg till social gemenskap samt som spridare av lusten att lära har folkbildningen en viktig funktion i vårt samhälle i dag. Därför är det också fullt rimligt att vi via staten och samhället ger skattemedel i stöd till folkbildningen.

Anf. 76 AGNETA GILLE (S) replik:

Fru talman! Det är fascinerande och skrämmande att höra Sverigedemokraterna och Mattias Karlsson. Jag måste säga att det är en tydlig del av hur ni ser på att man kanske måste ha en åsiktsregistrering någonstans. Det är nämligen precis det du har redogjort för här, att det finns synpunkter från er sida vad gäller hur folkbildningsmedel används.

Jag är glad och stolt över ABF, de övriga nio folkbildningsförbunden och den verksamhet de bedriver. De har möjlighet att bidra till den bildning som ändå är. Jag önskar att fler ur Sverigedemokraterna skulle ha möjlighet att delta i folkbildningen när det gäller vad som har hänt ute i Europa för ett antal år sedan, att gå igenom och titta på det. Det skulle kanske vara ett uppvaknande vad gäller hur vi hanterar människor och människors värde.

Jag skulle främst vilja ha ett svar från Mattias Karlsson på frågan hur han ser på åsiktsregistrering.

Anf. 77 MATTIAS KARLSSON (SD) replik:

Fru talman! Fascinerande och skrämmande var orden. På grund av att jag lyfter fram att folkbildningen direkt samverkar och stöttar antidemokratiska rörelser vars avstickare i andra europeiska länder ligger bakom i alla fall tiotals miljoner människors död har Agneta Gille mage att anklaga mig för att inte respektera människovärdet. Det är så magstarkt och så bortom all vett och sans att jag inte riktigt vet hur jag ska kommentera det.

Du anklagar mig också för att ha synpunkter på hur folkbildningsmedel används. Ja, jag har synpunkter på hur folkbildningsmedel används. Jag ser det som mitt jobb som riksdagsledamot att se till att skattemedel används till det de är avsedda att användas till. I detta fall har jag pekat på att det finns hundratals exempel på att skattemedel används på ett sätt som står i direkt motsatsförhållande till hur de är tänkta att användas.

Agneta Gille, du är en del av socialdemokratin. Socialdemokratin är den ledande organisationen inom ABF. I stället för att angripa mig borde du ta ditt ansvar. Du borde presentera lösningar på hur vi ska komma till rätta med dessa problem och hur vi ska komma till rätta med att ABF direkt medverkar till att antidemokratiska rörelser får ett starkare fäste i Sverige.

Anf. 78 AGNETA GILLE (S) replik:

Fru talman! Min fråga till Mattias Karlsson handlade om åsiktsregistrering och hur vi ska hantera den delen i det som Mattias Karlsson har stått här och pläderat för. Det skulle jag vilja ha ett tydligare svar på.

Visst är det så att det finns ytterligheter inom allt – så är det – men jag är trots detta väldigt stolt och glad över det våra folkbildningsförbund genomför och har fokus på. Vad gäller åsiktsregistreringen vill jag dock fortfarande ha en synpunkt från Mattias Karlsson.

Anf. 79 MATTIAS KARLSSON (SD) replik:

Fru talman! Om Agneta Gille menar att det är åsiktsregistrering att kontrollera ifall de organisationer man stöttar, hjälper och ger bidrag till står för demokrati, människovärde, yttrandefrihet och sådana saker – ja, i så fall är jag för åsiktsregistrering.

Jag undrar om Agneta Gille hade beskrivit det i termer av åsiktsregistrering om vi hade talat om exempelvis nazistiska organisationer. Om det vore så att ABF upplät sina lokaler och gav pengar till, bjöd in och samverkade med nazistiska organisationer – hade Agneta Gille varit emot det också? Hade det också varit åsiktsregistrering och ett uttryck för att inte respektera människovärde? Jag tror inte det, och det menar jag är ett exempel på en häpnadsväckande dubbelmoral.

Det är också ett tecken på ett mer djupliggande problem i vårt samhälle, nämligen att man inte ser och behandlar de totalitära ideologierna på ett likartat sätt. Man vänder det blinda ögat till när det gäller kommunismens brott mot mänskligheten. Det tycker jag är otroligt synd. Jag tycker att Socialdemokraterna har gjort ett bra arbete mot nazism. Jag tycker att man skulle titta på det arbetet och arbeta likadant när det handlar om vänsterextremismen, för den är i dag ett lika stort hot mot demokrati och yttrandefrihet.

Anf. 80 BENGT BERG (V):

Fru talman! Jag vill inledningsvis säga att jag instämmer väldigt mycket i det Agneta Gille och Tina Ehn redan har sagt och att jag yrkar bifall till reservation nr 3.

För den som intresserar sig för folkbildning är det naturligt att umgås även med begrepp som kunskap eller forskning, det fria kunskapssökandet eller, om man så vill, hela folkets bildning. Det har varit en viktig del av det demokratibygge som aldrig kan avslutas och som förenar gångna tiders kulturarv med samtidens nya krav, med siktet inställt mot framtiden.

Bilden av bildning kan också skifta. Vi har alltifrån antikens idealbild av bildning som något eftersträvan svårt via renässansens syn på bildning som en fri process till moderna tiders forskning på kunskapstraditionens område – att med språkets hjälp utveckla vår förståelse av tillvaron genom samtal och dialog. Ett bra sätt att vidga sina vyer och få en djupare insikt är just samtalet, meningsutbytet och ett öppet, lyhört lyssnande. Allt ger oss en ny tolkning av det stora mysterium som kan kallas livet och världen.

I ett vidare perspektiv skapar dialogen och lyssnandet goda förutsättningar också för lärandet, demokratins utveckling och för möjligheterna att skapa ett mångkulturellt samhälle. Vi berikar vår tolkning av tillvaron här och nu genom att stå i levande kontakt med det förflutnas erfarenheter. Genom de berättelser andra människor har lämnat efter sig och som vi sätter in våra egna liv i får vi en bild av tillvaron och världen. Nutiden, förfluten tid och framtiden hänger samman i den varp där våra enskilda liv och vår gemensamma historia vävs in. Detta kan folkbildningen hjälpa oss med.

Den nödvändiga kunskapen kan förvärfvas på många olika sätt. Jag tänkte nu berätta en kort saga om spiken. Den handlar om ett fotografi där det är en spik inslagen i en vägg. Denna vägg fanns på en liten, enkel restaurang i Lima. Det var ett projekt som leddes av Augusto Boal, den så kallade befrielseologins anhängare och forumteaterns grundare. Man skulle med olika tekniska hjälpmedel, i detta fall en Instamatickamera, skildra det som skulle illustrera förtryck.

Hur kan en spik i en vägg på en liten restaurang i Lima skildra förtrycket? Jo, skoputsarpojken jobbade hela dagen. Han bodde i ett av rucklen i utkanten av Lima. Skoputsarlådan var för tung att bära, så han fick hyra en spik hos restaurangägaren.

Det var alltså en berättelse om förtryck i hans ögon. Det är också ett sätt att förmedla kunskap att berätta ur sitt eget liv och inte bara förlita sig på idealistiska bilder om det sköna, det vackra.

Att prata om folkbildning och kunskapssökande utan att föra in skolans roll och betydelse och ett barnperspektiv låter sig knappast göras. *I begynnelsen var leken*, skriver Sven-Eric Liedman i sin bok *Hets* om skolan: Leken är det bästa sättet att pröva sig fram i en okänd värld. Liedman är kritisk till den plugg- och mätbara skola som nu regerar. Han menar att det är frågorna som är viktigare än svaren. I en trångbröstad skola utvecklas eleverna till svarsmaskiner. I en djärvare skola lär de sig inte bara att svara utan också att ställa egna frågor, öppna perspektiven och på det sättet också bidra till lärarnas kunskapsutveckling.

I en rapport om kultursegregationen i Stockholm, gjord av vänsterpartisten Ann Marie Engel, påvisas än en gång de växande klyftorna i samhället mellan välbeställda innerstadsområden och förorterernas allt kargare verklighet. Det gäller bland annat bibliotek, kulturskolor och samlingslokaler. Kontentan är att en innerstadsbo får över fyra gånger mer än en förortsbo av Stockholms stads kulturresurser. Detta nämner jag som ett exempel på ojämlikheten på övriga områden i samhället liksom i skolorna, där vi i dagarna fått veta hur miljoner satsas på reklam i stället för på pedagogik.

Men om vi ser på statens stöd till folkbildningen, hur detta står att läsa i kulturutskottets betänkande, märker vi hur verkligheten överskuggar de vackra målen. Där står det skrivet att vi ska stärka genom folkbildningen och utveckla demokratin, ge människor möjligheter att påverka sin livssituation, engagemang för deltagande i samhällsutvecklingen, utjämna utbildningsklyftor, höja bildningsnivån och öka delaktigheten i kulturlivet. Detta förutsätter också en någorlunda ekonomisk, demokratisk fördelning av våra gemensamma resurser.

Fru talman! Jag ska avsluta detta mitt anförande med en dikt av Bertolt Brecht som heter *En läsande arbetares frågor*, där Brecht tar fram hur så väldigt många svar är utelämnade när vi blickar tillbaka i historieböckerna.

Vem byggde Tebe med de sju portarna?
I böckerna står kungars namn. Har kungarna släpat fram klippblocken?
Och Babylon som förstördes så ofta – vem byggde upp det så många gånger?
I vilka hus bodde det rika Limas timmermän?
Det stora Rom fylls av triumfbågar. Vem reste dem?
Vem triumferade cesarerna över?
Hade det mångbesjungna Bysans endast plats för sina invånare?
Till och med i det mångbesjungna Atlantis skrek den natt havet slukade staden de drunknande på sina slavar.

Den unge Alexander erövrade Indien. Han ensam?
Caesar slog gallerna. Hade han inte åtminstone en kock med sig?
Filip av Spanien grät när hans flotta gått under. Grät ingen mer än han?
Fredrik den store segrade i sjuårskriget.
Vem segrade mer än han?

Varje sida en seger.
Vem lagade festmåltiden?
Vart tionde år en stor man.
Vem betalade omkostnaderna?

Så många rapporter.
Så många frågor.

Anf. 81 TREDJE VICE TALMANNEN:

Det kan förtjäna att påpekas att den här debatten handlar om folkbildningsfrågor. Det är klart att man kan göra väldigt långa utvecklingar, men jag vill bara påminna om ämnet.

Anf. 82 ANNE MARIE BRODÉN (M):

Fru talman! Tack för påpekandet! Jag ska börja med att yrka bifall till utskottets förslag och avslag på samtliga motioner i betänkandet.

Det är viktigt att framhålla här i dag att granskning behövs. Det visar Riksrevisionen. Det visar också debatten i dag, tycker jag. Vi kan inte bara gå i försvar eller säga att allt är bra som det är, utan här krävs det en öppenhet, en insyn och en tillsyn. Det är precis det som regeringens skrivelse också handlar om. Riksrevisionen pekar på problem, och det är rimligt att riksdagen tar det till sig på olika sätt och gör något av det.

En intressant fråga kan man ställa sig i den här debatten. Det är om folkbildningens tid verkligen är nu, kanske den bästa tiden, för vi lever ju verkligen i en kunskapsintensiv tid där det livslånga lärandet alltmer utgör själva grunden för att kunna hävda sig i yrkeslivet och samhället i stort.

Den tid är över när man läste en utbildning och sedan började på en arbetsplats där man blev kvar genom hela yrkeslivet med snarlika arbetsuppgifter. Dagens arbetsmarknad handlar mer om förändring, globalisering och teknisk utveckling. Och vi kommer alla som arbetstagare i allt större utsträckning att behöva förkovra oss via utbildningar genom hela livet men även som människor behöva bilda oss genom hela livet. Därför har folkbildningen en viktig och naturlig roll, inte minst också i förmågan och möjligheten att möta nya människor. Här kommer också betydelsen in när vi pratar om ett mångkulturellt samhälle, där folkbildningen har gått före och visat vägen på många sätt.

Vi har hört här i dag att regeringen inte satsar på folkbildning. Det är inte sant. Vi har satsat mer pengar i flera år, och vi satsar nu dessutom extra medel för att ungdomar 16–25 år ska kunna gå på folkhögskola – 84 miljoner i tre år och cirka 1 000 platser om året. Läs gärna på om regeringens goda förslag!

Som ni vet finns det 10 studieförbund och 150 folkhögskolor i Sverige i dag, och alla har stöd från det offentliga. Statens stöd handlar om

3,3 miljarder, men också kommuner och landsting runt om stöder dessa verksamheter.

Vi har hört att det finns bekymmer. Ja, SKL tar upp frågan på flera plan just nu, och vi för debatter och diskussioner med SKL om hur vi ska uppmuntra fler kommuner att se folkbildningen som viktig. Men där handlar det också om att folkbildningen själv blir bättre på att beskriva vad man gör och att man också känner sig trygg just med det vi återkommer till. Det får inte finnas minsta tvivel om att Folkbildningsrådet arbetar som en myndighet utan risk för jäv eller gynnande av vissa. Man ska också värna de demokratiska värdena.

Det är extra viktigt, som det står i betänkandet, att statsbidrag fördelas, likväl som det görs till idrottsverksamhet och friluftsliv, på ett sådant sätt att det inte föreligger jäv, att det blir rätt uppgifter och motivering av beslut till dem som berörs. Och det är självklart för oss att vi ska få veta mer om hur dessa medel fördelas. Därför ska det också göra risk- och väsentlighetsanalyser, naturligtvis inte av studieförbunden själva utan av myndigheten Folkbildningsrådet.

Det finns en nationell utvärderingsgrupp på Folkbildningsrådet som jag leder, och vi har en hel del experter som är inne och tittar på det här. Det finns många forskningsbelägg för att det är väldigt bra för enskilda individer. Men det finns också ett behov av att se mer till samhällsnyttan, och det är det uppdrag som den gruppen arbetar med.

Det är också väldigt bra att det nu tillsätts en särskild utredare, Erik Amnå, som speciellt ska titta på hur vi kan bli bättre på att hitta metoder för att mäta kvalitet, utvärdera och följa upp stödet och också föreslå förändrade syften. Vi har hört här att det finns fyra syften och sju verksamhetsområden som är prioriterade. Jag ska läsa ett av dem.

Folkbildningens demokratisyfte: Ett av de viktigaste skälen till att staten stöder folkbildningen är en önskan att främja en demokratisk grundsyn och en demokratisk utveckling i samhället. Detta förutsätter att folkbildningen når ut och möter människor i de livssituationer som de befinner sig i, oavsett deras ålder, kön, etniska tillhörighet eller socioekonomiska förutsättningar.

Lever man inte upp till detta måste det vara vår rätt att ifrågasätta om medlen ska gå till den verksamheten. Här kommer Erik Amnå att ta fram tydliga och bra förslag.

Det är också viktigt att säga att det finns en stor enighet inom folkbildningen i dag om att de fyra syftena ska ligga fast men att de sju verksamhetsområdena kanske bör försvinna eftersom de är svåra att följa upp.

Herr talman! En viktig roll för folkbildningen är att minska utanförskapet i bred bemärkelse. Alla behövs i detta arbete, arbetsgivare, folkbildning, folkhögskolor och hela det övriga Utbildningssverige. Vägen ut ur arbetslöshet, utanförskap och dålig ekonomi går ofta via utbildning och kompetensutveckling. Om Folkbildningssverige fortsätter arbeta aktivt med detta är det relevant att påstå att folkbildningens bästa tid är nu.

Regeringens skrivelse tar sin utgångspunkt i den roll folkbildningen i stort kommer att få nu och i framtiden. Här slås fast att det stöd som i dag utgår till Folkbildningssverige behöver utvärderas och att antalen mål behöver minskas, tydliggöras och inte minst spetsas till. Större framtida fokus bör ligga på innehåll och kvalitet.

Prot. 2011/12:65
1 februari

Folkbildningsfrågor

Herr talman! Ordning i statens finanser är något som alliansregeringen ofta framhäver och som är självklart för oss moderater. Det är där all politik börjar. Därför är utskottets och Riksrevisionens gemensamma uppfattning att statsbidrag ska fördelas så att de styr mot statens syfte och kvalitativa kriterier. Det är viktigt, och det stryker vi under i betänkandet. Nyckelorden är kvalitet – inte kvantitet – uppföljning och färre men tydligare och framför allt mätbara mål.

Var finns oppositionen i detta? Att man är splittrad har vi hört och att man har en förändrad syn på vem som ska titta och se. Inte följer man Riksrevisionens tankar utan vill att studieförbunden ska granska sig själva, vilket kan anses som ganska orimligt.

Världen förändras i en alltmer intensiv takt. Förståelsen för denna nya tid och värld är grunden för en vass och modern politik på folkbildningsområdet.

Herr talman! Vi moderater vill inom ramen för allianssamarbetet värna folkbildningen men också ställa krav på att våra skattepengar används på det sätt som är tänkt. Ska vi klara att vända arbetslösheten och kunna satsa alla de pengar jag nämnde på ungdomar behövs det att det vänder när antalet jobb blir fler. Här är det viktigt att folkbildningen bidrar med sin del i utbildningspaketet i Sverige.

Alla organisationer som arbetar inom folkbildningen har en historia av att bilda människor. Om vi förstår att rätt nyttja deras kunskap, stötta dem ekonomiskt men också vara tydliga i hur vi utformar våra mål och i nästa steg utvärdera dessa mål kan det på ett fantastiskt sätt bidra till fler arbeten och välfärd. Som jag sade inledningsvis: Folkbildningens bästa tid är nu.

(Applåder)

Anf. 83 ANNA STEELE (FP):

Herr talman! Våren 2006 röstades propositionen *Lära, växa, förändra* igenom i kammaren. Folkbildningspolitiken har fortfarande den propositionen som grund.

Folkpartiet och Alliansen har byggt vidare på den. Vi har värnat folkbildningens roll i det livslånga lärandet och dess självständighet inom utbildningssektorn och gentemot staten. Det förändras inte av att Riksrevisionens rapport visar på en del förbättringsområden.

Regeringen anslår 3,3 miljarder till folkbildningen år 2012. År 2006 när oppositionen lämnade regeringsställningen var anslaget 2,7 miljarder. Det är alltså ett påslag med en halv miljard.

Regeringen genomför nu en bred översyn av statsbidraget till folkbildningen, dess syften och om de har uppnåtts. Folkbildningsrådets egen rapport, *Redovisning av regeringsuppdrag avseende verksamhetsområden i folkbildningsförordningen*, kommer att ligga till grund för en ny folkbildningsförordning under mandatperioden.

Förändringar som kan komma att ske inom folkbildningen kommer att utformas i nära dialog med alla inblandade parter. Folkbildningens egna intressen ska tillvaratas. Denna folkrörelse ska stå lika stark och självständig i framtiden som i dag.

Det finns ett antal motioner på folkbildningsområdet. En är till exempel kritisk mot utformningen och menar att fyra syften och sju verksam-

hetsområden innebär en detaljstyrning som begränsar friheten och möjligheten att utvecklas ytterligare och att det är risk för likriktning.

Här vill jag hävda att det ska vara ett öppet förhållningssätt till de prioriterade områdena. Den pågående utredningen kan tänkas komma fram till slutsatser om andra målformer.

Jag vill dock poängtera att dessa prioriterade områden ligger fast från den tid då oppositionen styrde politiken här i landet och införde dessa prioriteringar.

I andra motioner påtalas att de satsningar som regeringen hittills gjort på folkhögskolor är otillräckliga. Folkhögskolorna bör ges fler utbildningsplatser, och den som är eller riskerar att bli arbetslös bör ges bättre möjligheter att studera. Jag tycker att det är bra att motionärerna har samma syn som regeringen i denna fråga.

De unga som har störst problem på arbetsmarknaden är utan tvekan de som saknar fullständig gymnasieutbildning. Deras situation riskerar också att förvärras ytterligare på grund av en sämre konjunkturutveckling. Därför genomför regeringen nu en tvåårig förlängning av den satsning som startade 2010 och innebär fler platser i folkhögskolan och en ettårig förlängning av det högre studiebidraget för unga som deltar i jobbgarantierna och återgår till studier på grundskole- eller gymnasienivå.

Flera motionsyrkanden menar att staten bör genomföra överläggningar eller på annat sätt förmå kommuner och landsting att öka sitt bidragsgivande till folkbildningen.

Det måste påpekas att vi i Folkpartiet Liberalerna också anser att kommuner, landsting och regioner bör ta sitt ansvar för finansieringen av folkbildningen. Ni miljöpartister och socialdemokrater som sitter med i ca 100 kommunala majoriteter runt om i landet kan gärna verka på lokal nivå för detta. Folkpartiet är helt på er sida där.

Jag känner inte till situationen i de kommuner som Agneta Gille räknar upp. I min hemkommun Tyresö har studieförbunden definitivt stöd.

Folkbildningens särart genom hela Sveriges utbildningshistoria är tydlig. Dess unika förmåga att anpassa sig till de rådande samhällsförändringarna har bidragit till att den stärkt sin ställning som en viktig aktör för arbetet med att höja kunskapsnivån i samhället.

Regeringen anser att folkbildningens egeninitierade utvecklings- och kvalitetsarbete stärker förtroendet för folkbildningen och bidrar till att fler människor söker sig till det utbud som folkhögskolor och studieförbund erbjuder.

Folkbildningens roll i det civila samhällets arbete mot utanförskap och för demokrati och delaktighet kan inte nog poängteras. Att bryta människors utanförskap är en viktig förutsättning för ett framgångsrikt Sverige. Folkhögskolorna och studieförbunden har en mycket viktig roll i detta arbete, inte minst när det gäller att skaffa sig grundläggande behörighet till högskolestudier.

Extremism i någon form hör absolut inte hemma i folkbildningens verksamhet. Här måste kvalitetssäkras, och den utvärdering som pågår arbetar bland annat med hur bidragen används.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Anf. 84 PER LODENIUS (C):

Herr talman! Vi kan konstatera att folkbildningen spelar en mycket viktig roll för ett tillgängligt kulturliv och ett livslångt lärande över hela vårt land. Studieförbunden och folkhögskolorna i Sverige står för en stolt och bred bildningstradition.

För mig som centerpartist handlar folkbildning om att stärka demokratin, höja bildningsnivån och öka samhällsengagemanget. Det handlar också om att folkbildningen är en kulturspridare som sprider kultur och kulturell verksamhet över hela landet, långt utanför storstadens stora scener.

Studieförbund och folkhögskolor är viktiga aktörer för att kulturlivet ska leva lokalt runt om i hela landet med både mångfald och hög kvalitet. Det är många som nås av och tar aktiv del i studieförbundens och folkhögskolornas verksamhet.

Men jag vill också lyfta fram studieförbundens och folkhögskolornas betydelse som arena för att skapa engagemang för vårt samhälle. Vi kan se ett minskat deltagande i samhällsdebatten och färre som engagerar sig i politiken. Jag tror att vitaliseringen av demokratin måste ske lokalt. Det är i den lokala föreningen, i nätverk, i lokala utvecklingsgrupper och i studiecirklar som ett brett samhällsengagemang kan växa fram. Studieförbunden och folkbildningen ser jag därför som en av civilsamhällets allra viktigaste aktörer för att lyfta frågor och skapa engagemang i samhällsdebatten.

Herr talman! För Centerpartiet handlar folkbildningen egentligen om att tillgängliggöra storheten i oss alla. Det låter kanske storvulet, men vad jag menar är att vi alla, oavsett bakgrund eller livsvillkor utifrån våra egna önskemål och förutsättningar ska kunna ta del av ett starkt kultur- och folkbildningsutbud. Det kan handla om att få utlopp för sin egen skaparlust, att lära sig ett nytt språk, att debattera eller att träffa nya vänner på en danskurs. Och det ska inte spela någon roll om man har sitt ursprung i ett annat land, om man har en funktionsnedsättning eller var i landet man bor. Folkbildningen ska vara tillgänglig för oss alla som en självklar del av vårt samhälle. Självklart ska staten vara tydlig med vilka syften man vill nå med statsbidragen till folkbildningen. Men när det gäller vilka vägar som ska användas för att nå syftena är det studieförbunden och folkhögskolorna som är experterna på att hitta de nya vägarna och att anlägga nya vägar. Det är studieförbunden och folkhögskolorna som har redskapen för att nå fram.

Herr talman! Jag vill också kort bara beröra den arbetsmarknadspolitiska satsningen som regeringen gör på folkhögskolan. Det är en viktig åtgärd. Folkhögskolornas betydelse ökar i en tid då många ungdomar har lämnat skolan utan godkända resultat. Bredden av folkhögskoleanordnare gör också att det finns utbildningar anpassade för olika behov, samtidigt som utbildningsformen som sådan av tradition också har möjlighet att friare pröva och använda olika pedagogiska metoder. Det är inte minst viktigt för den som kanske inte riktigt kunde anpassa sig till den vanliga skolan och gymnasiet och därför inte fick chansen – eller man kanske bör säga så här: för den som skolan inte klarade av att anpassa undervisningen till och därför inte gav chansen.

En folkhögskoleutbildning kan också skapa nya karriärer och nya vägar i livet. Jag hade själv förmånen att studera på folkhögskola året

efter att jag slutade gymnasiet. Då jag inte riktigt visste vad jag ville och vilken väg jag skulle ta när gymnasiet var över gick jag ett år på en folkhögskola för att vidareutbilda mig inom mitt stora fritidsintresse, nämligen dansen. Det ledde i sin tur till att jag några år senare startade eget och under flera år fick möjlighet att arbeta med dansen som min huvudsysselsättning. Det var en väg som jag inte trodde var möjlig när jag slutade gymnasiet.

Folkbildning är så mycket mer än arbetsmarknadspolitik. Folkbildningen är till för alla. Den är och ska vara öppen och demokratisk till sin form. Folkbildningen spelar en viktig, ja avgörande roll, för ett tillgängligt kulturliv och för ett livslångt lärande. Studieförbunden och folkhögskolorna står för en stolt och bred bildningstradition som är unik för Sverige. Man erbjuder ett brett utbud av utbildningar och kulturverksamhet över hela vårt land. Folkbildningens betydelse för Sverige kan inte underskattas.

Med det, herr talman, vill jag yrka bifall till kulturutskottets förslag i betänkandet och avslag på motionerna.

(Applåder)

Anf. 85 ANDREAS CARLSON (KD):

Herr talman! Folkbildningen är en unik och viktig del av det civila samhället. Runt om i vårt land samlas människor och umgås, lär sig av varandra och samtalar i dialog i bildningsförbunden. Många går på folkhögskola. Jag har själv gjort det, och många i min familj har gjort det. I föreläsningar, gemensamma kulturprojekt och möjligheten att diskutera och studera tillsammans får man en chans att bilda sig och växa som människa.

Folkbildningsformen är en del av vårt kulturarv. Våra folkrörelser har vuxit fram i en bildningskultur som har varit och är stark i arbetarrörelsen, nykterhetsrörelsen och frikyrkorörelsen. I denna kultur tränas deltagarna i medborgarskap. Man lär sig respekten för andra människor och andra människors åsikter. Man lär sig också att argumentera och lyfta fram sina egna åsikter. Förbunden har dessutom en viktig roll när det gäller kunskapsförmedlande. Folkbildningen kan också nå andra grupper än det traditionella utbildningsväsendet, och eftersom folkbildningen genom sin lokala prägel når ut till människor i hela landet bidrar det till en ökad delaktighet i kulturlivet.

Herr talman! Med den lokala prägel som gör att folkbildningen når ut i hela landet kan det i vissa avseenden vara svårt att mäta vilka effekter folkbildningens verksamhet har och hur anslagen till folkbildningen slår på detaljnivå ute i rörelsernas verksamhet, i kapillärerna av det som är Folkbildningssverige. Vi vet ju att det sträcker sig långt ut i bygdegårdar och på landsbygden där man samlas vecka ut och vecka in och bildar sig. Därför är det så viktigt att vi har ett starkt stöd till folkbildningen.

Att det kan vara svårt att mäta effekterna ska inte göra att vi duckar. Vi måste försöka mäta vilka effekter som de här anslagen har. Vi måste ha kontroll över de pengar som betalas ut. Det är viktigt att i det sammanhanget understryka att man ska ha en tilltro till folkbildningsförbundens egna kontrollverksamheter, och det är viktigt att folkbildningen har en hög legitimitet och att stödet till folkbildningen har en hög legitimitet.

Prot. 2011/12:65

1 februari

Folkbildningsfrågor

Därför välkomnar jag och Kristdemokraterna den särskilda utredare som regeringen har utsett.

Jag vill också understyrka något som står i betänkandet som vi debatterar här i dag. Det är taget från regeringens skrivelse med anledning av Riksrevisionens rapport. Det står att regeringen konstaterar att ända sedan Folkbildningsrådet bildades 1991 har organisationen själv beslutat om hur statsbidraget ska fördelas mellan folkhögskolor, studieförbund och studerandeorganisationer inom folkhögskolan. Det är viktigt att folkbildningen som en del i det civila samhället får vara fri och frivillig, och det är viktigt att det får fortsätta vara så. Det ska inte ses som att vi vill öka styrningen när vi nu har tillsatt en utredare. Tvärtom vill vi snarare öka legitimiteten för folkbildningen, och därför välkomnar jag denna utredning.

Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet och avslag på samtliga motioner.

(Applåder)

Anf. 86 HANS WALLMARK (M):

Herr talman! Mattias Karlsson uttryckte oro för att ABF släpper in vem som helst. Jag måste bekräfta hans oro, för även jag har talat på ABF på Sveavägen här i Stockholm.

Jag tänker inte recensera dagens ABF så mycket, men att stå där i Sändersalen i ABF-huset kände jag representerar någonting fint i svensk tradition, nämligen bildningstraditionen, kunskapsörsten, självbildningen och att man slog sig samman för att stilla sin vetgirighet och nå kunskap. Det är ett arv som jag tycker att Socialdemokraterna ska vara stolta över och som jag som svensk medborgare är stolt över att Socialdemokraterna kan vara stolta över.

Med kunskap och fostran lyfter vi oss själva. Sverige är ett exempel på det. Vi har också en ännu längre tillbaka i tiden liggande bildningstradition i form av universitetsföreningarna, liberala Verbandi och konservativa Heimdal, som hade småskriftsserier och som också skickade ut människor från universiteten att tala på landsbygden för medborgarna.

Vi har många som är intresserade av folkbildning här i riksdagen, delvis för att också ett antal partier är medlemsorganisationer i de större studieförbunden och folkbildningsorganisationerna. Själv är jag vice ordförande i Medborgarskolan här i Sverige.

För några månader sedan kom Riksrevisionen med en starkt kritisk rapport kring statens stöd till studieförbunden. I grunden handlar det om stora summor som fördelas varje år. Det är ungefär 1,6 miljarder kronor till folkhögskolorna och ungefär ytterligare 1,6 miljarder kronor från staten till studieförbunden, vilket motsvarar 44 procent av de totala intäkterna för folkbildningsverksamheten. Till det kommer också, precis som har nämnts, pengar från kommuner, landsting och regioner. Ytterst vilar allt detta på den breda allmänhetens förtroende för och tillit till de politiker som årligen avgör hur mycket pengar som ska anslås.

Därför förtjänar Riksrevisionens påpekande att tas på djupaste allvar, och även jag tror att förändringar måste till. Bland annat konstateras att fördelningssystemet, uppföljningen, utvärderingen och kontrollen av statsbidragen till studieförbunden behöver förändras för att bättre mot-

svara riksdagens intentioner och för att skapa en effektiv förvaltning av statens stöd och därmed av skattebetalarnas pengar.

Riksrevisionen noterar att dagens fördelning inte utgår från kvalitativa kriterier. I det nuvarande systemet utgår nämligen bidrag efter hur mycket studieförbunden fått tidigare år samt verksamhetsvolym – till den som har skola vara givet, så att säga. Snabbt växande och nya studieförbund missgynnas av dagens system. En studietimme är värd olika mycket i bidrag beroende på vilket studieförbund det gäller. Det skiljer så mycket som 54 procent mellan det studieförbund som får mest – 131 kronor per studietimme – och det som får minst – 85 kronor. 54 procents skillnad på samma sorts studieförbundstimme beroende på vilket studieförbund det är!

Riksdagen har vid två tillfällen efterfrågat årlig information om hur statsbidraget används och hur statens syften tillgodoses. Folkbildningsrådet har varit oförmöget att ge bättre uppgifter än rent kvantitativa siffror. Folkbildningsrådet är ett organ som finns i myndighets ställe och som formats av studieförbunden själva. Ifall dagens organisation inte klarar av att motsvara de krav på och önskemål om verksamheten som staten har, och ytterst skattebetalarna, krävs nytänkande, herr talman.

I och för sig har ett antal statliga myndigheter avvecklats de senaste åren – en trend att verkligen bejaka – och jag menar, personligen, att om Folkbildningsrådet inte lyckas med sin uppgift är det inte orimligt att tänka nytt, mot något som klarar av granskning, uppföljning och öppenhet.

År 1991 övertog Folkbildningsrådet dagens uppgifter från dåvarande Skolöverstyrelsen. Det kanske var rätt åtgärd för sin tid. Frågan är om det är rätt för vår tid. Det handlar om förtroendet för landets studieförbund och den viktiga verksamhet dessa ansvarar för, inte minst lokalt, och det handlar, som jag nämnde inledningsvis, om 1,6 miljarder kronor om året enbart i statligt stöd till studieförbunden för deras folkbildningsverksamhet.

(Applåder)

Anf. 87 PER SVEDBERG (S):

Herr talman! Dagens ärende är i sig oerhört fascinerande. Det har en oerhörd sprängkraft och en lång tradition. Jag har lyssnat lite grann och märker att alliansföreträdarna talar väldigt väl om folkbildning och folkbildningsfrågor. Men om man nu talar så väl om folkbildningen uppstår funderingen vilken position man hamnar i när man ser att de mätverktyg man ska använda för att värdera och skatta de satsade pengarna kanske inte stämmer överens med den folkbildningstradition vi har.

Låt mig ge några exempel. En del påpekar att de deltagit i folkhögskoleutbildning – så även jag. Jag gick på Forsa folkhögskola i Hälsingland. Under ett år hade jag förmånen att få vistas i den utomordentligt häftiga miljön. Dag ett när jag klev innanför porten och gick till receptionen för att ta reda på vart jag skulle ta vägen möttes jag av en humanism, en mänsklig värme, som jag sällan skådat. Hur mäter man det?

Efter en tid lär man känna ett antal människor som vistas på skolan. De kan komma varifrån som helst och se ut hur som helst, men alla sammantaget visar att de är en del i en helhet och faktiskt mår relativt

Prot. 2011/12:65
1 februari

Folkbildningsfrågor

bra. Hur kommer det sig? Hur mäter man miljöns påverkan på individen? Det behöver man ha med sig i framtida diskussioner när målen för vad pengarna ska gå till sätts upp. Det är inte alltid så lätt att skatta vilken effekt slantarna har gett.

För 30 år sedan deltog jag i en studiecirkel. Jag skulle lära mig att spela gitarr. I det lokala Folkets Hus i Norrbo var vi 14 kursdeltagare varav några väl var mindre lämpade för gitarrspel. Jag var en av dem. Men jag gick inte därifrån och kände mig misslyckad för att jag inte fixade fingersättning och sådant, utan jag hade lärt mig en hel massa annat. Man växte i gemenskapen, vid sidan av gitarrspelandet. Det blev en diskussion om samhället och om byns utveckling, något som inte stod på dagordningen för gitarrspelandet även om det var det vi samlades kring. Hur mäter man det? Hur ska man kunna mäta den effekten av pengarna? Jag vill göra ett litet medskick till Alliansen om de icke mätbara värdena och ställa frågan: Hur ska vi behandla och hantera dem? Allt är ju väldigt individuellt.

När jag gick ut utbildningen på Forsa fick vi en enkät där vi skulle fylla i vad som hade hänt, hur vi hade upplevt det hela och vad det hade gett mig som människa. De svar jag gav blev inte statistik utan var mer ett tecken på att jag som individ hade utvecklats, gått ut i samhället och kanske blivit en bättre samhällsmedborgare. Hur mäter vi det? Fundera lite på det!

Anf. 88 ANNE MARIE BRODÉN (M) replik:

Herr talman! Detta med utvärdering och forskning på individnivå är intressant. Det finns en hel del beskrivningar om att det är mycket väsentligt för enskilda människor. Vi vet i dag ganska mycket om det. Forskningen vet ganska mycket. Det finns mängder av enkäter som visar att det har betytt mycket för den enskilda människans personliga utveckling men också utbildning och bildning, och det är bra. Det är jätteviktigt.

Det som lite grann saknas och som vi i utvärderingsgruppen arbetat mycket med är att försöka få upp detta på en samhällsnivå. Vi i riksdagen har uppdraget och ansvaret att fundera över och följa upp hur de statliga medel som vi öronmärker för ett visst område används. Som flera har nämnt har regeringen gjort en rejäl ökning på just detta område.

Därför är min fråga: Hur vill Per Svedberg och Socialdemokraterna att uppföljning och utvärdering ska ske på det nationella planet?

Anf. 89 PER SVEDBERG (S) replik:

Herr talman! Anne Marie Brodén hänvisar till forskning. Om vi tittar på de värden som det inte är så lätt att ta på skulle jag kunna vara drastisk och säga att ja, de rapporterna finns, men det är inte så många som tar dem särskilt mycket på allvar. Det är inte lätt att sjösätta dem och säga att det är definitivt, eftersom det blir så brett och så målande.

Det unika för exempelvis folkhögskolan har varit att den haft friheten att bedriva sin verksamhet, och där har människan, individen, fått vara kvittot på att han eller hon lämnat utbildningen, kursen, verksamheten inte som en bättre människa, för det låter helt knasigt, men som en människa som vuxit i sig själv. Det behöver inte innebära att jag gjort ett visst antal kryss i matte, utan något kan ha hänt som gjort att nästa steg blivit någonting i min egen utveckling. Då är vi nere på individnivå.

Min erfarenhet är att i de sammanhang där man talar om pengar handlar det inte om de mjuka värdena utan om hårda, fyrkantiga värden. Det finns en risk att ju mer vi talar om det som är hårt och fyrkantigt desto svårare blir det att hålla ihop bildnings- och folkbildningsperspektivet, som vi trots allt är helt överens om. Det är därför jag är så orolig. När vi väl har beskurit det kommer funktionen, verksamheten, förmodligen att själv dö eftersom utrymmet och graden av frihet att utvecklas inte längre finns.

Anf. 90 ANNE MARIE BRODÉN (M) replik:

Herr talman! Jag är inte så orolig för det. Jag tycker att vi är väldigt tydliga med att folkbildning ska vara fritt och frivilligt och att man ska ha sina egna profiler, både folkhögskolorna och studieförbunden. Vi tycker också att man ska ha möjligheter att utvecklas på väldigt många olika sätt. Det är därför vi inte heller säger ja till motioner som handlar om att föreslå att man ska ha x procent av estetiska lärprocesser vid folkhögskolan, även om det är väldigt tilltalande. Man har ca 20 procent i dag, och det är väldigt bra. Folkhögskolan har dessutom väldigt många som kommer till kultursektorn och går på folkhögskola.

Min fråga handlade ganska mycket om hur du som riksdagsledamot tycker att man ska följa upp de 3,3 miljarder som riksdag och regering anslår till folkbildningen. Det är också ett ansvar. Jag tror att många av oss har väldigt goda erfarenheter av studieförbund och folkhögskolor. Men när det kommer till kritan är vi här som riksdagsledamöter och har ansvar för att se till att pengarna används på ett korrekt sätt.

Ni säger att de får granska sig själva. Det ställer jag mig lite frågande till. Jag tror att det alltid finns en risk att man då inte orkar eller vågar se de eventuella nackdelar som finns eller att man behöver utvecklas på ett eller annat sätt. Det är också det som Riksrevisionen pekar på i sin rapport.

Vi är vana vid att oppositionen brukar bejaka Riksrevisionens rapporter och säga: Ja, nu ska vi ge oss på regeringen! Men i det här fallet är ni väldigt försiktiga.

(Applåder)

Anf. 91 PER SVEDBERG (S) replik:

Herr talman! Det sistnämnda känns väl rätt bra.

Om individen X genomgår en utbildning men inte presterar det utbildningen var ämnad för kan man ur ett mätperspektiv betrakta det som ett misslyckande. Men det behöver inte innebära ett misslyckande på individnivå. Det kan vara så att det har kommit in en velig och osäker människa som kommer ut som en ganska trygg människa och ger sig in i livet på nytt. Hur mäter man det? Det var det jag försökte belysa.

Att ta till vara de mjuka mätbara värdena mer än att räkna pinnar eller antalet godkända eller genomgångna kurser – jag vet inte hur man tänker sig att göra det – blir det intressanta. När man har förståelse för individperspektivet blir det ett säljande argument i sig. Ni pratar hela tiden om en marknad. Är det någon som bedriver den typen av säljexperiment är det framför allt högskolorna, men även studieförbunden. Om du har en nöjd deltagare som går ut är du ganska säker på att du kommer att få fler deltagare, eftersom den människan pratar gott om det som händer. Det

kanske behövs mer tilltro till den typen av verksamhet. De mjuka mätbara värdena måste lyftas högre.

Anf. 92 HANS WALLMARK (M) replik:

Herr talman! Per Svedberg ger uttryck för glädjen i den folkhögskola som han har gått i. Jag tror att många som har en relation till folkbildning känner igen sig i den glädjen. I min egen hemkommun, Ängelholm, har vi en folkhögskola i Munka-Ljungby. Där ser jag också just den glädje som beskrivs. Jag tyckte att Agneta Gille på ett väldigt fint sätt beskrev sin egen mor, som gick i studiecirkel och kom hem med engelskböcker. Det tror jag är en verklighet som många i Sverige har erfarenheter och minnen av. Vi har en lång folkbildningstradition. Det har handlat om demokratisk fostran via partier. Det har handlat om fackföreningarna. Det har handlat om språk, kultur och hantverk.

Men jag är ändå av åsikten att vi som politiker också har uppdraget att följa upp. Därför tycker jag att det finns skäl att resonera kring det mätbara, fastän jag förstår de immateriella värden som Per Svedberg pekar på. Vi är folkvalda. Det handlar om rätt stora summor pengar per år, ungefär 1,6 miljarder kronor till folkhögskolorna och ungefär 1,6 miljarder kronor till studieförbunden för folkbildningsverksamhet. Det är mycket pengar.

Jag kommer från ett annat område, försvarsområdet, men fuskar nu med kulturfrågor. Även där kan det ibland vara svårt att följa upp. Vi har tack och lov inte varit i något krig på ett par hundra år, och det tycker jag är ett bra betyg till svenskt försvar. Men det kan finnas synpunkter på huruvida det går att mäta.

Då måste jag ändå ställa den fråga som Riksrevisionen själv tar upp i sin rapport: Tycker Per Svedberg och Socialdemokraterna att det är rimligt att det kan skilja 54 procent mellan det studieförbund som får minst, 85 kronor per studietimme, och det som får mest, 131 kronor. Det är samma typ av verksamhet, samma typ av ämnen och samma typ av människor som kommer till studiecirkeln, men det skiljer 54 procent mellan den som får minst och den som får mest. Är det något som man skulle kunna mäta bättre, Per Svedberg?

Anf. 93 PER SVEDBERG (S) replik:

Herr talman! Med tanke på de siffror Hans Wallmark räknade upp har man mätt det rätt ordentligt ändå.

Det är väl inte speciellt bra om det skiljer så mycket. Det är jag den förste att skriva under på. Men det innebär inte per automatik att man ska ”klovslå” allting. Det är det som blir risken i förlängningen, skulle jag vilja påstå, när man går in och ska värdera de här sakerna.

Att hitta de icke mätbara värdena och sätta pengar på dem torde vara rätt svårt. Då handlar det kanske mer om tilltro till den verksamhet som finns och till de individer som går igenom den verksamheten.

Jag ska avslöja en liten hemlighet: Jag är inte jättebra på att skriva. Jag är urusel på att stava. Ända sedan grundskolan har det varit ett jättebekymmer för mig att skriva. Så kommer det en lärare och säger:

– Kan inte du skriva en berättelse om dig själv?

– Jo, det kan jag.

Så sitter jag där och har ångest för att jag inte kan stava. Läraren kommer och frågar:

– Varför skriver inte Per?

– Jag är lite orolig för att du inte kommer att kunna läsa vad jag skriver.

– Skriv du, så bedömer jag det sedan!

– Okej!

Så skriver jag. Sedan tar han lappen och lyfter upp den och säger:

– Är det okej om jag läser upp det här för gruppen?

Jag blev alldeles rödblommig. Hur menar han nu? Ser han verkligen vad jag skriver? Kan han utläsa det med alla mina stavfel? Och det kunde han!

Den karlen är jag skyldig ett enormt tack. Hur mäter vi det? Då är jag tillbaka igen: Vi måste kanske utjämna skillnaderna, som du pekar på. Det är naturligtvis orimligt om det diffar så mycket. Det måste ses över. Men ha respekt för de mjuka värdena!

Anf. 94 HANS WALLMARK (M) replik:

Herr talman! Jag håller helt med om det Per Svedberg pekar på. Det är också det som gör den unika pedagogik som finns i folkhögskolorna och folkbildningstraditionen så speciell. Den fångar in saker och ting som kanske inte den etablerade skolverksamheten alltid kan nå. De senaste minuterna har vi hört om glädjen. Vi har hört om Agneta Gilles mamma och Tina Ehns samovarlärare. Det rör sig om en typ av lustfyllt lärande.

Men när det gäller vår roll som politiker, uppföljare och granskare måste vi ha respekt för pengar. 1,6 miljarder plus 1,6 miljarder per år är mycket pengar. Därför tycker jag också att det är viktigt med det arbete som Folkbildningssverige självt utträttar i form av kvalitetskrav, en etisk delegation, utveckling, granskning och uppföljning.

Jag är helt övertygad om att alla landets studieförbund och alla folkhögskolor är surrade vid varandra kring ett gemensamt förtroende. Misslyckas ett av studieförbunden eller en av folkhögskolorna riskerar det att drabba även de övriga. Det är därför kvalitetskrav är viktiga. Det är därför ett internt eget etiskt arbete är viktigt.

Jag tror att det kan begås misstag och bli fel överallt. Just därför är det viktigt att lyfta upp dem och åtgärda dem. Jag tycker att det centrala i Riksrevisionens rapport är att det är kuriöst, herr talman, att det kan skilja 54 procent mellan den som får minst och den som får mest för att göra samma sak. Jag håller med Per Svedberg om att man borde titta på det här och göra någonting.

Det jag är rädd för är att den här riksrevisionsrapporten nu läggs till handlingarna efter det sista inlägget. Sedan kommer man om tre fyra år plötsligt en dag och upptäcker att det skiljer 54 procent mellan den som får mest och den som får minst och att det inte har gjorts någonting. Detta, herr talman, tycker jag är en politisk uppgift.

Anf. 95 PER SVEDBERG (S) replik:

Herr talman! Att vi ska vara rädda om våra gemensamma pengar är vi fullt överens om. Men vi är nog inte helt överens, tror jag, om folkbildningens roll och funktion. Jag är livrädd för att vi när vi klär in folkbild-

ningen inom hank och stör begränsar möjligheterna till kreativitet. I min värld blir detta på något sätt Ebberöds bank. Det spelar ingen roll hur mycket pengar vi skjuter till om man inte har friheten att utveckla individen.

Härvidlag borde det vara en ganska häftig balansgång för att inte begränsa inom hank och stör. Om vi inte hade gjort förändringar i reglerna om statsbudgeten kanske vi hade kunnat skjuta till ytterligare medel till folkbildningen. Vi hade kanske kunnat satsa någon miljard till för att balansera och öppna upp. Det hade varit en variant, eller hur?

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 16 §.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.40 på förslag av andre vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 16.00 då votering skulle äga rum.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 16.00.

15 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 25 januari

MJU9 Havsmiljö m.m.

Punkt 2 (Skydd för Vättern)

1. utskottet

2. res. 3 (S, MP, V)

Votering:

179 för utskottet

144 för res. 3

26 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 102 M, 24 FP, 17 C, 19 SD, 17 KD

För res. 3: 104 S, 22 MP, 17 V, 1 KD

Frånvarande: 8 S, 5 M, 3 MP, 6 C, 2 V, 1 KD, 1 -

Punkt 3 (Förbud mot oljeborring i Östersjön)

1. utskottet

2. res. 4 (S, MP, V)

Votering:

179 för utskottet

144 för res. 4

26 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 102 M, 24 FP, 17 C, 19 SD, 17 KD

För res. 4: 105 S, 21 MP, 17 V, 1 KD

Frånvarande: 7 S, 5 M, 4 MP, 6 C, 2 V, 1 KD, 1 -

Prot. 2011/12:65

1 februari

Punkt 5 (Hantering av miljöfarliga vrak)

1. utskottet

2. res. 6 (S, MP, V)

Votering:

180 för utskottet

144 för res. 6

25 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 102 M, 24 FP, 17 C, 19 SD, 18 KD

För res. 6: 105 S, 22 MP, 17 V

Frånvarande: 7 S, 5 M, 3 MP, 6 C, 2 V, 1 KD, 1 -

Punkt 8 (Minskad köttkonsumtion och storskalig djuruppfödning)

1. utskottet

2. res. 9 (V, MP)

Votering:

284 för utskottet

40 för res. 9

25 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 104 S, 102 M, 24 FP, 17 C, 19 SD, 18 KD

För res. 9: 1 S, 22 MP, 17 V

Frånvarande: 7 S, 5 M, 3 MP, 6 C, 2 V, 1 KD, 1 -

Punkt 10 (Åtgärder för hållbart nyttjande av havet och dess biologiska mångfald)

1. utskottet

2. res. 10 (S)

3. res. 11 (SD)

Förberedande votering:

108 för res. 10

19 för res. 11

197 avstod

25 frånvarande

Kammaren biträdde res. 10.

Huvudvotering:

199 för utskottet

105 för res. 10

20 avstod

25 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 102 M, 22 MP, 24 FP, 17 C, 16 V, 18 KD

För res. 10: 105 S

Avstod: 19 SD, 1 V

Frånvarande: 7 S, 5 M, 3 MP, 6 C, 2 V, 1 KD, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

CU6 Associationsrätt

Punkt 1 (Könsfördelningen i bolagsstyrelser m.m.)

1. utskottet

2. res. 1 (S, MP, V)

Votering:

180 för utskottet

143 för res. 1

26 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 102 M, 24 FP, 17 C, 19 SD, 18 KD

För res. 1: 104 S, 22 MP, 17 V

Frånvarande: 8 S, 5 M, 3 MP, 6 C, 2 V, 1 KD, 1 -

Teres Lindberg (S) anmälde att hon avsett att rösta nej men markerats som frånvarande.

Punkt 10 (Ytterligare lagstiftning om franchising)

1. utskottet

2. res. 5 (S)

Votering:

203 för utskottet

121 för res. 5

25 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 102 M, 22 MP, 24 FP, 17 C, 19 SD, 1 V, 18 KD

För res. 5: 105 S, 16 V

Frånvarande: 7 S, 5 M, 3 MP, 6 C, 2 V, 1 KD, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

CU9 Fastighetsrätt

Punkt 4 (Återinförande av en förköpslag)

1. utskottet

2. res. 1 (S)

Votering:

Kammaren biföll utskottets förslag genom uppresning.

1. utskottet
2. res. 2 (V)

Votering:

305 för utskottet

18 för res. 2

26 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 103 S, 102 M, 22 MP, 24 FP, 17 C, 19 SD, 18 KD

För res. 2: 1 S, 17 V

Frånvarande: 8 S, 5 M, 3 MP, 6 C, 2 V, 1 KD, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

16 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

CU21 Subsidiaritetsprövning av kommissionens förslag om revisorer och revision

Kammaren biföll utskottets förslag.

CU7 Rätt till namn som förvärvats i en annan stat inom EES

1. utskottet

2. res. 1 (S, MP, V)

3. res. 2 (SD)

Förberedande votering:

145 för res. 1

20 för res. 2

157 avstod

27 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Ulla Andersson (V) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats ha röstat nej.

Huvudvotering:

160 för utskottet

144 för res. 1

19 avstod

26 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 102 M, 23 FP, 17 C, 18 KD

För res. 1: 105 S, 22 MP, 17 V

Avstod: 19 SD

Frånvarande: 7 S, 5 M, 3 MP, 1 FP, 6 C, 2 V, 1 KD, 1 -

CU8 Enklare avbetalningsköp m.m.

1. utskottet

2. res. (SD)

Votering:

304 för utskottet

19 för res.

26 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 104 S, 102 M, 22 MP, 24 FP, 17 C, 17 V, 18 KD

För res.: 19 SD

Frånvarande: 8 S, 5 M, 3 MP, 6 C, 2 V, 1 KD, 1 -

NU17 Subsidiaritetsprövning av kommissionens förslag till förordning om program för företagens konkurrenskraft och små och medelstora företag

Kammaren biföll utskottets förslag.

FiU36 Subsidiaritetsprövning av förslag till direktiv om ändring av direktiv 2003/98/EG om vidareutnyttjande av information från den offentliga sektorn

Kammaren biföll utskottets förslag.

JuU7 Myndigheternas hantering av ekonomisk kompensation på grund av brott

Punkt 2 (Översyn av ansvarsfördelningen vid utkrävande av skadestånd)

1. utskottet

2. res. 1 (S, MP, V)

Votering:

179 för utskottet

144 för res. 1

26 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 M, 24 FP, 17 C, 19 SD, 18 KD

För res. 1: 105 S, 22 MP, 17 V

Frånvarande: 7 S, 6 M, 3 MP, 6 C, 2 V, 1 KD, 1 -

Punkt 3 (Statlig garanti för skadestånd till brottsoffer)

1. utskottet

2. res. 2 (SD)

Votering:

305 för utskottet

19 för res. 2

25 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 105 S, 102 M, 22 MP, 24 FP, 17 C, 17 V, 18 KD

För res. 2: 19 SD

Frånvarande: 7 S, 5 M, 3 MP, 6 C, 2 V, 1 KD, 1 -

Punkt 5 (Översyn av i vilken utsträckning skadestånd med anledning av brott utbetalas)

1. utskottet

2. res. 4 (SD)

Votering:

305 för utskottet

19 för res. 4

25 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 105 S, 102 M, 22 MP, 24 FP, 17 C, 17 V, 18 KD

För res. 4: 19 SD

Frånvarande: 7 S, 5 M, 3 MP, 6 C, 2 V, 1 KD, 1 -

Prot. 2011/12:65

1 februari

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

SoU7 Rätt information vid rätt tillfälle inom vård och omsorg

Punkt 1 (Rätt information vid rätt tillfälle inom vård och omsorg)

1. utskottet

2. res. (S, MP, V)

Votering:

180 för utskottet

144 för res.

25 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 102 M, 24 FP, 17 C, 19 SD, 18 KD

För res.: 105 S, 22 MP, 17 V

Frånvarande: 7 S, 5 M, 3 MP, 6 C, 2 V, 1 KD, 1 -

Punkt 2

Kammaren biföll utskottets förslag.

FöU2 Försvarsmaktens stöd till samhället vid kriser

Punkterna 1 och 2

Kammaren biföll utskottets förslag.

Punkt 3 (Krishanteringssystemet)

1. utskottet

2. res. (SD)

Votering:

302 för utskottet

20 för res.

27 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 104 S, 101 M, 22 MP, 23 FP, 17 C, 17 V, 18 KD

För res.: 1 S, 19 SD

Frånvarande: 7 S, 6 M, 3 MP, 1 FP, 6 C, 2 V, 1 KD, 1 -

KrU2 Folkbildningsfrågor

Punkt 1 (Skrivelsen och motioner med anledning av skrivelsen)

1. utskottet

2. res. 1 (S)

3. res. 2 (SD)

Förberedande votering:

108 för res. 1

19 för res. 2

196 avstod

26 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Christian Holm (M) och Marie Wickberg (C) anmälde att de avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Huvudvotering:

198 för utskottet

106 för res. 1

20 avstod

25 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 102 M, 22 MP, 24 FP, 17 C, 15 V, 18 KD

För res. 1: 105 S, 1 V

Avstod: 19 SD, 1 V

Frånvarande: 7 S, 5 M, 3 MP, 6 C, 2 V, 1 KD, 1 -

Punkt 2 (Gemensamt ansvar för folkbildningen)

1. utskottet

2. res. 3 (S, MP, V)

Votering:

180 för utskottet

144 för res. 3

25 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 102 M, 24 FP, 17 C, 19 SD, 18 KD

För res. 3: 105 S, 22 MP, 17 V

Frånvarande: 7 S, 5 M, 3 MP, 6 C, 2 V, 1 KD, 1 -

Punkt 3 (Fler utbildningsplatser till folkhögskolor och studieförbund)

1. utskottet

2. res. 5 (MP)

Votering:

189 för utskottet

23 för res. 5

111 avstod

26 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 1 S, 101 M, 24 FP, 17 C, 19 SD, 10 V, 17 KD

För res. 5: 1 S, 22 MP

Avstod: 102 S, 1 M, 7 V, 1 KD

Frånvarande: 8 S, 5 M, 3 MP, 6 C, 2 V, 1 KD, 1 -

Amineh Kakabaveh (V) anmälde att hon avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Prot. 2011/12:65

1 februari

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

17 § Bordläggning

Anmälades och bordlades

Proposition

2011/12:60 Genomförande av återvändandedirektivet

EU-dokument

KOM(2011)874 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättandet av ett program för miljö och klimatpolitik (Life)

KOM(2011)876 Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiven 2000/60/EG och 2008/105/EG vad gäller prioriterade ämnen på vattenpolitikens område

Motioner

med anledning av prop. 2011/12:53 Barns möjlighet att få vård

2011/12:C6 av Veronica Palm m.fl. (S)

2011/12:C7 av Jan Lindholm m.fl. (MP)

med anledning av prop. 2011/12:58 Eftersök av vilt vid sammanstötning med spårbundna fordon

2011/12:MJ3 av Josef Fransson (SD)

med anledning av skr. 2011/12:48 Integritetsskydd vid signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet

2011/12:Fö6 av Mikael Jansson m.fl. (SD)

med anledning av skr. 2011/12:52 Riksrevisionens rapport om statliga myndigheters tjänsteexport

2011/12:Fi4 av Erik Almqvist (SD)

med anledning av skr. 2011/12:57 Riksrevisionens rapport om statens styrning mot en likvärdig betygssättning i grundskolan

2011/12:Ub8 av Mikael Damberg m.fl. (S)

18 § Anmälan om interpellation

Anmälades att följande interpellation framställts

den 1 februari

2011/12:214 Kvotering som medel för jämnare könsrepresentation i bolagsstyrelser

av *Gunvor G Ericson* (MP)

till statsrådet Nyamko Sabuni (FP)

Interpellationen redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 14 februari.

19 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmälades att följande frågor för skriftliga svar framställts

den 1 februari

2011/12:340 Miljöprovningen och gruvnäringens tillväxtpotentialer

av *Tomas Nilsson* (S)

till miljöminister Lena Ek (C)

2011/12:341 Religion och bidragsberättigande

av *Désirée Liljevall* (S)

till statsrådet Stefan Attefall (KD)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 14 februari.

20 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmälades att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 1 februari

2011/12:299 Nationellt ansvar för pollenmätningar

av *Christina Oskarsson* (S)

till statsrådet Maria Larsson (KD)

2011/12:309 Svensk Exportkredit och efterlevnad av de mänskliga rättigheterna

av *Caroline Szyber* (KD)

till statsrådet Ewa Björling (M)

2011/12:311 FRA:s hantering av personuppgifter

av *Maria Ferm* (MP)

till justitieminister Beatrice Ask (M)

2011/12:312 Bankernas kontanthantering

av *Ulla Andersson* (V)

till statsrådet Peter Norman (M)

2011/12:313 Vägstandarden och trafiksäkerheten på Europaväg 10

av *Karin Åström* (S)

till statsrådet Catharina Elmsäter-Svärd (M)

2011/12:314 Turordningsreglerna i LAS

av *Tomas Nilsson* (S)

till arbetsmarknadsminister Hillevi Engström (M)

2011/12:315 Propositionen om reformeringen av skatteutjämnings-systemet

av *Mats Pertoft* (MP)

till statsrådet Peter Norman (M)

2011/12:316 Ökning av obetalda sms-lån

av *Christina Oskarsson* (S)

till justitieminister Beatrice Ask (M)

2011/12:317 Frågetecken kring fossilfri fordonsflotta

av *Matilda Ernkrans* (S)

till miljöminister Lena Ek (C)

2011/12:318 Avstängning av gymnasieelever som missbrukar narkotika

av *Elin Lundgren* (S)

till utbildningsminister Jan Björklund (FP)

2011/12:319 Banker, kontanter och kortavgifter

av *Hans Olsson* (S)

till statsrådet Peter Norman (M)

2011/12:320 Kvarkentrafiken

av *Ibrahim Baylan* (S)

till statsrådet Catharina Elmsäter-Svärd (M)

2011/12:322 Statsrådet, Finansmarknadskommittén och Runderbordsgruppen

av *Peter Persson* (S)

till statsrådet Peter Norman (M)

2011/12:323 Tillgång till receptbelagd medicin

av *Lars Mejern Larsson* (S)

till socialminister Göran Hägglund (KD)

2011/12:324 Fjälljakten

av *Gunnar Sandberg* (S)

till landsbygdsminister Eskil Erlandsson (C)

2011/12:325 Älgförvaltningen

av *Gunnar Sandberg* (S)

till landsbygdsminister Eskil Erlandsson (C)

2011/12:326 Handledartäthet inom arbetsmarknadspolitiska program

av *Lars Mejern Larsson* (S)

till arbetsmarknadsminister Hillevi Engström (M)

2011/12:328 Säkrande av framtida drivmedelsförsörjning

av *Krister Örnfräder* (S)

till statsrådet Anna-Karin Hatt (C)

Prot. 2011/12:65

1 februari

Prot. 2011/12:65
1 februari

2011/12:329 Sjuka i utanförskap

av *Eva-Lena Jansson* (S)
till statsrådet Ulf Kristersson (M)

2011/12:330 Avrättningar i Iran

av *Hans Linde* (V)
till utrikesminister Carl Bildt (M)

2011/12:332 Kärnkraftssubventioner

av *Lise Nordin* (MP)
till miljöminister Lena Ek (C)

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 14 februari.

21 § Kammaren åtskildes kl. 16.21.

Förhandlingarna leddes
av talmannen från sammanträdet början till och med 11 § anf. 54 (delvis),
av tredje vice talmannen därefter till och med 14 § anf. 82 (delvis),
av andre vice talmannen därefter till ajourneringen kl. 13.40 och
av tredje vice talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

TUULA ZETTERMAN

/Eva-Lena Ekman

1 § Information från regeringen om Europeiska rådets möte

den 30 januari..... 1

Anf. 1 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	1
Anf. 2 MARIE GRANLUND (S).....	3
Anf. 3 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	3
Anf. 4 MARIE GRANLUND (S).....	4
Anf. 5 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	4
Anf. 6 GUSTAV BLIX (M)	5
Anf. 7 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	6
Anf. 8 PER BOLUND (MP).....	6
Anf. 9 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	7
Anf. 10 PER BOLUND (MP).....	8
Anf. 11 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	8
Anf. 12 CARL B HAMILTON (FP)	9
Anf. 13 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	9
Anf. 14 CARL B HAMILTON (FP)	10
Anf. 15 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	10
Anf. 16 FREDRICK FEDERLEY (C).....	10
Anf. 17 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	11
Anf. 18 FREDRICK FEDERLEY (C).....	12
Anf. 19 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	12
Anf. 20 LARS OHLY (V)	12
Anf. 21 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	13
Anf. 22 LARS OHLY (V)	14
Anf. 23 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	14
Anf. 24 DÉSIREE PETHRUS (KD)	15
Anf. 25 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	15
Anf. 26 DÉSIREE PETHRUS (KD)	16
Anf. 27 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	16
Anf. 28 JOHNNY SKALIN (SD).....	17
Anf. 29 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	17
Anf. 30 PATRIK BJÖRCK (S)	18
Anf. 31 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	18
Anf. 32 Andre vice talman ULF HOLM (MP).....	18
Anf. 33 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	19
Anf. 34 EVA-LENA JANSSON (S)	19
Anf. 35 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	19
Anf. 36 KARL SIGFRID (M)	20
Anf. 37 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	20
Anf. 38 CHRISTER WINBÄCK (FP).....	21
Anf. 39 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	21

2 § Justering av protokoll..... 22

3 § Meddelande om ändring i kammarens sammanträdesplan 22

4 § Anmälan om inkommen faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen 22

5 § Anmälan om fördröjt svar på interpellation	22
6 § Subsidiaritetsprövning av kommissionens förslag om revisorer och revision	23
Civilutskottets utlåtande 2011/12:CU21	23
(Beslut fattades under 16 §.)	23
7 § Rätt till namn som förvärvats i en annan stat inom EES.....	23
Civilutskottets betänkande 2011/12:CU7	23
Anf. 40 JONAS GUNNARSSON (S)	23
Anf. 41 JAN LINDHOLM (MP).....	24
Anf. 42 CARINA HERRSTEDT (SD).....	25
Anf. 43 MARIANNE BERG (V).....	25
Anf. 44 ANTI AVSAN (M)	25
Anf. 45 JAN ERTSBORN (FP)	26
Anf. 46 OLA JOHANSSON (C).....	27
Anf. 47 OTTO VON ARNOLD (KD)	27
(Beslut fattades under 16 §).	28
8 § Enklare avbetalningsköp m.m.	28
Civilutskottets betänkande 2011/12:CU8.....	28
Anf. 48 CARINA HERRSTEDT (SD).....	28
Anf. 49 MAGDALENA ANDERSSON (M).....	28
(Beslut fattades under 16 §.)	29
9 § Subsidiaritetsprövning av kommissionens förslag till förordning om program för företagens konkurrenskraft och små och medelstora företag	30
Näringsutskottets utlåtande 2011/12:NU17	30
(Beslut fattades under 16 §.)	30
10 § Subsidiaritetsprövning av förslag till direktiv om ändring av direktiv 2003/98/EG om vidareutnyttjande av information från den offentliga sektorn	30
Finansutskottets utlåtande 2011/12:FiU36	30
Anf. 50 ANN-CHARLOTTE HAMMAR JOHNSSON (M)	30
(Beslut fattades under 16 §.)	31
11 § Myndigheternas hantering av ekonomisk kompensation på grund av brott.....	31
Justitieutskottets betänkande 2011/12:JuU7.....	31
Anf. 51 ANNA WALLÉN (S)	31
Anf. 52 AGNETA BÖRJESSON (MP)	32
Anf. 53 KENT EKEROTH (SD).....	33
Anf. 54 JAN R ANDERSSON (M).....	34
Anf. 55 ROGER HADDAD (FP).....	35
Anf. 56 JOHAN LINANDER (C).....	36
Anf. 57 CAROLINE SZYBER (KD).....	37
(Beslut fattades under 16 §.)	38
12 § Rätt information vid rätt tillfälle inom vård och omsorg	38
Socialutskottets betänkande 2011/12:SoU7	38
Anf. 58 TERES LINDBERG (S)	38
Anf. 59 BARBRO WESTERHOLM (FP).....	40

Anf. 60 RICKARD NORDIN (C)	41	Prot. 2011/12:65
Anf. 61 ROLAND UTBULT (KD)	42	1 februari
(Beslut fattades under 16 §.)	42	
13 § Försvarsmaktens stöd till samhället vid kriser	43	
Försvarsutskottets betänkande 2011/12:FöU2	43	
Anf. 62 MIKAEL JANSSON (SD)	43	
Anf. 63 ÅSA LINDESTAM (S)	45	
Anf. 64 STEFAN CAPLAN (M)	46	
Anf. 65 PETER RÅDBERG (MP)	47	
Anf. 66 ALLAN WIDMAN (FP)	48	
Anf. 67 TORBJÖRN BJÖRLUND (V)	49	
Anf. 68 STAFFAN DANIELSSON (C)	50	
(Beslut fattades under 16 §.)	51	
14 § Folkbildningsfrågor	51	
Kulturutskottets betänkande 2011/12:KrU2	51	
Anf. 69 AGNETA GILLE (S)	51	
Anf. 70 TINA EHN (MP)	53	
Anf. 71 MATTIAS KARLSSON (SD)	55	
Anf. 72 TINA EHN (MP) replik	59	
Anf. 73 MATTIAS KARLSSON (SD) replik	59	
Anf. 74 TINA EHN (MP) replik	60	
Anf. 75 MATTIAS KARLSSON (SD) replik	60	
Anf. 76 AGNETA GILLE (S) replik	61	
Anf. 77 MATTIAS KARLSSON (SD) replik	61	
Anf. 78 AGNETA GILLE (S) replik	61	
Anf. 79 MATTIAS KARLSSON (SD) replik	61	
Anf. 80 BENGT BERG (V)	62	
Anf. 81 TREDJE VICE TALMANNEN	64	
Anf. 82 ANNE MARIE BRODÉN (M)	64	
Anf. 83 ANNA STEELE (FP)	66	
Anf. 84 PER LODENIUS (C)	68	
Anf. 85 ANDREAS CARLSON (KD)	69	
Anf. 86 HANS WALLMARK (M)	70	
Anf. 87 PER SVEDBERG (S)	71	
Anf. 88 ANNE MARIE BRODÉN (M) replik	72	
Anf. 89 PER SVEDBERG (S) replik	72	
Anf. 90 ANNE MARIE BRODÉN (M) replik	73	
Anf. 91 PER SVEDBERG (S) replik	73	
Anf. 92 HANS WALLMARK (M) replik	74	
Anf. 93 PER SVEDBERG (S) replik	74	
Anf. 94 HANS WALLMARK (M) replik	75	
Anf. 95 PER SVEDBERG (S) replik	75	
(Beslut fattades under 16 §.)	76	
Ajournering	76	
Återupptagna förhandlingar	76	
15 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 25 januari	76	
MJU9 Havsmiljö m.m.	76	
CU6 Associationsrätt	78	

CU9 Fastighetsrätt.....	78
16 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde.....	79
CU21 Subsidiaritetsprövning av kommissionens förslag om revisorer och revision.....	79
CU7 Rätt till namn som förvärvats i en annan stat inom EES	79
CU8 Enklare avbetalningsköp m.m.....	80
NU17 Subsidiaritetsprövning av kommissionens förslag till förordning om program för företagens konkurrenskraft och små och medelstora företag.....	80
FiU36 Subsidiaritetsprövning av förslag till direktiv om ändring av direktiv 2003/98/EG om vidareutnyttjande av information från den offentliga sektorn.....	80
JuU7 Myndigheternas hantering av ekonomisk kompensation på grund av brott	80
SoU7 Rätt information vid rätt tillfälle inom vård och omsorg.....	81
FöU2 Försvarsmaktens stöd till samhället vid kriser	81
KrU2 Folkbildningsfrågor.....	82
17 § Bordläggning.....	83
18 § Anmälan om interpellation	84
19 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	84
20 § Anmälan om skriftliga svar på frågor	84
21 § Kammaren åtskildes kl. 16.21.	86

Tryck: Elanders, Vällingby 2012